

Kárpátaljai Hírmondó

IX. évfolyam 2. szám, 2013. június

Petőfi Sándor

Meleg dél van

Meleg dél van itt kinn a mezőben,
Rakja a nap a tüzet erősen.
Meleg dél van, meglippen a madár,
A fáradt eb kiöltött nyelvvel jár.

Két lyány gyűjti ott a széna rendét,
Két siheder hordja a petrencét,
Hej de nem telik nagy kedvők benne,
Mert ilyenkor súlyos a petrence.

Legjobb dolga van mosta királynak,
Vagy ott annak a gulyásbojtárnak;
Király pihen aranyos karszéken,
Gulyásbojtár kedvese ölében.

(Beregszász, 1847. július 12.)

Az egykori Beregmegyei Kaszinó

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

IX. évfolyam, 2. szám
2013. június

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség
1052 Budapest,
Simmelweis u. 1–3.
Tel./fax: 06-1-267-0198
E-mail: karpataljaiszovetseg@t-online.hu

Felelős kiadó: Katona Tamás,
a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, Dupka György,
Szöllősy Tibor, Zubánics László,
Szemere Judit, Molnár Bertalan,
Schober Ottó.

Gazdasági felelős:
dr. Damjanovich Imre

A szerkesztőség címe:
1052 Budapest,
Simmelweis u. 1–3.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HUISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
450 példányban.

E lapszám megjelenését
a Kárpátaljai Szövetség tagjai
finanszírozták.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

Vers mindenkinek. Illyés Gyula: Nem volt elég	3
Szervezeti élet. A Kárpátaljai Szövetség XXIV., tisztújító közgyűlésén	4
In memoriam Géczy Tihamér	
Előzetes tájékoztató a balatonföldvári találkozóról	6
Köszönjük a támogatást!	7
KIKMMAK-rendezvények Budapesten	8
Évforduló. Zászlóbontás a Beregvidéken	9
Hitélet. Az eladósodott özvegyasszony. Radvánszky Ferenc prédikációja	10
Emlékezet. Vérke-parti öregdiákok találkozója	12
Hírek, események. Elindult az Itt Magyarul Is... mozgalom	13
Anno. Cseh támadás Munkács ellen. Nagyberég község villamosítása	14
Az első pofon	15
Műhely. „Nem örök a szívemben haragot”. Interjú Punyó Máriával, az Irka főszerkesztőjével	16
Kádas Katalin festőművész tárlata Beregszászban	17
Örökségünk. A Szolyva környéki ásványvizek jellemzése és hasznosítása. Szemere Judit tanulmánya	18
Lapozó. Könyvhét Budapesten	20
A 84. Ünnepi Könyvhétre megjelent kárpátaljai könyvek	21
Szájról szájra. Felső-Tisza-vidéki mondák	22
Népszerű tudomány. Polchy István és a Szép asszony dombja. Mizser Lajos írása. Magyar és ruszin. Néprajzi gyűjtés	23
Gyökerek. Párbeszéd itthonról otthonra. Interjú Dutkay P. László nyugalmazott hitoktatóval	24
Múltbanéző. Volt egyszer egy Magyar Melódiák	26
Ungvári emlékek	27
Lélektől lélekig. Versmaraton kárpátaljai szerzőkkel	29
Irodalom. Önvallomás az írásról	30
Szomszédolás. A kolozsvári Művelődés c. lap publikációja	32
Korkép. Schober Ottó, Orémus Kálmán, Szöllősy Tibor és Istvánffi Erzsébet írásai	34
Szerkesztőségünk postájából	36
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	37
Barangoló. Értékmentés a Tiszaháton	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. A Tiszapéterfalvi Képtár	40

Címlapfotók: Szemere Judit és Molnár Bertalan

Szent István király Intelmeiből

... azért tehát szerelmes fiam, én szívemnek édessége, jövődő sarjak reménye, kérlek, parancsolom, hogy mindenütt és mindenekben malasztól gyámolítatva, nemcsak atyafiaidhoz és rokonaidhoz, avagy főemberekhez vagy vezérekhez, vagy szomszédokhoz és lakosokhoz légy kegyelmes, hanem az idegenekhez is és mindenkihez, kik tehozzád jönnek.

Mert a kegyességnek míve téged mindeneknél nagyobb boldogságra vezet. Légy irgalmas mindenekhez, kik erőszakosságot szenvednek, mindiglen amaz isteni példát tartván a te szívedben: irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Légy türelmes mindenekhez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem a hatalom nélkül való szűkölködőkhez is.

Légy végezetül erős, hogy téged a jó szerencse felette föl ne emeljen, avagy a rossz szerencse le ne verjen. Légy alázatos is, hogy az Isten téged felmagasztaljon itt és a jövődőben. Légy bizony mértékletes, hogy mértéken túl senkit ne büntess vagy kárhoztass. Légy szelíd, hogy az igazságnak soha ellen ne állj. Légy tisztességtudó, hogy szántszándékkal soha senkit szűgyenre ne vigy. Légy szemérmes, hogy a gonosz kívánság valamennyi fertőjét, miképpen halálnak ösztökét elkerüljed.

Hozd be a szegényeket!

*Erre a házigazda haragjában meghagyta a szolgájának:
Menj ki azonnal a város tereire és utcáira
és hozd be ide a koldusokat, bénákat, vakokat és sántákat.*
Lukács 14,21

Gondolj valakire, aki kellemetlen számodra – valakire, akit általában elkerülsz, mert jelenléte negatív érzéseket kelt benned. Képzeld magad ennek a személynek a jelenlétébe, s figyeld, ahogy a kellemetlen érzések előjönnek benned ... feltehetőleg egy szegény, nyomorék, vak vagy sánta jelenlétében vagy.

Most pedig ébredj rá, hogy ha meghívod ezt a személyt, az utcák és sikátorok koldusát az otthonodba, vagyis a jelenlétedbe, akkor olyan ajándékot fog neked adni, amelyet egyetlen kellemes és elbűvölő barátod sem tudna, legyen bármily gazdag is.

Ez a személy feltárja előtted önmagadat és az emberi természet lényegét – ami legalább olyan értékes kinyilatkoztatás, mint a Szentírás bármely kinyilatkoztatása. Mert mit használ az, ha ismered a Szentírást, de önmagadat nem, s ezért csak robotként élsz? Az a kinyilatkoztatás, amit ez a koldus fog neked adni, oly szélesre tárja majd a szívedet, hogy belefér minden élőlény. Van-e ennél nagyszerűbb ajándék?

Most pedig figyelj önmagadra, arra a kellemetlen reakcióra, és kérdezd meg önmagadtól:

– En uralom-e ezt a helyzetet, vagy a helyzet uralkodik rajtam?

Ez az első felfedezés. De ehhez jön egy második is. Ahhoz, hogy ura légy e helyzetnek, önmagadat is uralnod kellene, ami nyilvánvalóan nem így van. Hogy lehetne ezt elérni? Csak annyit kell belátnod, hogy élnek olyanok a földön, akik a helyedben egyáltalán nem éreznék magukat kellemetlenül ennek a személynek a társaságában. Ők urálnák a helyzetet, és nem lennének kiszolgáltatva neki, mint ahogy te. Következésképp, negatív érzéseidet nem ez a személy okozza, ahogy azt te tévesen gondold, hanem a programozottságod. Ez a harmadik nagy felfedezés. Figyelj csak, hogy mi történik, amikor ezt igazán belátod!

Az önmagadra utaló felfedezések után most figyelj arra, ami az emberi természettel kapcsolatos. Ez a másik személy viselkedése, jelleme, amire te oly kellemetlenül reagálsz. Látod-e, hogy azért nem ő a felelős? A másiktól kialakított negatív véleményed csak azért tarthatod fenn, mert tévesen azt hiszed, hogy a másik szabad, tudatos, és következtetésképp ő a felelős. De hát ki követett el tudatosan valami gonoszat? Hogy valaki gonoszul cselekedjen, vagy hogy gonosz legyen, arra nem a szabadság készíteti, hanem a betegség, mert a gonoszság érzéketlenségre és a tudatosság hiányára utal. Akik igazán szabadok, azok nem tudnak vétkezni, mint ahogy az Isten sem tud vétkezni. Ez a szegény itt előtted nyomorék, vak és sánta, nem pedig konok és rosszindulatú, ahogy te tévesen gondoltad. Értsd meg ezt az igazságot, vizsgálj meg kitartóan és alaposan, s majd megtapasztalod, hogy kellemetlen érzéseid együttérzéssé és szelidséggé alakulnak. Hirtelen szívedbe tudod fogadni azt, akit eddig te is és mások is csak az utcákon és a sikátorokban tűrtek meg.

Akkor majd ráébredsz, hogy ez a koldus alamizsnával jött hozzád – szívedet együttérzővé, lelkedet pedig szabaddá tette. Korábban téged irányítottak (az ilyen embereknek hatalmuk volt negatív érzéseket kelteni benned, és te azon fáradoztál, hogy elkerüld őket), most pedig a szabadság ajándékát birtokolod: nem kell senkit sem kerülnöd, oda mégy, ahová akarsz. Ha ezt belátod, rájössz arra is, hogy szívedben már nemcsak együttérzést, hanem hálát is érzel a koldus iránt, aki jótéveddé lett. És még egy szokatlan érzés: vágyakozni fogsz az ilyen lelki növekedést előidéző nyomorékok, vakok és sánták társasága után, mint ahogy, aki már tud úszni, az keresi a vizet. Ezután ha velük vagy, valójában az állandóan erősödő együttérzést és az egek szabadságát érzed, s nem a kellemetlen érzések elnyomó és zsarnoki hatalmát. És alig fogsz magadra ismerni, amikor a város utcáin és sikátoraiban sétálsz, és a Mester utasításának engedelmeskedve meghívod a szegényeket, a nyomorékokat, a vakokat és a bénákat.

(Anthony de Mello: A szeretet útja. Korda Kiadó, Kecskemét, 2006)

A MAGYAR NEMZETRŐL ÍRTÁK, MONDTÁK

Edmond Spencer, a legnagyobb angol költők egyike azt írta: „A magyar volt Európa legnagyobb védelmezője, mert egy időben védte a világot s a szabadságát két császár ellen”.

Michelet, a világhírű francia történettudós kérdezte: „A magyar nemzet a hősiesség, lelki nagyság és méltóság arisztokráciája, mikor fogjuk hát adósságunk ez áldott nemzet iránt leróni, amely a művelt emberiséget megmentette, amikor saját testével védte Európát tatár és török ellen?”

Vers mindenkinek

Illyés Gyula

Nem volt elég

(Részlet)

A házad itt állt, – szerte szállt!
Ezt látod, érted. Azt nem érted,
hogy hazád éppen így ért véget –
A csoda, hogy addig is állt!

Mert nem volt hazának elég,
hogy emésztésed vacsorára
e dombok aszuját kívánta,
és e lapályok kenyerét.

És nem volt hazának elég,
hogy elmosolyodtál és oldalt
oda is néztél, ha megszólalt
izes magyarul a cseléd.

...

És nem volt hazának elég,
a Gellérthegyen a rakéta
s a Városiban a bokréta
és a szobroknál a beszéd

s a szőlőhegyi estebéd
s a dűnyögés, míg poharadból
a holdvilágban a vörösbőr
tigris-szeme villant feléd

és lengetted ujjad hegyét
az ég felé, mint ezred óta
minden magyar, ha szól a nóta
és Gracza György s a Feszty-kép

és ha, élvezve a veszélyt
és azt a kéjt, hogy megjósoltad,
hallgattál titkos leadókat
(és utána cigányzenét)

s a hortobágyi magas ég
s a négyes gémeskút nagy árnya
s az első király koronája
díszítve pénzed közepét

s ha úgy mondtad is: feleség
e szép szóval s ha, bár bíráltd,
édesnek nevezted apádat
s a falon a festett cserép.

Nem volt a hazának elég,
nem volt elég, hogy el ne essen,
tudd meg, az volt a csoda itten,
hogy össze nem dőlt már előbb!

Mert attól nem lett a tiéd,
hogy hizelegve és hazudva
ráragasztottad egy hegycsúcsra
egy király, egy vezér nevét.

Nem volt elég, nem volt elég
sem a hűség, sem a szívósság,
mitől egybeáll egy-egy ország
s nemzet is lesz a nemzedék.

S a bátorság sem volt elég.
Külön-külön bár odahagyta
sorsát a sok hős áldozatra,
az sem volt elég menedék.

Mert sem erő, sem bölcsesség,
nem lehet elég; hogy megőjjä
a házat, amelyben lakója
nem lelheti meg a helyét.

(1943)

A Kárpátaljai Szövetség XXIV., tisztújító közgyűlésén

Április 6-án a Magyarok Házának Széchenyi termében tartotta tisztújító közgyűlését a Kárpátaljai Szövetség. 10 órakor Dr. Damjanovich Imre, a Kárpátaljai Szövetség társelnöke, a közgyűlés levezető elnöke megállapította, hogy az egybegyűlték számát tekintve a fórum nem határozatképes, mert nincs jelen a tagság 50 százaléka, + 1 fő, így az Alapszabály IV/2. pontja értelmében egy órával az eredetileg meghirdetett időpont után az eredeti napirenddel és helyen tartják azt meg.

A szünetben Schur Alekszandr tárogatóművész adott műsort.

Ezután Dr. Damjanovich Imre megnyitotta a közgyűlést, majd a fórum elé terjesztette a Kárpátaljai Szövetségnek a 2012. évben végzett közhasznú tevékenységéről és gazdálkodásáról szóló jelentést és ismertette a 2013-as évi munkatervet, vázolta a feladatokat. Rámutatott: mindent meg kell tenni azért, hogy a szövetség megfeleljen a civil szervezetekre vonatkozó új törvénynek. Elmondta: bízik benne, hogy az idén több pályázati támogatás segíti majd a kitűzött célok megvalósulását. Szólt arról, hogy az immár kilencedik évfolyamába lépett Kárpátaljai Hírmondó, a szövetség fóruma hid szerepet tölt be a Magyarországon élő kárpátaljaiak és az otthon maradtak között. Tavalyelőtt pályázati támogatás nélkül jelent meg a folyóirat, tavaly pedig csak a második lapszám kiadását támogatta a Nem-

zeti Kulturális Alap, az előfizetők azonban fontosnak tartják, életben tartják azt. Köszönetet mondott a támogatóknak, és arra kérte az egybegyűlteket, hogy ismerőseik körében toborozzanak előfizetőket, ezzel is segítve a folyóirat megmaradását.

A beszámoló elfogadása után Papp Lászlóné, a Felügyelő Bizottság elnöke értékelte a pénzügyi és számviteli tevékenységet. Bár a pénzügyi helyzetet rendben találta, úgy vélte, élénkíteni kellene a Kárpátaljai Szövetség tevékenységét. Javas-

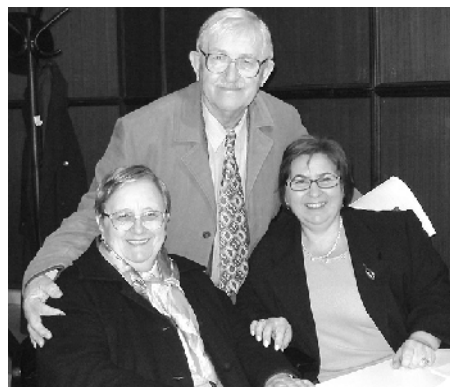
olta, hogy szervezzék újra honismereti táborokat, amelyeknek keretében évekig számos kárpátaljai diákcsoport ismerhette meg Magyarországot fővárosának nevezetességeit. Hangsúlyozta, hogy szorosabb kapcsolatot kell kialakítani a kárpátaljai magyar szervezetekkel, a szövetség szervezzen fórumokat, ahol kárpátaljai előadók szólhatnak a szülőföldön maradt nemzettársak gondjairól.

Elismeréssel beszélt Kovács Sándor, Lengyel János és Gortvay Gábor tagtársaink tevékenységéről, akiknek köszönhetően a balatonföldvári őszi találkozó óta a Kárpátaljai Írók, Költők, Művészek Magyarországi Alkotóegyesülete (KIKMMAK) több alkalommal tartott sikeres író-olvasó találkozót Budapesten a józsefvárosi Polgárok Házában.

A felvetésekre Dr. Damjanovich Imre társelnök válaszolt, aki elmondta, hogy az idei esztendő rendezvényeinek szervezésekor az elnökség figyelembe veszi majd a javaslatokat.

Ezt követően a fórum levezető elnökeként szavazásra bocsátotta a beszámolót és a Felügyelő Bizottság jelentését, amelyeket a közgyűlés résztvevői egyhangúlag elfogadtak, majd Zólyomi Mátyás, Elbéné Mester Magdolna és Finta Zénó személyében a tisztújítás lebonyolításához megválasztották a szavazatszámoló bizottságot.

Dr. Damjanovich Imre szólt arról, hogy a civil szervezetekre vonatkozó új törvények kapcsán szükség van a Kárpátaljai Szövetség alapszabályának módosítására. A közgyűlés résztvevői egyhangúlag szavaztak arról, hogy a megválasztandó új elnökséget bízzák meg ezzel a feladattal.

Ezután hozzászólások következtek. Elsőként Kovács Sándorszakíró, a KIKMMAK irodalmi szakosztályának elnöke tájékoztatta az egybegyűlteket a szakosztálynak a beszámolási időszak alatt végzett tevékenységéről. Köszönetet mondott Gortvay Gábornak, a Kárpátaljai Szövetség Bercsényi Miklós Alapítványa titkárnak, aki megemlékezett, hogy a józsefvárosi Polgárok Háza havonta egy alkalommal otthont adjon egy KIKMMAK-rendezvénynek. Elismerően szólt Lengyel Jánosnak, a Magyar Írószövetség tagjának szervező munkájáról, és bejelentette, hogy az áldott emlékeztető Benda István eddig be nem töltött posztjára őt választották meg az alkotókörösség titkárnak. Szólt arról is, hogy az áprilisi és a májusi rendezvények szervezése jó ütemben halad, áprilisban előreláthatólag Szöllősy Tibor tart előadást „Hollósy Simon técsői emlékezete” címmel.

Kutlán András, a KIKMMAK képző- és iparművészeti szakosztályának elnöke azon túl, hogy ismertette a szakosztályban folyó munkát, javasolta, hozzanak létre Balatonföldváron egy múzeumot, amelyben a Kárpátaljáról elszármazott kiváló földijeink emlékét örökítenék meg, hogy az anyaországiak is megismerjék neves szülőteinket. A felszólaló úgy vélte, hogy a relikviákat a hagyományos őszi találkozónk helyszínén, a balatonföldvári Riviéra Szállóban kellene elhelyezni. Bízunk benne, hogy a szép gondolat hamarosan testet ölt egykiállítóterem formájában. Szólt arról a tervéről is, hogy lakóhelyén, Szentendrén retrospektív kiállítást

A Kárpátaljai Szövetség XXIV., tisztújító közgyűlésén

szervez neves kárpátaljai képzőművészeknek magyarországi műgyűjtők tulajdonában lévő alkotásaiból.

Ezután dr. Kövér László, a Hajdú-Bihar megyei Regionális Szervezet társelnöke Géczy Tihamérnak, a szervezet elnökének levelét olvasta fel, aki hajlott kora és megromlott egészségi állapota miatt nem vehetett részt a tanácskozáson. Az egybegyűlték örömmel hallották, hogy a debreceni székhelyű szervezet igen szerteágazó tevékenységet folytat. (A levelet, rövidített változatban lapunk jelen számában közreadjuk).

Nagy tapssal köszöntötték az egybegyűlték Giricz Verát, az Országos Ruszin Önkormányzat elnökét, aki II. Rákóczi Ferenc kedves népének sorsáról beszélt. Elmondta, hogy a ruszinság, amely Ukrajnában máig sincs elismerve önálló nemzeti-ségként, Magyarországon egyenjogú a többi nemzettel. Két településen, Mucsonyban és Komlóskán alkotják a település lakosságának többségét, az iskoláskorúak nemzetiségi tanintézetben képezhetik magukat. A 2001-es népszámlálás szerint Magyarországon 1090 személy vallotta magát ruszinnak, jelenleg már 3882 ruszin nemzetiségű személyt tartanak nyilván. Ez is azt bizonyítja, hogy a ruszinok jól érzik magukat, a települések ruszin kisebbségi önkormányzatai számos rendezvénnyel öregbítik nemzetiségük jó hírét. Azoknak, akik tájékozódni akarnak a magyarországi ruszinság tevékenységéről, javasolta, hogy olvassák a www.ruszin.com honlap közleményeit.

Végezetül Dr. Báthory Katalin, a Kárpátaljai Szövetség egykori főtítkára kért szót. Többek között megemlítette: a múlt évi közgyűlésen határozat született arról, hogy Kovács Sándor szakíró terjesszék fel a Magyar Örökség-díjra. Időközben megtörtént a felterjesztés. A felszólaló hangsúlyozta: tagtársunk nagyon megérdemlé, hogy értékméte

tevékenységéért méltóbb megkapja ezt az elismerést. Szólt a különböző magyarságszervezetek közötti összefogás szükségességéről és eredményes munkát kívánt az új elnökségnek.

A leköszönő elnökség nevében Katona Tamás, a Kárpátaljai Szövetség elnöke szólt az egybegyűltékhez. Megköszönte a tagság bizalmát és figyelmükbe ajánlotta a jelölteket.

A leköszönő elnökség felkérésére Dr. Pongrácz Aladár, a jelölőbizottság elnöke a fórum elé terjesztette a Kárpátaljai Szövetség új elnökségébe jelölt személyeket, és felkérte őket, hogy röviden beszéljenek magukról. A jelölt személyek: Katona Tamás (elnök), Dr. Damjanovich Imre (társelnök), Benedekné Kövér Katalin, Benza György, Czébely Gabriella, Gortvay Gábor, Illiczky Gabriella, Kovács Gyöngyi Zsuzsanna, Rajcsinac Kornélia, Schober Ottó, Szabóné Badik Dolóresz. A jelölőbizottság elnöke szavazásra bocsátotta a javasolt személyek névsorát, amelyet a közgyűlés résztvevői egyhangúlag elfogadtak. Ezután a Felügyelő Bizottság tagjaira tett javaslatot Papp

Lászlóné, Kovács Vilmosné és Finta Zénó személyében. A felsoroltak jelöltségét a közgyűlés megszavazta. A szavazólisták kiosztása, majd az urnába került szavazatok ellenőrzése után Zólyomi Mátyás, a szavazatszámoló bizottság elnöke foglalta össze a szavazás eredményét. Az újabb tisztújító közgyűlésig tehát a Kárpátaljai Szövetség elnökének tisztét Katona Tamás tölti be, társelnökként Dr. Damjanovich Imre irányítja a közösség tevékenységét. A szavazólistára felkerült elnökségi tagok és a Felügyelő Bizottság tagjelöltjei valamennyien elnyerték a tagság bizalmát.

A közgyűlésen részt vett Dr. Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke is, aki gratulált a Kárpátaljai Szövetség aktivistáinak és eredményes munkát kívánt az újonnan megválasztott elnökségnek.

Füzesi Magda

A felvételeken: közgyűlés előtti regisztráció; Schur Alekszandr tárogatózik; Zólyomi Ilona, Kutlán András és Rajcsinac Kornélia a közgyűlés szünetében; a küldöttek egy csoportja; Katona Tamás szól az egybegyűltékhez, mellette Giricz Vera, Kutlán András és Kovács Sándor; Fodor István és Kiss József tagtársak beszélgetnek; együttgondolkodók; az újonnan megválasztott elnökség.

Levél a közgyűléshez

Kedves Testvéreim!

Változatlan örömmel számolhatok be arról, hogy szervezetünk, a Kárpátaljai Szövetség Hajdú-Bihar Megyei Regionális Szervezete a mai napig meg tudja tartani a szokásos havi találkozóit. Az alkalmaknak megvan a jól bevált forgatókönyvük: baráti beszélgetés, egy-egy irodalmi alkotás ismeretése, a velünk és körülöttünk történő események megbeszélése. Névnapi, születésnapok alkalmával felköszöntjük az ünnepeket. Kövér László és Balogh Miklós társelnökök január végén, a kilencvenedik születésnapomon engem is felköszöntöttek.

Szervezetünk tagsága a két társelnök vezetésével részt vesz a debreceni városi rendezvényeken, a megemlékezéseken koszorúznak is a Kárpátaljai Szövetség nevében. Az elhurcoltak emléknapján én magam már nem tudok jelen lenni, de Kárpátaljára, a szülőfalumba, Nagyberegbe az én nevemben is elvitték a megemlékezés koszorúját. A prédikációm felolvasták a református templomban, így lélekben magam is velük voltam.

Szívem teljes melegével küldöm Hozzá-
tök testvéri szeretetemet. Értetek imádkoz-

va köszöntöm a közgyűlés résztvevőit.

Isten csodálatos módon hordozta az életemet a Ti közösségekkel együtt. Ha testi-fizikai értelemben már nem is teljes erőben, de kilencven éves koromig úgy hordozott, hogy ha az utóbbi két évben már itt-ott döcögösen, botra támaszkodva jártam is az utamat, nem éreztem a tehetetlenségem terhét. Hálát adok az Istennek azért is, amit meghagyott.

Drága Barátaim, Testvéreim! Nem tudom, Isten mit végzett az életem fölül, lesz-e folytatás, és mennyi?

Arra kérlek Benneteket, hogy ha el is felejtitek a nevemet, gondolatok azokra a prédikációkra, amelyeket Isten a Kárpátaljai Hírmondó egyes számaiban leíratott velem, hogy azokkal szolgáljak Nektek. Sok imádságot mondtam el értetek itthon is a kegyelmes Isten színe előtt.

Drága hazánkért, annak jövőjéért, népünk boldogulásáért tegyetek meg mindent, amihez az Örökkévaló Isten mindenkor adjon számotokra kegyelmet és erőt.

2013. április 6.

(Géczy Tihamér elnök levelét, amelyet rövidítve közlünk, dr. Kövér László, a Hajdú-Bihar Megyei Regionális Szervezet társelnöke olvasta fel a közgyűlésen).

In memoriam Géczy Tihamér

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége és tagsága mély megrendüléssel értesült arról, hogy a fenti levél megírása után négy nappal Géczy Tihamér református lelkipásztor visszaadta lelkét a Teremtőnek.

Ritkán fordul elő, hogy a szívünknek kedves ember szellemi végrendelettel búcsúzik el attól a közösségtől, amelyben otthon érezte magát, amelynek lelki támasza volt. Erős jellemre vall, hogy a fenti üzenetet a szívünkre helyezte.

Szülőfaluja, Nagybereg református gyülekezete megszólaltatta érte a lélekharangot, az egyházközösség tagjai abban a templomban imádkoztak az elhunyt lelki üdvéért, amelyben kilenc évtizeddel ezelőtt megkeresztelték őt.

Géczy Tihamér a Beregszászi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban érettségizett. Ezt követően Debrecenben folytatta tanulmányait. 1949. február 24-én diplomázott a Debreceni Egyetem Hittudományi Karán. Több mint hat évtizeden át volt különböző református gyülekezetek lelkipásztora, e tevékenységét egykori alma matere 2008-ban gyémántdiplomával ismerte el.

Annak ellenére, hogy Magyarországon

élt, szívügyének tekintette a kárpátaljai magyarság, illetve a szűkebb pátriánkban elszármazott honfitársaink szolgálatát. A Kárpátaljai Szövetségen belül sokat tett azért, hogy az egykori beregszászi gimnazisták megőrizték kapcsolatukat a szülőfölddel. Amíg ereje engedte, részt vett a Verke-parti öregdiákok Beregszászban évente megrendezett találkozóin. Gyűjtést szervezett a Kárpátalján élő rászorulóknak megsegítésére, számon tartotta a bajba jutottakat, személyes anyagi felajánlásaival sok könnyet törölt le a nélkülözők arcáról.

A Kárpátaljai Szövetség őszi balatonföldvári találkozóin ő tartotta az ökumenikus istentiszteleteket. Amikor már személyesen nem tudott részt venni a rendezvényeken, magnetofonszalagon küldte el a tagtársak lelki épülésére megfogalmazott prédikációit.

A Kárpátaljai Hírmondó megalapítása óta vezette a folyóirat Hitélet rovatát, tördölt a lap olvasóinak lelki gondozásával. Életművének egy részét a Kárpátaljai Szövetség fórumának hasábjai őrzik, így prédikációi vigaszt nyújtanak a lelki válságban. A szerkesztőbizottság tagjai számára Géczy Tihamér, a tollforgató lelkipásztor példaképül szolgált. Nehéz elhinni, hogy a jövőben nélkülözni fogjuk a jóval a lapzárta előtt megfogalmazott gondolatébresztő írásait. Személyében nagy tudású mentort, nemes lelkű barátot veszítettünk el.

Emlékét megőrizzük szívünkben!

*A Kárpátaljai Szövetség elnöksége és tagsága
A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága*

Előzetes tájékoztató a hagyományos balatonföldvári találkozóról

A Kárpátaljai Szövetség kárpátaljai együttműködő partnereivel – a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, a Beregszászi Nyugdíjasok Petőfi Sándor Egyesülete – NEA pályázati támogatással szervezi a hagyományoknak megfelelően idei Balatonföldvári Együttműködési Fórumát és Jubileumi Találkozóját. A 2013. szeptember 13–14–15-én megrendezendő eseményre szeretettel várjuk a kárpátaljai, az áttelepült, illetve a Magyarországon tanuló vagy dolgozó földijeinket.

Az elmúlt években a rendezvény főbb programjait már jól kialakultak, s ezeket továbbra is szeretnénk közös munkával színvonalasan megtartani. A tervezett rendezvényünk általános célja: tájékoztatás az együttműködő kárpátaljai közösségek szervezeti életéről, tevékenységéről, fejlesztési lehetőségek feltárása, az euro-atlanti integrációval kapcsolatos lehetőségek számbavétele, ki- és felhasználásának, útjainak, módjainak megbeszélése; lehetőség biztosítása a mind jobban magára talált, jelentős értékeket felmutató kárpátaljai kulturális élet érdemes szereplőinek, íróknak, költőknek, képző- és alkotóművészeknek a bemutatkozásra; a kárpátaljai magyar oktatás támogatásával kapcsolatos sajátos módok vizsgálata; az áttelepült kárpátaljai magyarok szülőföld iránti felelősségének, szeretetének ápolása.

Eredményes pályázat birtokában Beregszászról autóbussz indítást tervezünk Beregszász–Balatonföldvár–Beregszász útvonalon, a meghívott 30–40 fő határon túli tag, továbbá az együttműködő kárpátaljai szervezetek képviselői részére.

Az érdeklődők a későbbiekben tájékoztatást kapnak a találkozó részletes programjáról, illetve a részvételi díj összegéről is, amely a pályázat sikerének függvényében alakul majd.

Minden kedves tagtársunknak kellemes nyarat, jó pihenést kívánunk!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége

Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Szövetség honlapján tájékoztatjuk az érdeklődőket az aktuális programokról, tervekről, beszámolóink korábbi rendezvényeinkről. Szeretnénk kikérni a véleményüket, mit látnának még szívesen a www.ksz.egernet.hu című honlapunkon. A Kárpátaljai Szövetség tevékenységéről az iwiw és a facebook közösségi oldalakon is tájékozódhatnak.

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki mindazon tagtársaknak, akik felajánlásaikkal támogatták a szövetség tevékenységét.

Hálásak vagyunk azon olvasóinknak is, akik pénzösszegek átutalásával válaszoltak arra a levelünkre, amelyben a Kárpátaljai Hírmondó megmaradásához kértünk anyagi segítséget. Minden kedves előfizetőnk hozzájárult a Hírmondó megjelenítésének költségeihez, amit ezúton is megköszönünk.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik 2013-ban az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. Lapzártáig az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Dr. Nemeséri Lászlóné Filemon Mária Budapest

Dr. Voloscsuk Katalin Jászberény

Dr. Fábián István Nyíregyháza

Dr. Szótér Erzsébet Budapest

Dr. Husznai Katalin Budapest

Kovács Sándor és Dombos Irén Budapest

Dr. Badik Adrianna Budapest

Hudák Rudolf Napkor

Szimjon Magdolna Nyíregyháza

Dr. Ortutay György Erd

Dr. Lódár György Mezőtúr

Dr. File Lajos és dr. File Mária Budapest

Kovács Zsolt és Kovács Katalin Budapest

Dr. Orosz László Kecskemét

Dr. Kristofori György Sirok

Ujfalussy István Orosháza

Zsombori Ilona Pécel

Dr. Székely Károly Dunaharaszti

Dr. Zétény Dalma Budapest

Gálné dr. Szepesi Krisztina Pákozd

Dr. Szepesi Erzsébet Székesfehérvár

Szegedi Miklósné Kosztur Ilona Budapest

Antonik Katalin Kisváda

Zimányi Alajosné Budapest

Wolf József Budapest

Mosonyi Emilné Budapest

Bárany Elza Csömör

Dr. Bora Katalin Eger

Molnár Béla Budapest

Borbély József Gödöllő

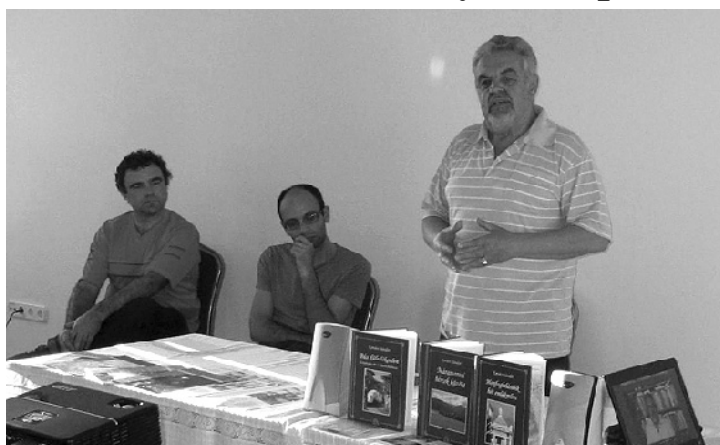
Skrabák István Márokpapi

Terebesi Katalin Nyíregyháza

Badó Zoltánné Budapest

Dr. Horváth Péter Nyíregyháza

KIKMMAK-rendezvény Budapest

Tavaly novemberben népes fellépő gárdával indult útjára a Kárpátaljai Írók, Költők, Művészek Magyarországi Alkotóközösségének (KIKMMAK) rendezvénysorozata a józsefvárosi Polgárok Házában. A szervezők április 26-án ötödik alkalommal látták vendégül a lelkes közönséget. Az est moderátora Lengyel János író-történész volt, aki rövid bevezető után bemutatta a Csernák Árpád alapító-főszerkesztő irányításával megjelenő kaposvári Búvópatak című folyóiratot.

A KIKMMAK éppen megújulóban van és szemléletváltáson megy át, aminek részét képezi a nyitás és a szorosabb együttműködés más kulturális szervezetekkel. Ennek keretében hívták meg Borbély András Kolozsvárt élő irodalomtörténészt, az Újnautilus című internetes folyóirat főszerkesztőjét, aki Szilágyi Domokosról tartott előadást. Borbély András 2011 nyarán a Jánosiban megtartott I. Újnautilus Szabadegyetem idején járt először Kárpátalján. Azóta több kárpátaljai szerző is publikál a népszerű folyóiratban, sőt Bakos Kiss Károly költő személyében az Újnautilus versrovatának kárpátaljai szerkesztője van.

Az est másik vendége dr. Szöllősy Tibor közíró volt, aki Hollósy Simon világhírű festő és Técső város kapcsolatáról tartott előadást. Kovács Sándor, a KIKMMAK irodalmi szakosztályának elnöke meleg szavakkal köszöntötte meg a helytörténész szakírókat azt a kitartó munkát, amelyet Kárpátalja népszerűsítéséért végez az anyaországban.

A zenei kíséretet a vidám Noszty-fiúk – Varga Zoltán és Dobos Tibor – biztosították, akik testre szabott dalokkal kedveskedtek az előadókknak. Az est végén Gortvay Gábor, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja a Magyar Szemle című folyóirat korábbi számaival ajándékozta meg az érdeklődőket.

Keresztesi Szilárd

Kárpátalja a Kuckóban

Április 29-én tartotta soros összejövetelét a budapesti Kuckó irodalombarát társaság. Földink, a Mezőváriban született Debreczeni Tibor drámapedagógus, a Kuckó alapítója ezúttal Füzesi Magda költőt és dr. Lisztóczy László egri irodalomtörténészt hívta meg a rendezvényre. Versek hangzottak el Füzesi Magda *Kagylóének* című nemrég megjelent kötetéből Debreczeni Tibor és a költő előadásában, dr. Lisztóczy László pedig Füzesi Magda alkotói pályaképéről osztotta meg gondolatait az egybegyűléssel.

Mivel a rendezvényen a Kárpátaljai Szövetség több tagja is jelen volt, alkalom nyílt arra, hogy egy kicsit népszerűsítsük szűkebb pátriánkat. Kovács Sándor szakíró, a Kárpátaljai Írók, Költők, Művészek Magyarországi Alkotóközösségének társelnöke több,

Kárpátalja történelmével kapcsolatos kérdésre is válaszolt. Dr. Harajda András Budapestben élő, ungvári születésű gyermekorvos a megyeszékhely 60-as 70-es évekbeli művelődési életéről beszélt, különös tekintettel Kovács Vilmos költő irodalomszervező tevékenységére.

Jól kiegészítette az elhangzottakat az a bejelentés, hogy Debreczeniné Kósa Vilma földet vásárolt szülőfalujában, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében lévő Szamosszegen, hogy emlékművet állítson az oroszországi lágerekben elhunytaknak.

A feladat: határtalanul magyarnak lenni! Talán ez volt a legfontosabb üzenete a kuckós irodalmi estnek. Ebben a témában mi, Kárpátaljáról elszármazottak otthon vagyunk...

Tudósítónk

A képen: dr. Lisztóczy László, Füzesi Magda és Debreczeni Tibor a rendezvény után.

Aknyai Tibor felvétele

A KIKMMAK MÁJUSI KULTURÁLIS ESTJE A POLGÁROK HÁZÁBAN

Május 31-én a józsefvárosi Polgárok Háza díszes nagytermében a Kárpátaljai Írók, Költők, Művészek Magyarországi Alkotókörössége szervezésében ismét művelődési rendezvényre került sor. A KIKMMAK hatodik estjén a rekordszámú közönség – köztük számos ismert kárpátaljai értelmiségi – élvezetes és interaktív program részese lehetett. A bevezetőben az időnyáró rendezvény moderátora, Lengyel János történész-újságíró bemutatta az előadókat. Programon kívül felkérte a közönség soraiban ülő Mes-

ter Magdolnát (az Intermix Kiadónál megjelent Zéró-állapot című prózavers kötet szerzőjét), hogy a Kárpátaljai Hírmondó egyik korábbi számából olvassa fel egy versét. Mester Magdolna korábban a Kárpátaljai Ifjúsági Szövetség vezetője volt, jelenleg a Kárpátaljai Szövetség honlapjának szerkesztője.

Dalmay Árpád egykori kárpátaljai érdekvédelmi képviselő, a Beregszásziért Alapítvány elnöke előadásában a kárpátaljai autonómia törekvéseket taglalta. Számos kulisszatitkot árult el az 1991 decemberi sikeres népszavazásról, amely végül mégsem hozta meg sem Kárpátalja megye, sem a Beregvidéken élő magyarság számára az áhított autonómiát. Dalmay Árpád, mint a KMKSZ választmányának tagja, illetve a KMKSZ Beregszászi Járási Szervezetének elnöke tevékenyen részt vett a múlt század 80-as, 90-es éveinek kárpátaljai politikai eseményeiben. Rámutatott azokra a hibákra és elszálasztott történelmi lehetőségekre, amelyek komolyan és főként negatívan befolyásolták a kárpátaljai magyarság sorsát. Az egybegyűltek szomorúan állapították meg, hogy az eltelt évek alatt nem változott semmi, a kárpátaljai magyar politikusok egymással viaskodnak, felgyorsult az asszimiláció, folytatódik az elvándorlás. A jelenlegi ukrán hatalom még az autonómia szótól is irtózik, így a kárpátaljai magyarság reménybeli önrendel-

kezése egyre távolabb kerül a megvalósulástól.

Kovács Sándor közíró, gimnáziumi tanár, a KIKMMAK irodalmi tagozatának elnöke érdekes előadással lepte meg az egybegyűlteket. A közhit azt tartja, hogy Európa földrajzi közepe a kárpátaljai Terebes-félfélpataknak nevű település közelében van. A lelkes Kárpátalja-kutató ezúttal ködoszlatásra vállalkozott, mert mértani számításokkal bizonyította be, hogy az említett hely nem az öreg kontinens centruma, sokkal inkább a Monarchia hét mérési alappontjának egyike. Előadása végén a közönséggel egyetértésben azért megállapította, hogy a kárpátaljaiak számára, éljenek bárhol is a nagyvilágban, Kárpátalja Európa, sőt, a világ közepe.

Gortvay Gábor, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja, a Bercsényi Miklós Alapítvány titkára a KIKMMAK és a Kárpátaljai Szövetség munkájáról beszélt. Ismertette az elért eredményeket, és szót ejtett a kitűzött célokról.

Szemere Judit, a Beregi Hírlap főszerkesztő-helyettese a parlamenti képviselőnek választott Gajdos István megüresedett posztjára kiírt beregszászi időközi polgármester-választás körüli történeteket ismertette (a június 2-án megejtett szavazás eredményeképpen Babják Zoltán személyében ismét magyar polgármestere van Beregszásznak – a szerk.).

Füzesi Magda költő, a Kárpátaljai Hírmondó főszerkesztője a folyóirat készülő, 2. számának tartalmáról szólt és felolvasta a címlapverset, Petőfi Sándor *Meleg dél van* című költeményét, amelyet a költő 1847. július 12-én Beregszászban írt. A szerkesztőség e költemény közlésével emlékezik a poéta születésének 190. évfordulójára.

A közönség soraiból több kérdés és hozzászólás is elhangzott.

Tudósítónk

Pályázatiíró tanfolyam

Az Ukrán–Magyar Területfejlesztési Iroda és a Beregszászi Turisztikai Információs Központ a Visegrádi Alap támogatásával Regionális együttműködés a visegrádi országokban: tapasztalatcsere és jó gyakorlat címmel pályázatiíró képzést indított a civil szervezetek munkatársai számára.

A tanfolyam ünnepélyes megnyitójára a Beregszászi Turisztikai Információs Központban került sor, ahol a megjelenteket Tarpai József, az Ukrán–Magyar Területfejlesztési Iroda vezetője köszöntötte. Tóth István, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja a szomszédos országokkal való kapcsolattartás fontosságára hívta fel a figyelmet, amihez nagy segítséget nyújthat a pályázatiíró tanfolyam.

Dancs Karolina irodavezető az Ukrán–Magyar Területfejlesztési Iroda munkájáról tartott előadást, továbbá tájékoztatta a jelenlévőket a Visegrádi Alap létrejöttéről, működéséről, valamint a pályázatiíró tanfolyam részleteiről. Mint elhangzott, az oktatást a visegrádi országok (Magyarország, Szlovák Köztársaság, Cseh Köztársaság) szakemberei végzik. Aképzés 10 elméleti és 3 gyakorlati részt tartalmaz. Az előadások tervezett témakörei: az európai regionális politika rendszere, szomszédosági programok, határon átnyúló egyéb pályázatok, problémák feltárása, célcsoport felmérése, költségvetés és ütemterv, humán erőforrás tervezése, a pályázatok kidolgozása, szerződéskötés, monitoring, csapatépítés, konfliktuskezelés, válságmenedzsment stb.

A projekt keretében több utazást is megszerveznek majd azzal a céllal, hogy a képzés résztvevői megismerkedjenek olyan cseh, szlovák, magyar civil szervezetekkel, önkormányzati képviselőkkel, akikkel a jövőben közös pályázatokon vehetnek részt, valamint, hogy tájékozódjanak a pályázatokkal kapcsolatos tapasztalatokról a különböző országokban.

A felszólaló ismertette továbbá a Visegrádi Alap által meghirdetett aktuális pályázatokot, részletezve azok típusait, felépítését.

Tarpai József tájékoztatójában kiemelte, hogy a tanfolyam elvégzéséről a hallgatók oklevelet kapnak.

A rendezvény hivatalos részét követően a résztvevők röviden bemutatkoztak és elmondták, ki miért jelentkezett a tanfolyamra.

Molnár Bertalan

II. Rákóczi Ferencre emlékeztek

A Rákóczi Szövetség Beregszászi Városi Szervezetének tagsága méltatta a fejedelem születésének 337. évfordulóját. Az ünnepségnek a Bethlen-Rákóczi kastély történelmi pincéje adott helyet. Mint ismeretes, beregszászi tartózkodásainak idején ez az épület szolgált II. Rákóczi Ferenc lakhelyül.

Szabó Éva, a szervezet elnöke *(a képen)* röviden ismertette a nagyságos fejedelem életútját, hazája iránti elkötelezettségét, valamint az általa vezetett szabadságharc kitörésének körülményeit. Hangsúlyozta: bár az erőviszonyok egyenlőtlenek voltak, seregét a felkelők rendezetlentől megéből szervezte meg, ennek ellenére 1703 végére Huszt várától Nagyszombatig hatalmába került Magyarország nagy része, s nem sokkal később az ország kétharmada hűséget esküdött neki. Rákóczi a katonai veszteségek és a gazdasági nehézségek ellenére 8 éven át fenntartotta az új magyar államot. Rendeleteinek, kiáltványainak szövegében a nemzet fogalma a közügy, a közérdek, a közös fogalmaival kapcsolódott össze. Felfogásában a szabadság legfőbb követelménye az ország belső nyugalma volt. Ennek érdekében munkálkodott. Erkölcsei nagysága abban is megnyilvánult, hogy a szatmári békét követően, a számára is biztosított amnesztia ellenére veszni hagyta hatalmas vagyonát, nem tért haza, hanem haláláig idegenben, Lengyelországban, Párizsban, Rodostóban élt, új szabadságharc kitörésében reménykedett, ezért fáradozott.

A rendezvényen beszédet mondott Farkasné Böcs Judit, Magyarország Beregszászi Konzulátusának konzulja. Hangsúlyozta: Rákóczi Ferenc neve a magyar nép hagyományaiban több mint három évszázada élteti szabadságtudatunkat, erősíti nemzeti önbecsülésünket. Beszédében kitért Rákóczi Ferenc történelmi jelentőségére, életének fontosabb állomásaira, a történelmi Felső-Magyarországhoz való kötődésére. Horkay Sámuel, a KMKSZ beregszászi városi szervezetének tiszteletbeli elnöke taglalta Rákóczi nemzete iránti feltétel nélküli elkötelezettségét, hazaszeretetét. Emlékeztetett arra, hogy a fejedelem önróbból finanszírozta a szabadságharc költségeit. Kitért Rákóczi korának politikai helyzetére, valamint a szatmári béke megkötésének jelentőségére a magyarság megmaradása és fejlődése vonatkozásában.

Végezetül a társadalmi szervezetek képviselői elhelyezték a tisztelet koszorúit II. Rákóczi Ferenc emléktáblájánál.

M. B.

ZÁSZLÓBONTÁS A BEREKVIDÉKEN (310 esztendővel ezelőtt kezdődött a Rákóczi-szabadságharc)

Május 21-én, megismételve a Rákóczi-szabadságharc kezdetének eseményeit, jelképes zászlóbontással egybekötött toborzást tartottak Mezőváriban és Beregszászban. A történelmi tényeket felelevenítő megemlékezésen beszédet mondott Szilágyi Lajos, a Mezővári Középiskola igazgatója, Berki Károly, a középiskola történelemtanára, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség irodavezetője, Zán Fábián Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke. A rendezvényt a Mezővári Középiskola tanulóinak énekei és táncai tették színesebbé. Ezután a salánki kuruc hagyományörzők következtek, akik felelevenítették a történelmi eseményeket, s kibontották a zászlókat Mezővári főterén. Itt Kacsur András beregszászi színész személyében Esze Tamás szolt a jelenlévőkhöz, majd írónka (Ferenczi Attila, ugyancsak a beregszászi társulat művésze) felolvasta Rákóczi brezáni kiáltványát.

Korhú ruhákba öltözött hagyományörzők felvonulásával kezdődött a Rákóczi-szabadságharc beregszászi zászlóbontásának 310. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi megemlékezés a város főterén. A Kész Barnabás által vezetett hagyományörzők Vári főteréről szekereken vonultak át Beregszászba, ahol Kacsur András színművész, megemlékeztetve Esze Tamás történelmi alakját, kibontotta Rákóczi zászlaját és felolvasta a fejedelem kiáltványát. A rendezvényhez csatlakoztak a Ruszin Nemzeti Tanács képviselői is. A ruszin nép magyarokkal való kapcsolatáról Jevhenyij Zsupan, a szervezet elnöke tartott rövid ismertetőt.

Ezután a Kovács Béla európai parlamenti képviselő beregszászi fogadóirodájának kezdeményezésére a megemlékezők magyar és ruszin nemzeti zászlókkal átvonultak a II. Rákóczi Ferenc térre. Az ünnepség Esze Tamás mellszobránál folytatódott, ahol Birta Viktória elénekelt egy népdalt, majd Csobolya József történész, a Rákóczi Szövetség Beregszászi Városi Szervezetének alelnöke köszöntötte a jelenlévőket. A rendezvényen beszédet mondott ifj. Földi István hadtörténész és Vladislav Lecovics, a Kárpáti Ruszinok Társaságának elnöke.

Esze Tamás mellszobrának megkoszorúzása után a megemlékezők II. Rákóczi Ferenc emléktáblájához vonultak, ahol Csobolya József *(a képen)* ismertette a szabadságharc főbb eseményeit. Jevhenyij Zsupan a ruszin-magyar történelmi barátsággal kapcsolatban osztotta meg gondolatait, reményét fejezve ki, hogy a kölcsönös tisztelet a későbbiekben is megmarad.

Dalmay Árpád, a Beregszászi Alapítvány kuratóriumának elnöke, a Rákóczi Szövetség nyíregyházi szervezetének elnöke köszönetet mondott a ruszin szövetség vezetőinek, hogy csatlakoztak a megemlékezéshez.

Tudósítónk

Az eladósodott özvegyasszony

Lec.: Mk 6,30-44/Ésa 48,16-21

Egyszer egy prófétatanítványfelesége így kiáltott Elizeushoz: Szolgád, az én férjem meghalt; és te is tudod, hogy szolgád félted az URat. Most eljött a hitelező, hogy elvegye két gyermekemet rabszolgájaként.

Elizeus megkérdezte tőle: Mit tehettek érted? Mondd meg nekem, mi van a házában? Az asszony így felelt: Nincsen egyéb szolgád házában, csak egy korsó olaj.

Elizeus ezt mondta: Menj, kérj kölcsön edényeket ott kinn minden szomszédodtól, üres edényeket, de nem keveset. Azután menj be, zárd be magad és fiaid mögött az ajtót, és tölts ezekbe az edényekbe. Amelyik megtelt, tedd félre!

Az asszony elment, és bezárta maga és fiai mögött az ajtót. Azok eljéle rakták az edényeket, ő pedig töltögetett. Amikor megteltek az edények, ezt mondta az egyik fiának: Tégy elem még egy edényt! De az így felelt neki: Nincs több edény. Ezután nem folyt több olaj.

Az asszony elment az Isten emberéhez, és elbeszélte ezt. Ő pedig így szólt: Eredj, add el az olajat, és fizess ki az adósságodat. Ami pedig megmarad, abból élj a fiaiddal együtt!

Text.: 2Kir 4,1-7

Egy olyan történet, amelyben Isten szabadító csodája mutatkozik meg egy hétköznapi drámában: Isten egy özvegyasszonyt megszabadít a hitelrabszolgaságból. Az özvegyasszony folyamatosan eladósodott egy hitelező felé, az adósságot nem tudta fizetni, s a kor szokása szerint a hitelező a fizetésképtelenné vált adós gyermekeit rabszolgaságba akarja vinni (akkor a gyermekek jelentették a hitel fedezetét). Az adós majd vagy kiválthatja, vagy fizetésképtelenség esetén rabszolgaságban hagyhatja a gyermekeit. Ez az asszony, egy ilyen helyzetben fordul Elizeushoz, aki csodálatos módon nyújt szabadítást. Tanulság ez a történet minden korban: Isten csodája nem elvont és megfoghatatlan, hanem kézzelfogható valóság. Szeretjük Istent száműzni a mennyei elméletek világába (mert oda nem érünk fel és így nem kell az Istennel közösségekben lenni). S nem engedjük, hogy Isten, az életünk konkrét dolgaiban cselekedjen. Pedig az Isten teremtette az Eget és a Földet. A lelki és az anyagi világot. Azt imádkozzuk, hogy legyen meg az akarata úgy az Égen, mint a Földön is. Isten most be tudja és be akarja mutatni a Teremtő dicsőségét a hétköznapi valóságában. A folyamatos isteni teremtésnek a leginkább, az anyák az Istentől elhívott eszközei („anya” és „anyag” közös gyökből származik). Hisz a maguk érzékenységgel ők állnak

kapcsolatban a lelki világgal és nekik van a legnagyobb lehetőségük hatást gyakorolni az anyagi világra. Részletek:

1. A problémafelvetés. A probléma: a hitelrabszolgaság. Ui. ez az asszony elveszítette a férjét. Két gyermekkel maradt egyedül. Nem tudta, mitévő legyen, mert a férje haláláig mindenben együtt voltak, de most teljesen új helyzet állt elő, amely ismeretlen a számára. Csak egyet tud, hogy a két gyermekét fel kell nevelnie. Nehéz egy embernek egyedül megállni, aki korábban szoros közösségekben élte az életét. Aki magára maradt, mindig kiszolgáltatott és sebezhető. Sokkal érzékenyebb és elesettebb, mint a társával volt. Nem tud a világban tájékozódni (a „fél” kifejezés a „retteg” és a „nem egész” szinonimája, mert aki nem egész, az kiszolgáltatott és annak van félnivalója). Ennek az asszonynak is a társas egyensúly elvesztése után, valahol megbillent az anyagi egyensúlya. Adósság felvételével próbálta helyreállítani a megbillent anyagi megrendülését (megj.: nem tudjuk, hogy az asszony maga, az özvegyisége idején, vagy még férjével együtt vette fel a hitelt). Egy hitelezőhöz fordult, aki adott készségesen, ha kellett pénzt, lisztet, olajat. A hitel fedezete: két gyermeke. Ez ment egy ideig. Aztán kialakult a tény: az adósság összeomlott és nem tud miből fizetni. Akkor a hitelező jelezte, hogy az öz-

vegyasszony hitelének a fedezetét, a két gyermekét elviszi rabszolgának. Most így, ebben az állapotban van az asszony, a teljes kétségbeesésben, talán az örület határán (erre utal a heves érzelmeiket feltételező „kiáltott” kifejezés), mert elveszítette a férjét, s most a gyermekeit is elveszíti. Az asszony egy hitelezőnek került a fogságába. Ma is van egy nagy hitelező, aki ad, ha kérjük valamilyen hiányunk betöltését, de kamatostul kéri és kérte már vissza: a sátán.

1.1. Hiányt érzünk az erőből. Akkor megjelenik a nagy hitelező és felkínál pihenést, kikapcsolódást, tévézést, társaságot, lustálkodást az istentisztelet helyett. „Ne menj most. Majd mész máskor”. Ellenszolgáltatás: a hitünk (van belőle, biztos tőke). Felvesszük ezt a kölcsönt. Aztán otthon maradunk. Aztán a következő héten már kevesebb az erő és még fáradtabbak vagyunk (pedig magunkat kipihenni maradtunk távol az istentisztelettől, de nem töltekeztünk fel Isten erejével, pedig csak így lehet szembenézni a problémákkal). Akkor is megjelenik a hitelező és kínálja a hitelt: a lazslást. Ezt a hiteladagot már könnyebben felvesszük, mint előző héten, már félretettük az aggályainkat. Aztán végül teljesen kimaradunk a gyülekezetből. Fáradtak vagyunk a Bibliáolvasásra is. Majd holnap. Ma már késő van és hosszú volt a nap. De holnap sem, meg holnapután sem, egy hét múlva sem és egy hónap múlva sem vesszük elő a Szentírást. S így örökre csukva marad a Bibliád. Aztán megjelenik a hitelező, hogy visszakerje, kamatostul, amit adott. A hitünk volt a fedezet és az ember a hitét veszíti el. A továbbiakban hiába akarunk már templombamenni, imádkozni, elcsendesedni. Nem megy. Valami elveszett, kihűlt, nincs. Rabszolgává váltunk. Már nincs meg a mosolygós, békés, erős hitünk, a ragyogó vasárnapunk, a mély testvéri beszélgetésünk. Helyette maradt az idegesség, a gyűlölet, a bizonytalanság, a félelem, a depresszió. Nem tudjuk visszavenni az uzsorástól, amit elvitt tőlünk. Már a hitelező kezében vagyunk.

1.2. Hiányt érzünk az ápoltságból. A család forgatagában, a házimunkák sűrűjében, magunkat összehasonlítva a reklámmannökenekkel, vagy egy-egy jó megjelenésű ismerősünkkel érezzük az elhanyagoltságunkat, a magunkkal való törődés hiányát („hát nekem is jár egy kis szabadság, egy kis kikapcsolódás”). Jön a hitelező és felajánl: „magán életet”. Ellenszolgáltatás: a szülői bizalom. Aztán felvesszük a hitelt (tényleg olyan kevésnek tűnik): lefoglaljuk magunkat tévével, internettel, játékkal, társasággal, elvonulással, munkával, hobbi-val. Aztán jön a gyerek, mint máskor és kérdez. Nem érsz rá vele törődni, mert már foglalt vagy. Megint és megint kérdez, de teneked nincs rá idő, s aztán már nem kérdez. Mert eljött a nagy hitelező és visszakérte, amit adott. Az uzsorás elvitte a gyermeked bizalmát, a gyereket. A gyerek már nem kérdez tőled, már nem kíváncsi a tanításodra, a véleményedre, már nincs meg a bizalma feléd. Összetört a lelkében a bizalom a szülő felé. De a nagy hitelező ad karriert is, csak ne szüld meg a gyermekedet. „Vétesd el”. S marad a lelkiismeret-furdalás, a magány, az örület. S már a hitelező kezében vagyunk.

1.3. Hiányt érzünk a megbecsülésből (a családon, a munkahelyen, a gyülekezeten belül). Akkor jön a hitelező és felkínál egy kis önérzetet. Ellenszolgáltatás: a békesség. Felvesszük a kölcsönt. Akkor jelennek meg az ilyen mondatok, hogy „kikérem magamnak”, „a magam igazát már csak nem hagyom”, „tessék megadni nekem is a tiszteletet és így velem te nem beszélhetsz”, „majd megmutatom én neked...”, „ha nem lesz úgy, ahogy mondom, akkor ... (itt jön a fenyegetőzés, zsarolás)”. Aztán jön az uzsorás és kéri vissza, amit adott. S akkor viszi a békességet. Később talán már látjuk, hogy nem így kellett volna viselkedni. Ezért békétlenségünk, lelkiismeret-furdalásunk van. De már nem tudunk békülni, mert mindenki vagy kerül minket, vagy haragban van velünk. Az uzsorás kezébe kerültünk.

Az eladósodott özvegyasszony

1.4. Hiányát érezzük a házastársi közelségnek. Akkor jön a hitelező és kínálja a szeretőt (az ilyen jellegű magazint, internetet, dvd-t). Ellenszolgáltatás: a szavad hitele. Megy egy ideig. Aztán jön az uszorás és viszi a tiszta lelkiismeretet és a békességet. Mert kiderül. Akkor aztán kitör a családi háború. De nem múlik el nyomtalanul. Az uszorás kezébe kerülünk.

Úgy vagyunk, mint az asszony, aki felvette a hitelt, a gyermekei voltak a fedezet, akiket most vinni szeretne a hitelező. A hitelező elviszi tőlünk a szeretetet, a megértést, az örömet, a békességet, a hitet, a családot, a gyermeket, a házastársat, az egészséget, a nyugodt éjszakákat, a kedves barátokat, a tartalmas szórakozást, a pénzt, az álmokat, a reménységet, a vasárnapot, a csendes alkalmat. Pedig minekünk valami kis dolog hiányzott a megélhetéshez (a fenti példákban): pihenés, magunkkal való törődés, önértékelés, szavaink hitele (de a továbbiakban): siker, elfogadottság, pénz, karrier, egy lány, vagy egy fiú. S a hitelező jön és ajánlja a hiteleit, de mindig kamatostul veszi vissza.

2. A megoldás emberi feltételei. Nem az a gond, hogy az embernek ilyen, az emberi élet teljessé tételét szolgáló igényei vannak (nem bűn a több erőre, a megbecsülésre, a kibontakozásra, a társ közelségére való vágy), hanem az, hogy azok kielégítéséhez rossz helyen keres és kér segítséget. Az asszony is, amikor hiányt szenvedett (nincs meghatározva, mert nem is az a lényeg, hogy ki hibájából), rossz helyen kereste a segítséget, egy hitelezőnél, s később fordult csak a jó helyhez, az Istenhez. Amikor már észbekapott, nem is volt módja hitelek felvenni, mert nem volt fedezete, mert már szinte mindene elveszett (gyermekei csaknem rabszolgaságban). Csak maga maradt meg. Akkor fordul az Istenhez. A legtöbb ember megvárja ezt az utolsó pillanatot. Amikor már semmije nincs, csak akkor fordul Istenhez. Jó lett volna korábban. De az Isten így sem veti ki. Krisztus mondja: „aki Hozzájön, semmiképpen ki nem vetem” (az utolsó pillanat után sem). Az anyáknak a

gondjuk, hogy a családi élet megoldását nem az Istennél keresik. Máshol (szomszédnál, karrierben, gyermeknevelő intézményekben stb.). Ezért lassan nincsenek már gyerekeink. Az utolsó pillanatban vagyunk. De Istenhez most is lehet jönni. Ő tud lehetetlen helyzetben is megoldást. Egyénileg és közösségleg (az egyházunknak és a nemzetünknek).

2.1. Istenhez kell menni. Aki nek fontosak vagyunk és meghallja a leghalkabb imádságunkat és minden sóhajtásunk Nála számon van tartva. Mert Isten az, aki nagyon jól érti a kérdéseinket és átéli a helyzetünket. Alig várja, hogy mi szólítsuk meg Őt. Az özvegyasszony Istenhez közeledése:

2.1.1. Az özvegy Elizeuson keresztül megy az Istenhez. A) Az asszonyoldaláról: találni kell valakit, aki ismeri az Istent. Ha mi már elvesztettük az utat Istenhez, akinek mindent el lehet mondani és le tudja fordítani a mi számunkra az Isten akaratát. Isten mindig gondoskodik ilyenről a közelben. Mint Elizeusról is gondoskodott az özvegy számára. B) Elizeus oldaláról: Nekünk kell Istenhez vezetni az embereket, akik Nála találhatnak békességet (az anyákat tudni kell nevelni és Istenhez vezetni. Ez a feladata a nagymamáknak a lányaik és a menyek felé). Mert az emberek nem látják az Istent, csak minket, mint Isten munkatársait és ezért hozzánk jönnek, de valójában Istentől várják a segítséget. Van úgy, hogy csodálkozik a keresztyén ember, hogy miért pont hozzá jönnek a legkülönbözőbb ügyekkel? Az egyházi segítség-szervezetekhez a legkülönbözőbb segélykérések érkeznek. Ez az állapot (amikor talán végig sem tudunk az utcán menni a sok segélykérőtől), kiválság, mert, az Isten munkatársi mivolta mutatkozik meg rajtunk. Nem szabad elbújni az emberek elől, mint ahogy itt Elizeus is megtalálható volt, nekünk is elérhetőnek kell lenni. Erre utal a Jézustól kapott pozíciónk: „világ világossága”, „gyertya” stb. Gyakran fárasztanak az emberi siránkozások és kérések, ezért legszívesebben elzárkózunk tőlük (nem veszem fel a telefont, a számomat sem adom meg; a

leveleimet nem nézem meg, vagy nagyon nehezen nyitom meg a levelezésem; igyekszem észrevétlen lenni). Ez nem Isten szerint való. Hisz Jézus nem azért gyűjtött meg minket, hogy elrejtjük a fényünket.

2.1.2. Elizeus végighallgatta az asszonyt. Nem vágott közbe. Tudni kell odahallgatni és beleérezni. Sokszor nem bírjuk végighallgatni a másikat. A beszélő középen eszünkbe jut valami és már mondjuk is, de közben nem is az a lényeg. Tudni kell pontosan megérteni és beszélni az illetőt. Ezzel is az Isten szeretetét mutatjuk fel.

2.2. Számot vetni, mink van. Elizeus próféta kérdezi az asszonyt: „Mi van a házában?” Nekünk is nem csak keseregni kell, hanem számot vetni, hogy mink is van. Sokszor, ha utánanézzünk, akkor csodálkozunk el, hogy sokkal többünk van, mint amit első látásra sejtünk. Az asszonynak itt két dolga volt:

2.2.1. Lelki kincs. A férjére hivatkozik, aki a próféta tanítványa volt. Ettől az elkötelezett, de már elköltözött élettől kíván magának utólag is valamilyen nyereséget. Ill. a férjének az életéből megmaradt a tudás, hogy van Valaki, aki nagyobb minden hitelezőnél. Aki szeret, megért, és Akihez lehet fordulni. Aki minden helyzetben Szabadító. A mi életünkben is van ilyen tudás. Talán a hittanról, prédikációból, beszélgetésből, családból, temetésről maradt ránk. Mert hallottuk nemegyszer, hogy Jézushoz mindig lehet fordulni. Az Ige mondja: „Minden gondodatok Órá (Istenre) vesétek, mert Neki gondja van rátok”. Istennél nincs lehetetlen. Nagyobb minden gondunknál. Ezt a lelki tudást elő kell venni. Lehet, hogy nagyon régen el van temetve, de vegyük ismét elő („hogya is tanultam a hittanon?”, „hogya is hallottam az egyik temetésen?”, „hogya is mondta azon a beszélgetésen?” stb.). Mi nem egy emberi prófétának az életére, hanem az Isten Fiának a halálára hivatkozzunk. Isten a Fiáért hallgat meg minket. Jézus mondja: „amit csak kértek az Én nevemben, megadja nektek az Én Mennyei Atyám”. Pál mondja: „Jézussal együtt, hogya ajándékozna nekünk mindent”. Mindenkin

van ilyen hivatkozási alapja, lelki kincse, mert Jézus mindenkiért meghalt. Az anyáknak Istenhez kell térniük, csak akkor lehet kilépni a személyes és a közösségi válságból. Az anyák Istenhez fordulásán múlik az egyházunk és a nemzetünk felemelkedése.

2.2.2. Anyagi kincs. Az özvegynek volt még egy kevés olaja. Azt az utolsó tartalékot az Isten rendelése szerint kell felhasználni. Eddig lehet, hogy nem ezt tették, a maguk feje után gazdálkodtak és ez volt a baj, de most az Istennek kell átadni, ami megmaradt. Elizeus utasítja az asszonyt, hogy a szomszédoktól kérjen üres edényeket. De ne keveset. S ezekbe kezdje meg áttölteni az ő olaját. Bizonyára a szomszédok csodálkoztak, amikor az asszony kérte a korsókat („Mire kell az neki? Hisz semmije nincs!”). Ezt a szomszédai „pusmogást” engedje sejtetni, hogy zárt ajtók mögött kellett az olajöltöztetést végezni. Furcsa módja ez a szabadításnak, még senki nem látott ilyet (az özvegyasszony sem tudta elképzelni, hogy miért kell a sok korsó). De az asszony egy olyan helyzetben volt, ahol már mindegy volt neki, megteszi ezt a furcsa parancsot, vagy sem. Isten a válsággal készítette elő az asszonyt a Neki való teljes engedelmségre. Akkor alkalmas tanítvány valaki, ha teljes egészében az Istentől függ. Engedi, hogy az Isten határozzon meg mindent az életében. Mindig az anyagi függőség a legkényesebb kérdés. Itt ezt a függőséget teremti meg az Isten az özvegnél. Ezt a függőséget teremtette meg a tanítványoknál, az 5000 ember megvendéglése előtt. Mi is bocsássuk az Isten rendelkezésére, amink van. Akkor az Isten azt a számunkra legjobb módon fogja felhasználni. Megtapasztaljuk, hogy a nagyon kevés is elég lesz. Isten meg akarja elégíteni az igényedet, ki akar szabadítani a rabszolgaságból és teljes győzelmet akar adni. Ezen isteni cselekedetnek az előkészületeit érzékelhetik a környezetben is. Akik talán szintén hiányban szenvednek (a szomszédoknak sem volt olajuk, ha a korsók üresek voltak). Mert Isten nekik is be akarja mutatni a kegyel-

Az eladósodott özvegyasszony

■ me gazdagságát. Rajtad keresztül. Előbb talán puszogni fognak. Ez az ő dolguk. A te dolgod az engedelmesség. Teljes függésbe kell kerülnöd az Istentől. Ha eddig sok mindent nem az Ő akarata szerint használtál fel, ezért kerültél rab-szolgaságba, most az utolsó maradékkal mégis megtapasztalhatod a reménységed feletti szabadulásod. Merj Istennek engedelmességedet, még ha jelenleg érthetetlen is a parancsa és mások is rosszalóan tekintenek rád.

3. A csoda. Elrejtettségben marad a csoda mechanizmusa. Ezt jelzi a szöveg takarása és a bezárt ajtó. Mert Isten csodáját mindig csak megtapasztalni lehet.

3.1. Addig tartott a csoda, az olaj, amíg volt üres korsó. Tovább nem. Amennyi befogadóképességünk van az Isten csodájából, annyi lesz a miénk. Ez a befogadóképesség: a hit. Az Isten dicsőségének az óceánjából annyit merünk, amennyi a hitünk mértéke. Az óceánból merhetünk egy kiskanállal, de egy ciszternával is. Aszint nem változik. Amennyit el merünk hinni Isten dicsőségéből, annyi lesz a miénk.

3.2. A csoda után, az asszony visszamegy a prófétához és beszámol a történetekről. Nem csak az üres korsókkal, de a teli korsókkal és az örömmel tele szívvel is oda kell menni az Istenhez. Tudni kell mindenkör hálát adni. Mert a hálaadás után történt meg az igazi megszabadulás. Az örömben nehezebb Istenhez menni, mint a nyomorúságban. A nyomorúság odahajt, de a háláról elfeledkezünk. Aki az Istenhez megy bánatban és örömben, az az ember teljesen az Istentől függ, és azon mutatja meg az Isten a szabadítását.

3.3. A próféta konkrétan megmondta, hogy mit csináljon az olajjal: adja el és fizesse ki az adósságot, a többiből pedig éljenek. Mert Isten nem csak egyszeri csodát akar, hanem az Isten által adott örömet és biztonságot hosszú távra akarja érvényesíteni. Az asszony maga nem tud bánni az anyagi javakkal (az előző anyagi csót miatt kérte Isten segítségét). Már nem esett nehezére bármit megtenni, akár ilyen hétköznapi dolgokat is, mert már az előzőekben az Istentől tette függővé magát. Az az ember, aki az Istennek szolgáltatja ki magát, az konkrét utasításokat fog megérteni a hétköznapi életére is. Azért, hogy az áldása és az Isten által adott öröm, hosszú távon állandó legyen az életében. Akár az üzleti és a munkahelyi körülményeire is. Mert Istennek erre is van terve. Az Isten tervének megvalósítása hozza el az igazi szabadítást és a kiegyensúlyozott jövőt. Merjünk az Istenre támaszkodni.

Radvánszky Ferenc
református lelkipásztor
(Mezőkaszony-Bótrágy)

Vérke-parti öregdiákok találkozója

Megtartották hagyományos találkozójukat a Beregszászi Állami Főgimnázium egykori diákjai. Bár az idő múlásával számuk egyre csökken, ennek ellenére június 12-én közel másfél tucat öregdiák gyűlt össze az egykori alma mater előtti platánfánál, hogy örüljenek egymásnak és megemlékezzenek azokról, akik már nem lehetnek közöttük. A beregszászi gimnáziumi éveik emlékéért Csánádi György és Lovay Attila idézték fel. Ezután sor került a platánlevelek ünnepélyes feltűzésére, amely hagyományt a múlt század nyolcvanas éveiben indították útjára. A jelenlévők megkoszorúzták Tamás Mihály írónak a gimnázium falán elhelyezett emléktábláját, majd átvonultak a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumba.

Itt a tanintézmény vezetősége, tanári kara és diákjai köszöntötték az öregdiákokat. Dalmay Árpád, a Beregszászért Alapítvány kuratóriumának elnöke az idei esztendőben megvalósítandó feladatokról szölt, többek között a Beregszász alapításának 950., illetve a Felvidék visszatérésének 75. évfordulója alkalmából szervezendő emlékkonferenciákról, illetve a településnek városi jogokat adományozó IV. Béla király emléktáblájának avatásáról.

Zubánics László történész, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke a kulturális hagyományok továbbvitelének fontosságáról beszélt. Hangsúlyozta: Beregszász, mint iskolaváros szellemi kisugárzása messze túlmutat a régió, s az egykori főgimnázium jó hírét tovább öregbítik a bethlenesek is, akik az

elmúlt tanévben a járási és megyei tantárgyi vetélkedőkön több mint 70 dobogós helyezést értek el.

Szabó Árpád, a gimnázium igazgatója köszöntet fejezte ki az öregdiákoknak, hogy ismét ellátogattak hozzájuk, ezzel is erősítve azt a folytonosságot, amelyet a tanintézet megalapításával felvállaltak. A gimnázium diákjai zenés irodalmi összeállítással kedveskedtek a vendégeknek.

Csánádi György köszöntőjében reményét fejezte ki, hogy a közeljövőben folytathat és befejeződik a gimnázium új szárnyának építése. Ehhez mindenképpen szükséges az anyaország kormányának támogatása is, hiszen a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium fontos missziót tölt be – a kiváló eredmények mellett emberi tartást és nemzeti elkötelezettséget is plántál diákjaiba. Ez utóbbi pedig Beregszász egyre fogyó magyarságának szempontjából igen fontos feladat.

Ezután a jelenlévők elhelyezték a tisztelet és a megemlékezés koszorúit Kerényi Gyula, Ortutay Elemér és Dr. Jantsky Béla emléktábláinál.

Tudósítónk

ÖSSZETARTOZÁS-EMLEKMŰVET AVATTAK BUDAPESTEN

2013. június 3-án a trianoni békediktátum 93. évfordulóján Összetartozás-emlékművet avattak a Baár-Madas Református Gimnázium és Általános Iskola udvarán. A fából készült alkotás egy Életfa, amely a feldarabolt történelmi Magyarországról kirakott sziluettjéből sarjad ki. Tetején az egymásba forduló Nap és Hold az összetartozást szimbolizálja, öt ága egy-egy faragott kopjafa. A kopjafák az emlékműnek otthont adó tanintézet mellett még három testvériskola neve olvasható: Nagyberegi Református Liceum, Bethlen Gábor Kollégium, Nagyenyed, Czeglédi Péter Református Gimnázium, Léva.

Tombor László, az iskola igazgatója elmondta, hogy egy délvidéki református tanintézettel is szándékukban áll felvenni a testvériskolai kapcsolatot, így az ötödik kopjafa sem marad sokáig felirat nélkül.

Tudósítónk

Dióhéjban

Ajándékok az anyaországból

Március 14-én az Ungvári Művészeti Iskolában ünnepségre került sor, amelynek keretében Lieber Ferenc magyarországi gyűjtő az ungvári Petőfi-múzeum számára felajánlott egy olyan Petőfi-mellszobrot, amelyegyor Ungváron készült, de elkerült vidékünk-ről. Aszobor talpába vésett felirat szerint az alkotást 1896. február 25-én Ungváron készítette M. Bíró Ferenc szobrász. Lieber Ferenc egy Nagymarosról származó, közel százéves, sok viszontagságot és üldöztetést látott nemzeti lobogót is ajándékozott a kárpátaljai római katolikus egyháznak, amelyet megőrzésre Majnek Antal megyéspüspök vett át. Zárszót mondott Natália Gromovoj, a művészeti iskola igazgatója.

Ukrajna fővárosában is méltatták a magyar nép nemzeti ünnepét

A Magyarok Kijevi Egyesülete szervezésében az ünnepségek az evangélikus templomban kezdődtek, ahol ígét hirdetett v. Pocsai Vince református lelkész. Az istentiszteleten megjelentek a város magyar közösségének képviselői, a magyar külképviselet munkatársai Bayer Mihály nagykövettel az élen. A program a kijevi Petőfi-szobornál folytatódott, ahol dr. Sziklavári Balázs konzul, attasé köszöntötte a jelenlévőket, majd Mórócz Miklós nagykövetségi első beosztott tolmácsolta a jelenlévőknek Orbán Viktor miniszterelnöknek a határon túli magyarokhoz intézett üzenetét. Az ünnepség résztvevőinek a Kijevi Lingvisztikai Egyetem magyar csoportjának diákjai egy irodalmi összeállítással kedveskedtek. Pocsai Vince lelkész megáldotta a megemlékezés valamennyi résztvevőjét, majd elénekelték a Kossuth-nótát és megkoszorúzták az emlékművet.

Könyv a középkori templomokról

Befejeződött a *Középkori templomok útja* nemzetközi projekt. A tematikus útvonal Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Kárpátalja és a romániai Szatmár megye valaha egy régióhoz tartozott középkori templomaival ismerteti meg az érdeklődőket. A projekt eredményeit nemzetközi konferencián Magyarországon rendezték, ahol bemutatták a Kollár Tibor szerkesztésében megjelent *Középkori templomok a Tiszától a Kárpátokig* című könyvet. A kiadvány létrejöttében nagyszerepe volt a Középkori templomok útja programnak. A 448 oldalas, színes illusztrációkban gazdag könyv magyar és ukrán nyelven látott napvilágot. A határ menti régiók 30 középkori építészeti műemlékét mutatja be, köztük Kárpátalja középkori templomait. A zárókonferencián a kutatásban részt vett neves szakértők tartottak beszámolót, többek között a kárpátaljai Kobály József, aki a megye kultikus építészeti örökségéről beszélt, megemlékezve Lehoczky Tivadarról, az ez irányú kutatások úttörőjéről. Sziochman Mihály művészettörténész Florian Zapletal cseh fotográfus 1920-as években készített fényképeit mutatta be.

Ezt olvastuk

Elindult az Itt Magyarul Is... mozgalom

1848-ban a magyar nemzet forradalom által kívánt nagyobb szabadságot kivívni magának. A magyar nyelv szabad használatáért, a magyarság megéléséért az elcsatolt területeken ma is sokan küzdenek. APro Cultura Subcarpathica civil szervezet március 15-én, a magyar szabadságharc és forradalom emléknapján ismertette a nagyközönséggel a magyar nyelv használatát elősegítő Itt Magyarul Is... (IMI) mozgalmat.

A felvidéki és erdélyi magyarság példáját követve, akik 2011-ben indították útjukra hasonló kezdeményezéseiket (Kétnyelvű Dél-Szlovákia és Igen, tessék!, Da, poftiti!), immár Kárpátalja magyarsága is lépéseket tesz annak érdekében, hogy a magyar nyelvet a családi és a szűk közösségi szinterről a nyilvános szintre terelje.

Az Itt Magyarul Is... mozgalom feladatának tartja a magyar nyelv népszerűsítését Kárpátalja szolgáltatási hálózataiban, hivatalaiban, intézményeiben. Emellett a magyar nyelvű szolgáltatást nyújtó intézmények nyilvántartásba vételével olyan adatbázis kiépítésére törekszik, amely tájékoztató jelleggel segítséget nyújt ezen szolgáltatások lehetőségeiről, milyenségéről és elérhetőségéről. Az IMI logója egy kirakatban, ajtón vagy honlapon azt jelzi, hogy ezen a helyen bátran megszólalhatunk magyarul is. Az imilap.net weboldalra kattintva az összegyűjtött adatok bárki számára elérhetők lesznek. Az oldalon bárki megtalálhatja a neki szükséges szolgáltatót, legyen az étterem, fodrászat, fogorvosi rendelő vagy közjegyzői iroda. A szolgáltatás igénybevétele után vissza is jelezhetünk annak minőségéről és a róla bejegyzett adatok valóságáról. Az oldal alapinformációkat, fotókat, elérhetőséget, nyitvatartási rendet tartalmaz az adott intézményről, szolgáltatóról, ezáltal útmutatóul szolgálhat a Kárpátaljára látogató turistáknak is.

Ezt a tájékoztató jellegű hálózati rendszert nekünk, kárpátaljai magyaroknak kell kiépítenünk. Össze kell gyűjtenünk azokat az intézményeket, hivatalokat, szolgáltatási hálózatokat, ahol bátran használható a magyar nyelv, s vállalkozóként, civil szervezetként vagy akár intézményként csatlakozhatunk ehhez a mozgalomhoz. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet mindenkit arra buzdít, tegyen a magyar nyelvért Kárpátalján, mert Itt Magyarul Is lehet, Itt Magyarul Is kell, Itt Magyarul Is tudunk, Itt Magyarul Is fogunk beszélni.

Forrás: karpatalja.ma

Május 20-án Pulzus FM 92,1 néven egy új, magyar és ukrán nyelven sugárzó rádió kezdte meg működését Beregszászban. Kárpátalja egyetlen kétnyelvű rádiója a nap 24 órájában szórakoztatja a térség lakosait. A kereskedelmi adó műsorai a keresztény magyar értékrendnek megfelelő tartalommal bírnak, politikai és felekezeti hovatartozástól függetlenül. A rádió a Kárpátaljai Református Egyházkerület támogatásával működik.

Az ukrán médiatörvény nem ismeri a kisebbségi nyelven való rádiózás fogalmát, ennek értelmében az országban nem szólalhat meg kizárólag magyar nyelvű rádió. Ugyanakkor a szerkesztők megpróbálnak maximálisan élni az ukrán törvények adta lehetőségekkel, annak érdekében, hogy a kárpátaljai magyar értékek megszólaljanak az éterben.

A Pulzus FM 92,1 adásai az interneten is hallgathatók a sionradio.eu honlapon.

Tudósítónk

Az alábbi cikkel falubelím, néhai Szegedi István, a helyi termelőszövetkezet (kolhoz) főkönyvelője emléke előtt szeretnék tisztelni. Nagyon szerettem a faluját, bűnnek tartotta, hogy feledésbe mennek az egykori mezővárosban végbement nevezetes események. Régi újságokat böngészett, meghallgatta az idős emberek történeteit. Kevesen tudták róla, hogy a falu krónikása. Gyurkó Margit, aki évtizedekig a nagybereg-i könyvtár könyvtárosa volt, jó néhányat megmentett Szegedi István feljegyzéseiből. A krónikát a könyvtár mostani munkatársai, Kovács Margit és Kovács Viktória – Gyurkó Margit lánya és unokája – drága kincsékként őrzik a művelődési intézményben. Kérésre – Szegedi István családjának beleegyezésével – a Kárpátaljai Hírmondó rendelkezésére bocsátottak néhány, a múlt század elejét megidéző kordokumentumot. Segítségüket ez úton is megköszönöm.

Füzesi Magda

Nagybereg község villamosítása

Az 1933–1934-es években a Lapos nevű dűlő eladásakor a községi képviselőtestület Köröskényi Gábor községi főjegyző javaslatára határozatot hozott, hogy az erdő eladásából befolyt összegből Nagybereg községet villamosítsák. A javaslat elfogadása nagy nehézségekbe ütközött. Hosszú vita után szavazattöbbséggel megszavazták a község villamosítását. A munkálatok elvégzésére szerződést kötöttek egy nagyvállalkozóval.

Komoly akadályokba ütközött a fővonal vezetése Beregszásztól Nagyberegig. Több földtulajdonos nem engedte a földjén felállítani a villanyoszlopokat. Elsősorban azok a képviselők, akik a villamosítás ellen szavaztak. Ezek a személyek a községben nagy ellenpropagandát fejtettek ki a villamosítással kapcsolatban, mondván, hogy „a villanyfény árt az emberek egészségének, rontja a szemet!”.

Az ellenzők panaszra mentek a felsőbb hatóságokhoz, mindenáron meg akarták akadályozni a munkálatokat. Nem jártak sikerrel, mert rövid időn belül elkezdődött az oszlopok lerakása. Viszont csak a mezsgyébe engedték letenni azokat. Az első időkben a község lakosságának csak mintegy fele vezettette be a villanyt az otthonába.

1935-ben körülbelül aratásra fejezték be a villamosítási munkálatokat. A bekapcsolás tiszteletére a községi önkéntes tűzoltó egyesület versennyel egybekötött majális rendezett a Nagyerdőben. A versenyre meghívták a Beregszászi járás összes önkéntes tűzoltó egyesületét és a kárpátaljai (Podkarpatszka Rusz) tűzrendészeti főnökséget. Amajálison a tűzoltóversenyen túl voltak sportjátékok is (birkózás, futás, lepényevés, zsákban futás). 32 tagú fúvószenekar szórakoztatta az embereket. A majálison volt mindenféle ital, hentesáru, két nagy üstben főzték a finom gulyáslevest. Az Atak folyóban fürödtek, a folyó partján a jó meleg homokban napoztak a vendégek.

Este a községben ünnepélyesen bekapcsolták a villanyt. Meggyűlt, felvillant az utcán és a házakban a régen várt fény. A bekapcsolás után tűzijáték volt, színes rakétákat lőttek fel. A község háza termében diszvacsora volt a meghívott vendégeknek, a lakosság részére pedig reggelig tartó táncmulatság, amelyet még a mai napig is emlegetnek az élők, hogy milyen jól mulattak.

Szegedi István
tájkutató hagyatékából

CSEH TÁMADÁS MUNKÁCS ELLEN

74 éve 1939. január 6-án Munkácsot cseh támadás érte Oroszvégen felől, ahol kis létszámú határőr volt. Ennek előzménye, hogy a bécsi döntés értelmében 1938. november 10-én a várost visszacsatolták Magyarországhoz, a cseh katonaság kénytelen volt kivonulni.

Tonhaizer Ferenc, a város egykori alpolgármestere kéziratban lévő visszaemlékezéseiben írja le ezeket az eseményeket. Íme egy részlet:

„Az egész napi fegyver- és gépfegyverkattogást néha-néha ágyúdörgések fűszerezték. Ez a harci zaj csak estefelé szűnt meg, amikor a csehek az egyik szőlőhegy tetejéről észrevették, hogy Beregszász felől m. kir. honvédség közeledik.

A csehek a város körül elterülő szőlőhegyeken felállították ágyúikat, s ezek a város felé irányítva március 14-ig ott voltak. Annnyira körül voltunk zárva, hogy még a temetőnk is a szomszéd ország területén volt. Temetés esetén a cseh határőrök csak a legközelebbi gázszelő rokonokat engedték a temetésre.”

A támadókkal a civil lakosok, a vasutasok, a csendőrség és a honvédség vette fel a küzdelmet.

A harcokban részt vettek azok a katonák is, akik térképhelyesbítőként tartózkodtak a városban. Az összecsapásnak magyar részről nyolc halálos áldozata volt.

1939-ben Horthy Miklós kormányzó a legénységgel állományúak részére négyfokozattal megalapította a Magyar Vitézségi Érmét. Az első két Arany Vitézségi Éremmel kitüntetett Szarka István karpaszományos őrmester és Rozs József zász-

lós volt, akik a munkácsi harcokban veszítették életüket. Mindketten térképhelyesbítőként tartózkodtak a városban.

Szarka István a túlerő ellenére házról házra nyomult előre és tüzelésével megzavarta a támadókat. A fatelepnél lévő cseh golyószórót kézigiránattal megsemmisítette, de ekkor halálos lövés érte.

Rozs József rettenthetetlen bátorsága magával ragadta a védőket. Az élen érkező cseh páncélkocsira felugrott, és a vezető figyelő nyíláson át belépett. A páncélkocsi az árokba fordult és megrekedt. Az erről zsákmányolt fegyver és lőszer volt az első komolyabb lehetőség a támadás visszaverésére. Lendületes rohamuk elsöpörte a hídfőre állított cseh golyószórót. A küzdelem során Rozs József hősi halált halt.

Archív felvételünkön: Rozs József.

Közreadta: Orémus Kálmán

Az első pofon

Kora tavasz volt, amolyan természeti dualizmus: a tél már szedelődött a végtelenbe, de a tavasz még esetlen gyermekként bukdácsolt a kertek alatt. A kopaszodó fejű télapó még visszasettenkedett városkánkba, fűttenéseiével leparancsolta a hegyekből a nemerét, hogy lankadók orvól jégvártyát vonjon a tócsákra.

– Keljél, kisfiam! – hallottam a messzeségből édesanyám sajnálkozással teli, ám határozott hangját. – Öltözz, egyél és indulj!

Nehezemre esett a korai kelés, de nem panaszkodtam. Már az este büszkeségtudattal feküdtem le, mert úgy éreztem, kellek, feladatot bíztak rám és ezek a gondolatok velem együtt ébredtek: rám bízták, hogy

sorba álljak kenyérért, azaz váltanom kellett nagyanyámat, aki már órák óta ott várakozott a „kenyerés” előtt.

Kétnaponként indult így a nap: hol édesanyám, hol nagyanyám volt az első, hogy helyet foglaljon az egyre sokasodók sorában, mert csakis így jutottunk kenyérhez, amit csak minden másnap osztottak a város központjának boltjában. Sem nekünk, sem másnak nem volt lisztje, gabonája, amiből süthetünk volna, mert a háború tisztára septe a padlásokat. Volt otthon valami kevéske máléliszt, némi krumpli, de ezekhez – hallottam beszélgetésükből – nem volt szabad nyúlni, azt kincsékként őrizték a minden-

Az első pofon

■ nap hazavárt édesapámnak, akitől úgy két éve kaptuk az utolsó levelet a harctérről, valahonnan Ukrajnából. Azóta nem hallottunk róla, nem jött semmi hír. Egy hazatért bajtársa mondta, hogy fogságba esett, tehát van remény a viszontlátásra.

Ez az állapot volt önértékelésem egyik rugója: én vagyok az egyedüli férfi a családban nagyanyám és édesanyám mellett. Ott volt még nagynéném, aki a hátsó szobában lakott, de szegénykére nem lehetett számítani, mert évek óta bénán feküdt. Aznap este hatványozódott felelősség tudatom, mert úgy döntöttek: már felnőtt vagyok, mehetek reggel kenyérért.

– Indulj, kisfiam! – szorított magához édesanyám, miután ettem a tegnapi maradt, felsütött tokányból és amúgy téli-esen felöltöztem. – Siess, meg ne fázz! Ha katonákat látsz, húzódj a kapualjba, amíg elmennek, ne állj szóba senkivel!

Feleslegesnek bizonyult a nógatas, mert a metsző hideg megfuttatott, úgyhogy néhány perc elteltével – nem laktunk messze a központtól – már a kenyeres bolt közelében voltam. Nem is lehetett volna eltéveszteni, mert előtte ott kigyózott a sor: lehettek már vagy húszan, mind-mind ismerősök. Ott álltak kisebb csoportokban, vagy éppen ültek, a házsorok falainak támaszkodtak, egyesek halkán beszélgettek, mások maguk elé meredve hallgattak. Az oszladozó homályban egy-egy szentjánosbogár-villanás parázslott. Valaki rágyújtott.

Szemben a várakozókkal milicista állt, azaz a bolt ajtajának támaszkodott és felsőbbrendűsége tudatában bámulta a minden irányból érkezőket.

Azonnal megtaláltam nagyanyámat, aki láthatóan már várt.

– Gyere, állj ide a helyemre! Nem fázol? – nézett rám, s valami büntudatfélét véltem kiolvasni a tekintetéből.

– Nem, nem fázok –, válaszoltam, amiben volt némi föltűnés, mert bármennyire is igyekeztem szorosabban vonni vatelines kabátomat, a hideg beszemtelenkedett alá.

Nagymamám elsietett, miután kezembe nyomta a kenyér árat.

– Próbálj meg kérni egy jobbat, ne legyen lapos, meg törött! – szólott még indulásban, de ez csak – tudta ő jól – amolyan kívánság volt, mert ott benn nem lehetett válogatni, a kérésre rá sem hederítettek, odavetették a pultra a vályogot, fizetél és mehetél. Nem véletlenül nevezték vályognak azt a kenyérféleséget, mert hasáb alakú volt, erősen barna, inkább fekete, a héja örök haragban volt a belével, mert minduntalan elvált tőle, töredezett. A bél víze-nyős sárszínű massa volt, helyenként öblös üregekkel, inkább törni kellett, mint szelni, mert hozzáragadt a késhez, s ha összenyomtuk, olyan lett, mint a gurma: nem volt ruganyos, odatapadt az ujjainkhoz. Tanúi voltunk, hogy mikor plakátot ragasztottak a kapunkra, ilyen kenyérbél-

lel csirizelték oda. Nemesgyeszer találtunk benne sületlen mócsingokat, madzagszá-
lakot, egériszket... Úgyhogy ehető csak akkor volt, ha nagyon éhesek voltunk – ez mindennap így volt –, és ha megpirítottuk a csikóspór platján, ha édesanyám, vagy nagyanyám feljavította egy kis felleg-zsírral.

... Aházikenyernek csak az emlékét hordoztuk magunkban: naponta látni véltem a ropogós pirosra sült, kerekded, hasas, majdnem szekérkeréknyi asztali áldást. Nekünk, gyerekeknek, ünnepnap volt a szombat, a kenyérsütés napja. A család asszonynepe már péntek délután készült a hetente visszatérő eseményre: szitálták a lisztet, dagasztottak, kelesztettek, szakajtókosarakba mélyesztett, hófehér vászonkendőkre rakták a labdaszerű masszát. Másnap, kora reggel, fűteni kezdték az udvaron az eperfa alatt terpeszkedő búbos kemencét, a tüzet szőlővenyigével élesztették és szaporították, majd hosszú fahasábok paraszával hevítették a belvilágát, gyakran egyengetve, terítgetve az izzó paraszt.

Mikor a bevetésre került a sor, már mi is ott voltunk a kemence környékén és nagy élvezettel figyeltük nagymama minden mozdulatát, aki lemosva a vetőlapátot, káposztalevelekkel borította be azt, majd gyakorlott mozdulattal ráöntötte a szakajtó tartalmát és behelyezte a kemencébe, amelyből előzőleg kikaparta a már megfeketedett paraszt.

Legalább tíz-tizenkét vetést végzett, mert nemcsak magunknak, hanem a rokonoknak, a jó szomszédoknak is süttött – ez volt a szokás. Mikor már mindegyik dagasztottat elnyelte a búbos tátongó szája, egy fogós pléhfedővel elrekesztette, majd időközönként fel-feltárta a kemencét, belenyúlt a hosszú pizskafával, megforgatta a sülen-dőket tengelyük körül, majd újra lezárta a nyílást. Mi, gyerekek, izgatottan vártuk a végkifejletet. Mikor már pirulni kezdett az érő kenyerek héja, nagymama hozta a madárkát – ezt nekünk, gyerekeknek sütötte. A madárka gyűrőtáblán kigyúrt, hosszú copfra emlékeztető, vastag téstadarab, amit összefont: lett tojásnagyságú feje, karcsú, hosszú dereka, ami terpeszkedő lábában végződött – tényleg olyan lett, mint a hátán pihenő madár. Végül szemek gyanánt két széndarabot nyomott a fejbe.

A sütés vége felé már türelmetlenek lettünk, korgott a gyomrunk: a megismételhetetlen, egyedi ízű kenyér és a madárkák fogyasztásának izgalommal várt élményét csak fokozta a rabul ejtő illat, ami elhatalmasodott az udvaron. Ilyenkor elgondolkoztam és gyakran vitatkoztunk is várakozó társaimmal: milyen a kenyér íze? Kevéske tapasztalatunk volt, már csak korunknál fogva is, de tudat alatt mindent: egy új illatot, ízt, formát a már ismerthez hasonlítottunk, hogy ez olyan, mint, ez akkora, mint. De a kenyér, a frissen kisült kenyér

illatát nem tudtuk semmihez hasonlítani, nem találtunk a világunkban etalont, amihez viszonyítanánk. Abban maradtunk, hogy a kenyérnek kenyér az íze, az illata. Vártuk, hogy sülés közben kipukkanjon a kenyér vastagodó héja, mert ennek az ellen-druknak tetten érhető eredménye lett: öklömnyi kidudorodás a kenyér szélén, amelynek nem volt héja, puha és rücskös volt, amolyan átmeneti állapot a külső borítás és belső tartalom között. Egyetlen mozdulattal le lehetett törni, rágása nem vette igénybe a rágóizmokat és az íze is a kettő keveréke volt.

S ha lehet fokozni az élvezetet: egy jókora karéj kenyér, a madárka, a fara frissen fejt, habzó tej kíséretében, de a többnapos kenyér, amely ott lapult az oldalházban a vászon asztalkendő alatt, megnyergelve házikolbásszal, vagy szalonnával, vagy megkenve disznózsírral, az élvezetek netovábbja volt.

Kimondhatatlanul jól esett felidézni a múltat, így a várakozás nem tűnt kibírhatatlanak. Egyszer csak mozdulódás támadt a sorban, az emberek helyezkedni kezdtek – közeledett a kenyeres szekér. Mikor a páralepellel borított lovak megálltak a járda szélén a boltajtó előtt, a milicista odaintett két férfit, szólt nekik és ők látható igyekezettel, nagyokat lehelve tenyerükbe, kezdték behordani a vályogkenyert a boltba. Ez szerencsés és főleg hasznos feladat volt, mert elsőként kapták meg az adagjukat és máris mehetek haza.

A rend őre intett: kettesével lehetett bemenni a boltba, míg mi lassan araszoltunk az ajtóhoz.

Vége én is odaértem a bejárati ajtóhoz, s már-már csendre intve biztattam rakoncátlanok korgó gyomromat, mikor a hórihorgas milicistáram förmédt:

– Te mit keresel itt? Hogy kerültél a sorba? Biztos befurakodtál!

– Nem, nem furakodtam be: nagymama állt itt, én a helyére álltam.

– Még hazudik is a kis taknyos! Na, mars ki a sorból!

S hogy megerősítse igazát, tolt is egyet a vállamon.

Ki kellett állnom. Percekig topogtam tanácstalanságomban és nagyon szerencsétlennek éreztem magamat. Sírni szerettem volna, de cseperedő büszkeségem megátolt benne.

Végigaraszoltam a már nagyon hosszú sor mellett és a végére álltam azzal a daccal, hogy csak azért is kenyérrel megyek haza. Nem volt szerencsém, mert lehettem vagy tízedik az ajtó előtt, amikor a milicista lehúzza a redőnyt:

– Mehetnek haza, nincs több kenyér!

Nagyon fájt és szégyelltem magamat. Két napig nem ettünk kenyeret. Édesanyám előhozott néhány szem krumplit a kamrából, felszeletelte. Megsütötte a platon – azt ettük.

Szöllősy Tibor

„Nem őrök a szívemben haragot”

Punykó Mária magyartanár, néprajzi gyűjtő, a Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetség *Irka* című gyermeklapjának főszerkesztője. Beregszászban született és ma is ott él. 1994-ben megkapta a Magyar Néprajzi Társaság Sebestyén Gyula Emlékérmét, 1998-ban Kármán-díjban részesült, a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt birtokosa, idén pedig megkapta a Magyar Kultúra Lovagja címet.

– Először is gratulálok a lovagi címhez, megkérdezhetem, hogy melyik szervezet nyújtotta be a jelölését?

– Köszönöm. A Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvánnyal sokéves munkakapcsolatunk van, elsősorban az Alapítvány szívvel-lelkével, mozgató rugójával, dr. Vraukó Tamásné Lukács Ilonával. Ők jelöltek.

– Ha jól tudom, idén Kárpátaljáról csak egyedül Ön nyerte el a megtisztelő címet, amellyel egy élet munkáját ismerték el. Önnek mit jelent ez a díj?

– Nem tudom az elismeréseket kezelni. Szenvedek tőlük, zavarba jövök (szégyellem magam!), és azonnal eszembe jut legalább tíz személy, akik jobban megérdemelték volna, csak épp valamiért engem „vettek észre”... Elgondolkodom, miért történik így, s csak arra tudok gondolni, hogy túlságosan hangos vagyok, sokat jár a szám, túl sokat beszélek a munkámról, apró-cseprő kis eredményeimről, örömeimről. Ilyenkor aztán gyorsan megfogadom, hogy visszafogottabb leszek, csendesebb, halkabb, de az ember nem bújhat ki a bőréből...

Egy élet munkája? Valóban hosszú ideje engedi a Jóisten, hogy dolgozzam. Teréz anyának tulajdonítják azt a mondást, hogy a legszebb szórakozás a munka, s a legnagyobb megelégedettség az elvégzett kötelesség. Nekem szerencsém volt, van. Mindig olyan dologgal foglalkozhattam, amit szeretek, s olyan emberek közt, akiket szeretek. Valóban ez a legszebb szórakozás! Legyen szó tanításról, népköltészetgyűjtésről, az *Irka* szerkesztéséről, a szór-

ványból jött diákok tanításáról, vagy akár az idegenvezetésről. Mindenütt „tanító néni” maradsz, megoszthatod, szétoszthatod kincseidet. Látszatra adsz, de valójában sokkal többet kapsz.

– Tavaly augusztus 20-án főszerkesztőként az *Irka* nevében Ön vehette át a Külhoni Magyarorsáért Díjat. Kinek az ötlete volt, hogy Kárpátalján magyar nyelvű gyermeklapot indítsanak? Hogy ítéli meg a folyóirat eddigi húsz évét?

– Látja, ezt az elismerést könnyebb volt feldolgoznom, mert ezt nem a személy kapta, hanem közös gyermekünk, az *Irka*.

A kárpátaljai magyar gyerekek a magyarországi gyermeklapokon nőttek fel: a *Dörmögő Dömötörön*, a *Kisdoboson*, a *Pajtáson*. Am a Szovjetunió összeomlása, a rubel-elszámolás megszűnése után gyerekeink lap nélkül maradtak. A Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetség elnökségében (emlékeim szerint Bagu Balázsban és Orosz Ildikóban) merült fel a

gondolat, hogy készítsünk magunk gyermeklapot. Három pedagógust (köztük engem) bízott meg Ildikó egy gyermeklap-tervezet kidolgozásával. Én notórius visszautasító voltam, a szovjet időkben folyton „ki akartak emelni”. Én pedig csak tanítani akartam, mégpedig abban az eldugott kis faluban, ahová első kinevezésem szólt. Ez a felkérés volt az első, amire ugrottam. Lázasan tervezni kezdtem, s tulajdonképpen megálmodtam az *Írkát*. No nem azért fogadta el az elnökség az én pályamunkámat, mert az volt a legjobb! Csak én készítettem el a tervezetet a kiszabott két héten belül.

Hogyan ítélem meg az eltelt húsz évet? Kívülállóként ezt jobban látják. Én szeretem az *Írkát*, ezért szubjektív vagyok, tehát nem értékelhetek. Az évek során sokat változtunk, több rovatunk van, a szépirodalmi anyagok mellett figyelmet fordítok az ismeretterjesztő, foglalkoztató anyagokra is, ám a cél ma is az, ami az indulásnál volt: olvasóvá nevelés, anyanyelvápolás, hagyományörzés, a gyerekek otthonvilágának kialakítása. Mindenkor nagyon fontosnak tartottam az *Irka* illusztrációit. Kell, hogy szépet, felemelőt, emberit lásson a gyerek, ne csupán az őt

Novemberben 20 éves lesz az *Irka*. Felnőtt a lap, felnőttek az első olvasók is, ideje, hogy megújuljon. Reményeim szerint ez meg fog történni.

– Milyen forrásból tartják fenn a lapot, hiszen az *Irka* a maga 5000-es példányszámával az egyik legjelentősebb kárpátaljai magyar nyelvű kiadványnak számít?

– Az *Irka* megjelenése pályázatfüggő. Államunktól nem kapunk támogatást, teljes egészében magyarországi támogatásból tudjuk biztosítani az egyre emelkedő nyomdaköltséget. Az utóbbi időben a Bethlen Gábor Alap a fő támogatónk. De vannak kisebb felajánlások is, például a farsangi számunkhoz 50 000 Ft-tal járult hozzá a Magor Közhasznú Alapítvány.

– Szerzőként, illetve társszerzőként egy tucat könyvet jegyez, ezek között műfaji tekintetben vannak mondókák, népmesék, találós kérdések, mondák, egyháztörténet stb. Melyik az Ön igazi műfaja? Melyik a kedvenc kötete?

– Minden érdekelt, ami a népi kultúrával kapcsolatos. Érdekelni most is érdekel, ám már nem foglalkozom a megnevezett dolgokkal. Tudja, a hályogkövacs esete... Bizonyos koron túl már nem szabad lelkesedéssel várat építeni. Közben felnőtt egy tudós nemzedék, már ők végzik szakértelemmel mindazt, amit én szerelemmel csináltam. Melyik is a legkedvesebb? A *Tűzoltó nagymadár*? Vagy a *Reggelt adott az Isten*? Vagy az *Uton megyen tipe-topa*...? Nem tudom. Lehet, hogy a szórványnak készített feladatgyűjtemények vagy egy továbbképzésre írt dolgozat? Szenvedéllyel, lázasan készült valamennyi, s megszépítették akkor az életemet. Persze, miután megjelentek, már csak a hibákat láttam, és szerettem volna elrejtetni őket.

– Ha jól tudom, korábban nyaranta táborokat szervezett a szórványnál élő magyar gyerekeknek, ahol versekkel, dalokkal, mondókákkal igyekeztek úgy mond „visszamágyarítani” a sokszor már magyarul sem beszélő fiatalokat. Ma hogy áll ez a kezdeményezés?

– Rosszul tudja, kedves János, nem csupán korábban, a Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetség 1995 óta

oly bőven körülvevő értékelni bővílen alakítsa esztétikai szemléletét. Csodálatos grafikust kaptam az áldott emlékü Jankovics Marika személyében, 7 éve pedig tanítványa, Kulin Ági folytatja a munkáját.

Nem szabad elfelejtenünk az *Irka* fórumteremtő szerepéről sem. Számos kárpátaljai meseíró, költő nevét ismerték meg általa a gyerekek.

„Nem őrzök a szívemben haragot”

Évente megszervezi az Anyanyelvi Irka Tábort a szörényvidéken élő, magyar gyökerekkel rendelkező gyerekek számára. Pedagóguskollégáimon és közvetlen munkatársaimon kívül a beregszászi Rákóczi-főiskola diákjai vannak a legnagyobb segítségemre. Az Irka Tábortól nőttek ki azok a pedagógusok, akik ma is a szörényvidéken dolgoznak, őrzik a végeken a magyar szót.

szív...” Hiszem, hogy megfordul ez a tendencia. Történelmünk során sokszor került veszélybe a magyar nyelv, de Mária Terézia, II. József elnemzetlenítő törekvései sem tudták a magyar nyelvet elnémitani. Bízom benne, hogy a szülők rájönnek, gyermekük ellen cselekszenek, ha megfosztják őket az anyanyelven való tanulástól, s nem anyanyelvük lesz a műveltségi nyelvük.

– Pedagógusként hogy ítéli meg a mai kárpátaljai magyar fiatalok nemzeti identitását? Vissza lehet-e csalogatni a jövő letéteményeseit a magyar tanintézményekbe, hiszen ma már sok falusi iskolában a kellő létszámot csak a magyarul beszélő cigánygyerekekkel lehet biztosítani?

– Jó érzés volt visszagondolni a táborokra, az említett diáklányokra. Ám ezzel a kérdéssel ráncot vetett a homlokomra. Tény, hogy az én korosztályom másként élte meg magyarságát. Nekem és kortársaimnak mást jelentett az édes anyanyelv, a magyar kultúra, a hagyományaink. Nem mondanék igazat, ha elhallgatnám, hogy naponta döbbenek meg egyes honfitársaim gondolkodásmódján, nemzethez való viszonyán. Arról, hogy elnéptelenednek a magyar osztályok, s nem lesz, aki *Irkát* olvasson, nem a gyerek tehet, hanem a rosszul felfogott érvényesülésre, önmegvalósításra összpontosító szülő. Elkeseredem, de bizakodom is. „Az nem lehet, hogy annyi

– Ön szerény, visszahúzódo ember hírében áll, én most mégis arra kérném, hogy végezetül, röviden fogalmazza meg életfilozófiáját!

– Egyik megállapítás sem igaz. Cáfolata például az, hogy most Önnek válaszoljak.

Elég sokat éltem már ahhoz, hogy akár életfilozófiám is legyen, de nincs. Ismeri a József Attila-sort: *Az én vezérem bensőmből vezérel...* Hiába fogalmazok én meg bármit, s próbállok akként élni, nem megy. „*Nem adhatok yást, csak mi lényegem.*” Oly gyakran idézem ezt a gondolatot önnigazolásul, mintha Madách nekem írta volna.

De hogy válaszoljak a kérdésére: engem boldoggá tesz a rám köszönő cinke, de a szürke kis veréb is, az esti felhők különleges színjátéka, s ősszel leszálllok a bicikliről, hogy felvegyem az első vadgesztenyét... Nem őrzök a szívemben haragot, bosszút nem forralok, tudok bocsánatot kérni és megbocsátani.

– Köszönöm a beszélgetést. További sok sikert kívánok!

Lengyel János

Kádas Katalin alkotásaiból nyílt tárlat Beregszászban

Május 16-án Kádas Katalin beregszászi származású, Nyíregyházán élő képzőművész alkotásaiból nyílt tárlat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold kiállítótermében. A bemutatott húsz kép, a művésznő ajándékaként, a jövőben a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet képgalériáját gazdagítja.

A kiállítást Orosz Ildikó, a főiskola elnöke nyitotta meg, majd Prófus Marianna, a Bereg Alkotóegyesület elnöke ismertette Kádas Katalin munkásságát.

Óry László, a nyíregyházi Kárpátok Művészeti és Kulturális Egyesület elnöke a művésznő Magyarországra történő áttelepedése utáni pályafutásáról, az egyesület tagjaként végzett alkotói tevékenységéről beszélt. Bemutatott néhány fotót az alkotóközösség életéből, végezetül pedig felolvasta a *Hiszek* című verset Kádas Katalin *Megfestettek* címmel megjelent második kötetéből.

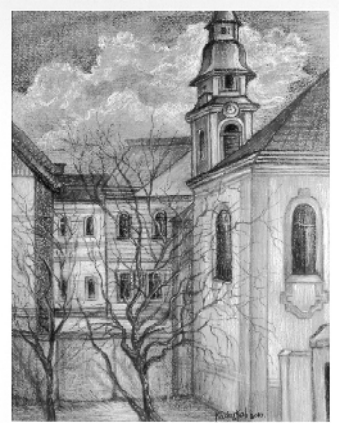
Punyókó Mária, az *Irka* című gyermeklap főszerkesztője Kádas Katalinnal való személyes ismeretségének történetét, gyermekkori élményeit osztotta meg a jelenlévőkkel.

A művésznő köszönetet mondott a kiállítási lehetőségért. Elmondta: a most bemutatott festmények közül néhány még pályája kezdetén készült, így stílusában igen sokrétű tárlatot láthatnak az érdeklődők. Hangsúlyozta, hogy életének jelentős részét Beregszászban élte le, és pályája is itt bontakozott ki, ezért érezte fontosnak, hogy szülővárosában hagyjon maga után egy „porszemnyi nyomot”, így adózva méltósággal, hűséggel a városnak.

Az ünnepélyes tárlatmegnyitót Sütő Réka, Bodor Viktória és Simon Dávid főiskolai hallgatók műsora tette hangulatosabbá. A fiatalok megzenésített verseket adtak elő gitárkísérettel. Helj Amanda, az ismert festőművész, Helj László unokája zongorajátékával szórakoztatta a közönséget.

A rendezvény végén Csernicskó István, a főiskola rektorhelyettese mondott pohárköszöntőt, majd a jelenlévők megtekintették a kiállítást és megoszthatták egymással gondolataikat a látottakról.

Molnár Bertalan

A Szolyva környéki ásványvizek jellemzése és hasznosítása

Kárpátalja a fontosabb gazdasági mutatókat tekintve nem tartozik az ország fejlett vidékei közé. A rekreáció és a gyógyüdülés terén viszont kedvező adottságokkal rendelkezik. Kárpátalja területének 80%-át hegyek borítják, itt található Ukrajna legmagasabb pontja, a Hoverla is (2061 m). A hegyekhez sűrű vízhálózat társul. A vidéken 424 folyót és patakot tartanak számon, négy folyó – a Tisza, a Borzsa, a Latorca és az Ung – hossza meghaladja a 100 km-t. 137 tó és víztározó található itt, közülük 32 a magashegyi övezetben. A legnagyobb a Szinevéri-tó (víztükre 7 ha), amely 987 m tengerszint feletti magasságban terül el. A megye területén mintegy 50 barlang ismert.

Ukrajna függetlenné válása után jelentős változások történtek az ország gazdasági és társadalmi életében, a gazdaság külföldi ágazatai folyamatosan rendezik sorait, kezdik keresni, kialakítani arculatukat. Ez az arculatkeresés érezhető a gyógyturizmusban is. A szocialista rendszerben a szanatóriumi üdültetés volt az egyik legpreferáltabb üdülési forma. A túlméretezett, állami vagy kommunális tulajdonban lévő létesítmények többsége szakszervezeti támogatással működött. Az elmúlt években jelentős változások történtek a gyógyüdülési intézmények tulajdonviszonyait illetően, ezek többsége magánkézbe került. Az új tulajdonosok megpróbálnak lépést tartani a modern kor követelményeivel, ezzel egyidejűleg gazdaságos keretek közé terelni az intézmények működését.

Kárpátalja rekreációs és gyógyüdülési ágazatát még mindig az átalakulás, formálódás jellemzi. Állandósnak látszik az intézmények száma, és megkezdődött a minőségi szálláshelyek kialakítása. Javulás tapasztalható az alapvető szolgáltatások terén, javul a közbiztonság. Ugyanakkor még számos probléma vár megoldásra: többek között infrastrukturális hiányosságok, kiépítetlen információs hálózat, megfelelően képzett szakemberek (és az őket képző intézmények) hiánya.

Kárpátalja ásványvizei

Nagymértékben hozzájárult a kárpátaljai gyógyturizmus fejlődéséhez, hogy a vidék igen gazdag ásvány- és termálfvízforrásokban. Az ásványvízforrások főleg a hegyvidéken találhatók, a termálfvíz-lelőhelyek a megye síkvidéki területein. A gyógyhatású ásványvizek mennyisége és minősége alapján Kárpátalja első helyen áll Ukrajnában. Az ásványvizek ukrajnai kataszterében összesen 207 ásványvíz-lelőhely szerepel, ezek közül 39 Kárpátalján található. A kárpátaljai források napi hozamát mintegy 10 ezer köbméterre becsülik, ennek közel 7%-a hasznosítódik. Kárpátalján 19-féle gyógyhatású ásványvizet palackoznak, több forrás közelében szanatóriumok működnek, ahol a vizek jótékony hatását terápiás céllal alkalmazzák.

A megyében 62 ásványvíz-lelőhely ismert. Kárpátalja területén közel 400 ásványvízforrás található, ezek vizei vegyi összetételüket és gyógyászati tulajdonságaikat tekintve nagyon sokfélék. Megtalálható a világon ismert majdnem minden ásványvíz analógja: hidrokarbonátos-nátriumos, hidrokarbonátos-szulfátos, kalciumos-magnéziumos, szulfidos, arzéntartalmú, szilíciumos.

A kárpátaljai ásványvizek 7 alapvető balneológiai csoportba, 30 típusba tartoznak. Akárpátaljai ásványvíz-lelőhelyek balneológiai csoportok szerinti megoszlása:

- szénsavas 66%,
- szulfidos 17%,
- vasas-polimetallikus 5%,
- brómos, brómos-jódos, jódos 3%,
- szilíciumos (termál) 3%,
- termál 3%,
- különleges összetevők és tulajdonságok nélküli 3%.

A gáztartalom szempontjából a kárpátaljai ásványvizek többsége (75%) széndioxidos, ugyanakkor megtalálhatók a kénhidrogén, metános és radonos vizek is.

A különböző ásványvizekben a mikroelemek más-más kombinációban találhatók meg, viszont olyan mennyiségekben, ami megfelel a gyógyászati dózisoknak. Ez lehetővé teszi alkalmazásukat a különböző emésztőszervi, szív- és érrendszeri, idegrendszeri, hormonális megbetegedések esetén.

A földrajzi elhelyezkedés és a geológiai sajátosságok szerint a kárpátaljai ásványvíz-lelőhelyeket 3 alapvető csoportba sorolják:

szolyvai, ökörmezői, ungi. Tartalékait tekintve a szolyvai a leggazdagabb, s egyben a legjobban tanulmányozott is. Az itteni vizek gyakorlati hasznosítása kiemelkedő.

Szolyva környékén 17 forrás és 77 furat található, ezek közül a legjelentősebbek:

- Polenai (309 m³/nap),
- Újpolenai (303 m³/nap),
- Ploszkei (88 m³/nap),
- Golubinei (342 m³/nap),
- Szolyvai (25 m³/nap),
- Nelipinei (5 m³/nap).

Ezek az ásványvizek közepes és magas ásványianyag-tartalmúak. Magas hidrokarbonát-tartalmuk miatt rendkívüli tulajdonságokkal rendelkeznek.

Gyógyturizmus Kárpátalján

Kárpátalja területét 10 rekreációs gyógyövezetre osztják. A két legfejlettebb övezet a szolyvai és a munkácsi: Kárpátalja 16 szanatóriumából 9 itt található, és a helyi intézmények fogadják a kárpátaljai gyógyüdülők 2/3-át.

A szolyvai rekreációs gyógyövezet a Szolyvai járás területén fekszik. A Csoven, a Poljana, a Szonyacsne Zakarpattya, a Kvitka Polonini, a Kresztaleve Dzszerelo szanatóriumok az itt található szénsavas, hidrokarbonátos, nátriumtartalmú ásványvízforrások mellett épültek.

A szolyvai ásványvizet először 1463-ban egy Mátyas királynak először jelentésben említik. Az itteni vizek a XVI. szá-

A Szolyva környéki ásványvizek jellemzése és hasznosítása

■ zadtól ismertek voltak Európában. Az 1800-as évek elejétől üdülőttelep is működik itt. A területen, amely a Schönborn grófság birtokaihoz tartozott, 1878-ban indult meg az ásványvizek palackozása Margit és Luhi-Erzsébet néven, amelyeket gyomorbántalmak és légúti betegségek kezelésére ajánlottak.

Jelenleg a Szolyva környékén elhelyezkedő szanatóriumok többsége emésztőszervi megbetegedések kezelésére, illetve műtét utáni rehabilitációra szakosodott. A Poljana szanatóriumában ezen kívül szív- és érrendszeri, valamint központi idegrendszeri betegségekben szenvedő betegeket is fogadnak, a Csoven szanatóriumában pedig tbc-s gyerekek gyógyítására szakosodtak.

A Kvitka Polonini szanatórium

Az egyik legmodernebb, szinte minden igényt kielégítő gyógyüdülési intézmény a Kvitka Polonini szanatórium, amely Szolocsin községben, Szolyvától 5, a Csap-Kijev főúttól 2 km-re található. Az intézmény egy gyönyörűen kialakított 10 hektáros területen fekszik, ahol a különleges fák és bokrok, mesterséges tavak, hegyi patakok, sportpályák, játszóterek elbűvölik a látogatókat, akiknek a gyógyuláson kívül lehetőségük van lovaglásra, télen pedig síelésre, szánkózásra. A szanatórium két fő épülete egyszerre több mint 400 szállóvendég fogadására alkalmas, a szakképzett személyzet és a modern gyógyászati berendezések naponta több mint 550 páciens kezelését tudják biztosítani.

A többi hasonló intézménytől eltérően ebben a szanatóriumban a környéken található lelőhelyekről, közvetlenül a forrásból 3 különböző ásványvizet alkalmaznak gyógyászati célal: a Luzsanzka-4, Luzsanzka-7 és Poljana Kvaszova vizeket. Ezeket az ásványvizeket külön-külön vagy kombinálva ivókúrák, szénsavas fürdők, beönté-

sek, inhaláció, hidromasszázs formájában hasznosítják az emésztő- és a kiválasztó szervrendszer megbetegedéseinek, a cukorbetegség, anyagcserezavarok, ízületi és gerincbántalmak, a perifériás idegrendszeri, illetve szív- és érrendszeri megbetegedések kezelésére. Az intézményben lehetőség van a betegségek diagnosztizálására, ami után a gyógyulni vágyók több mint 30-féle gyógyászati eljárásban részesülhetnek.

A Luzsanzka-4, Luzsanzka-7 és Poljana Kvaszova ásványvizek ionösszetétele hasonló. Mindhárom víz viszonylag nagy hidrokarbonát-tartalommal rendelkezik, ami segít a magas gyomorsavszint semlegesítésében. Alacsony ásványianyag-tartalmuk miatt, mint hipotóniás oldatok, kiválóan alkalmasak a salakanyagok, illetve a húgykő kiűritésére. A szilíciumvegyületek jelenléte, amelyek jó szorpciós tulajdonságokkal rendelkeznek, elősegíti a szervezet mérgezőanyagoktól való megtisztítását. A vizek jól alkalmazhatók a gyógyszerek mellékhatásainak enyhítésére, továbbá vízajtó hatásúak. A kalcium, kovásva, ortobórsav, fluor biológiailag aktív koncentrációja pozitív hatással van az anyagcsere-folyamatokra. Ezért fogyasztásuk elsősorban a gyomor- és bélrendszer különböző megbetegedései, cukorbetegség, illetve elhízás esetén javasolt.

A Luzsanzka-4 ásványvíz jellemzői: szénsavas, bóros, alacsony ásványianyag-tartalmú, hidrokarbonátos-nátriumos, gyengén savas, hideg. Ásványianyag-tartalma 4441 mg/l.

A Luzsanzka-7 ásványvíz jellemzői: szénsavas, bóros, alacsony ásványianyag-tartalmú, hidrokarbonátos-nátriumos, gyengén savas, hideg. Ásványianyag-tartalma 5580 mg/l.

A Poljana Kvaszova ásványvíz jellemzői: szénsavas, bóros, közepes ásványianyag-tartalmú, hidrokarbonátos-nátriumos, gyengén savas, hideg. Ásványianyag-tartalma 7880 mg/l.

A kárpátaljai palackozott ásványvizek

A kárpátaljai ásványvízforrások vizét nem csak az egészségügyi intézményekben hasznosítják. A megyében számos ásványvíz-palackozó cég üzemel. Ezek már nem a szovjet időben működő nagyüzemek, többségük kft. formájában működik. A különböző palackozott ásvány- és gyógyvizek messze a megye határain túl is jól ismertek. A Szolyva környéki lelőhelyekről is többféle ásványvíz kerül az üzletek polcaira: Luzsanzka-1, Luzsanzka-3, Luzsanzka-4, Luzsanzka-7, Poljana Kvaszova, Poljana Kupelj, Szvaljavska, Nelipinska. Szolocsin községben, például, a „Margit” és a „Vodograj”, Polenán az „Aqua Polyana” és a „Mrija Gold” palackozza a helyi lelőhelyek ásványvizét, általában közvetlenül a forrásból.

A palackozott ásványvizek címkéjén feltüntetik a forrás mélységét, a víz általános ásványianyag-tartalmát, alapvető összetevőit, a fogyasztásával kapcsolatos orvosi javaslatokat.

Szemere Judit

Irodalomjegyzék

1. Berghauer S. 2006. Gyógyturizmus Kárpátalján. In: Baranyai G., Tóth J. (szerk.) Földrajzi tanulmányok a Pécsi Doktoriskolából V. Pécs, PTE TTK FI. pp. 49–59.
2. Gönczy S. 2009. Földrajzi viszonyok, domborzat. In: Baranyi, B. (szerk.). Kárpátalja. Pécs–Budapest. MTA Regionális Kutatások Központja. Dialóg Campus Kiadó. pp. 108–118.
3. Kvitka Polonini szanatórium honlapja. <http://kvitkapolonyny.com/about/>
4. Pop, Sz. 2002. Prirodnyi reszurszi Zakarpattya. Uzshorod. Spektral Kiadó.
5. Ukrajnyszkij naukovo-doslidnij instytut medicnoji rehabilitaciji ta kurortologiji. 2006. Medicnij (balneologicsnij) visnovok (az ukrainai orvosi rehabilitációs és fürdőtani tudományos kutatóintézet gyógyászati /balneológiai/ szakvéleménye)
6. Zakarpatszka geologorozviduvaljna ekspedicija. 2009. Himicsnij analiz vodi (a Kárpátaljai Geológiai Expedíció által kiadott jegyzékonyv a víz vegyelemzésének eredményeiről)

KÖNYVHÉT BUDAPESTEN

Június 6-án a könyvbarátok ismét benépesítették a budapesti Vörösmarty teret: a 84. Ünnepi Könyvhét és a 12. Gyermekkönyvnapok rendezvényeinagy tömegeket vonzottak. Háy János József Attila díjas írónak a megnyitón elhangzott, azóta szállóigévé vált kinyilatkoztatása – „A magyar irodalom a magyarok igazi hazája” – eszünkbe juttatta Illyés Gyulának a *Haza, a magasban* című versét: „Dörmögj, testvér, egy sor Petőfit, / köréd varázskör teremődik...” Időszerű volt a gondolat, hiszen az idei könyvhetet a trianoni megemlékezés árnyékában, vagy, ha optimistán akarunk fogalmazni, a nemzeti összetartozás napjának verőfényében rendezték meg – mindkét dátum június 4-ére esik...

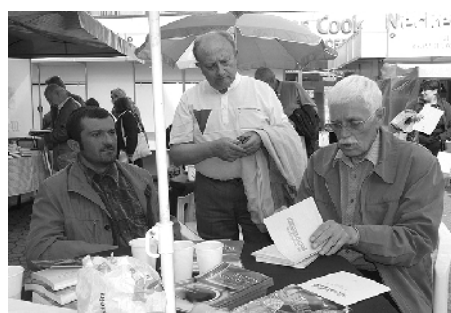

Maradjunk azonban a jelenben: a Vörösmarty téren 147 pavilonban 220 magyarországi és határon túli könyvkiadó 345 könyvújdonsággal és számtalan „könyvré-giseggel” várta az érdeklődőket. Úgy vél-jük, a Kárpátaljai Hírmondó olvasói első-sorban a kárpátaljai felhozatalra kíváncsi-ak. Nem kellett szégyenkezniük szűkebb pátriánk könyveseinek, hiszen a már évek óta megszokott helyen fellelhető Kárpátal-jai Könyvkiadók feliratú pavilonnál mindig sok olvasó bámszkozott. De nem csak né-zelődtek: vásárolták is a kiadványokat. Nem is csoda, hiszen ott dedikáltak az Intermix

Kiadó gondozásában megjelent kötetek szerzői – Finta Éva, Nagy Zoltán Mihály, Dupka György, Lőrincz P. Gabriella, Bakos Kiss Károly, Lengyel János –, illetve Kovács Sándor, a Kárpátaljáról el-származott neves útikönyvíró és Füzesi Magda költő is. Számos földünk a kárpátaljai könyvek pa-vilonjánál beszélt meg találkozót, úgyhogy időnként valóságos kis kárpátaljai sziget alakult ki az irodalmi színpad közelében.

A rendezvénysorozatnak jobbra az időjárás is kedvezett. Ez meglátszik a napsütötte fotó-kon is, amelyekkel a könyvhét hangulatából szeretnénk ízelítőt adni lapunk olvasóinak.

Hogy melyek voltak a Könyvhét kár-pátaljai slágerekönyvei? Ikeroldalunkon közöljük a rövid ismertetőket. Bízunk benne, hogy a felsorolt kötetek hamarosan a könyvesboltok polcain is elérhetők lesznek.

Levonva a tanulságot: látva a Vörös-marty téri seregszmlét, talán korai volt ab-béli aggodalmunk, hogy az internetes kiad-ványok hamarosan kiszorítják a papíralapú olvasnivalót.

A képeken: (fent) Nagy Zoltán Mihály, Finta Éva, Kovács Sándor, Lőrincz P. Gab-riella, Dupka György, Szemere Judit; (köz-zépen) Bakos Kiss Károly és Nagy Zoltán Mihály dedikál; érdeklődők a kárpátal-jai pavilonnál; (lent) olvasók és költők a könyvhéten: Harajda András, Harajda Nóra, Finta Éva, Füzesi Magda, Kovács Katalin, Kovács Zsolt.

m-j

Mit csinál most Beregszászi Olga?

A Könyv-hét rendezvé-nyeinek találkoztunk Beregszá-szi Olga elő-adóművész-szel, akinek neve ismerő-sen cseng az olvasók szá-mára. Nem is csoda, hiszen Budapesten a MOM Kultu-rális Központban „Száz perc száz emberért” címmel évek óta szervez karácsony előtti jótékonysági koncertet a beregszászi árva gyermekek, idősek és nagycsaládok meg-segítéséért. A rendezvények bevételét ha-zahozza szülővárosába (amelyről szerete-tének jelül művésznévét is választotta), és egy beregszászi koncert keretében szét-osztja a rászorulóknak. A Vörösmarty téren kértünk tőle egy villáminterjút.

– Kedves művésznő, örömmel látjuk a kárpátaljai pavilonnál. Ez azt jelenti, hogy a szülőföldhöz való kötődése az olvasni-valóban is megnyilvánul?

– Kíváncsi voltam az új kárpátaljai kiad-ványokra, rendszeresen vásárolok könyve-ket. Ami a szülőföldhöz való kötődést illeti: az adventi koncertek után egy nappal már tervezem a következő évi hangversenyt. Herczegh Anitát, Magyarország köztársa-sági elnökének feleségét kértük fel az idei koncert fővédnökségére. A rendezvényre ugyancsak a MOM-ban kerül sor decem-ber 8-án. Több művésztsáram jelezte, hogy szívesen énekel a beregszásziak megse-gítésére rendezendő hangversenyen. Egy ilyen koncert megszervezése körül nagyon sok a teendő. Alapítványom, a Kárpátok Öröksége is azért jött létre, hogy koordinál-jak a jótékonysági tevékenységet. Egyszó-val nem unatkozom...

– Úgy hírlik, az utóbbi időben Ön is „kétlaki” lett.

– Budajenőn lakom, ami egyfajta kötele-zettséggel is jár. Június 28-án emlékezünk meg a második világháború után a telepü-lésről elhurcolt német nemzetiségű falube-liekről. A rendezvénysorozaton hangver-senyre is sor kerül, ahol Kovács Kati, Pata-ki Attila és mások mellett én is énekelni fo-gok. S ha már említette a kétlakiságot: az utóbbi években sok időt töltök Olaszország-ban, ahol lelkiileg fel tudok tölteni, de elő-adóművészként is van feladatom. Augusz-tus 8-án Castiglione del Lagóban egy kon-certten énekelek majd.

– Köszönöm a beszélgetést. A Kárpát-aljai Hírmondó olvasói nevében szép nya-rat, sikerekben gazdag hangversenyeket kívánok!

Füzesi Magda
Szemere Judit felvétele

A 84. Ünnepi Könyvhétre megjelent kárpátaljai könyvek

Finta Éva: Örök partok. Versek (1990–2009). A fedélterv Horváth Anna rajzának felhasználásával készült. Kárpátaljai Magyar Könyvek 226. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2013.

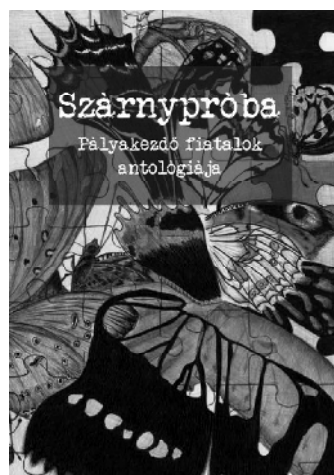
A beregszászi származású, Sárospatakon élő költőnő most megjelent kötetében húsz év versterméséből ad ízelítőt, ami „látletet” egy termékeny időszakról. Egyik kritikusa, Pécsi Györgyi szerint *Szapphó a szírtén* című kötetének anyaga részben szerves folytatása eddigi költészetének, másrészt viszont annak „igen erőteljes megújulása, s egyúttal kiteljesedése”...

Finta Éva költészetének egyik jellemzője a megújulás. A hagyományokat is kedvelő szerző legutóbbi kötete a görög verselési formákat keltette életre. Új könyvében narratív szabad versekben meditál az emberi és alkotói sorsok rejtelmeiről. Gyökereit, amelyek Beregszászhoz, Kárpátaljához kötik, nem engedte el, de lírájában kezdettől fogva egyetemességre törekszik.

Szárnypróba. Pályakezdő fiatalok antológiája. Összeállította, az előszót írta Csordás László. Az antológia szerzői: Ámorth Angelika, Gazdag Vilmos, Hájás Csilla, Héder Ingrid, Horváth (Bojcsuk) Zsannett, Kovács Eleonóra, Kurmai-Ráti Szilvia, Lengyel Wanda, Marcsák Gergely, Nagy Emese, Németi Anett, Pák Diána, Pusztai-Tárczy Be-

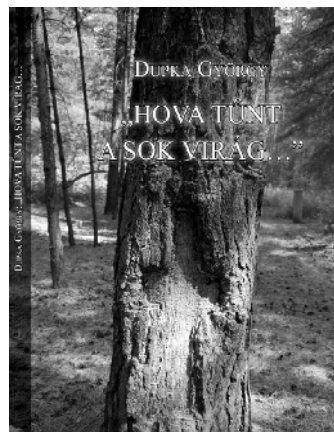
atrix. Borítógrafika: Fuchs Andrea. A belső illusztrációk szerzői: Baraté Ágnes, Imre Ádám, Juhász László, Kalitics Erika, Kárpáti P. Zoltán, Kulin Ágnes, Kutasi Xénia, Lizák Alex, Lőrincz Katalin. Kárpátaljai Magyar Könyvek 222. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2013.

Az antológia nem titkolt célja, hogy összegyűjtse, és ez által kiemelve a legtehetségebbnek gondolt kárpátaljai pályakezdő fiatalok írásait. Az itt közölt versekben, novellákban, valamint a képzőművészeti alkotásokban benne van a továbblépés lehetősége.

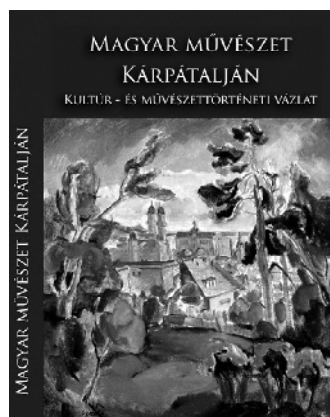

Dupka György: „Hova tűnt a sok virág...” Időutazás az Urálba magyar és német rabok (1941–1955) nyomában. Történelmi szociográfia. Kárpátaljai Magyar Könyvek 221. Ungvár–Budapest, 2013.

A szerző a pécsi Német Kör által szervezett uráli zárandokút egyik részvevője volt. Az

Európát Ázsiától elválasztó Urál-hegységben, Perm, Nyizsnyij Tagil, Jekatyerinburg, Cseljabinszk, Ufa térségében jártak a hadifogságra és a „málenkij robotra” elhurcoltak nyomában. Összefoglaló mű az itteni sztálini munkatáborok világáról.

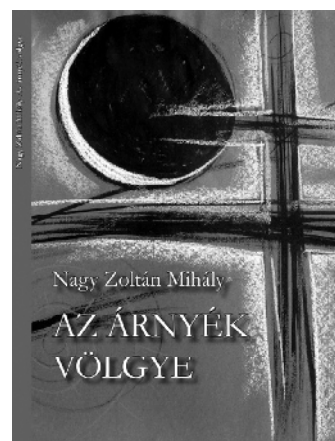
Magyar művészet Kárpátalján. Kultúr- és művészettörténeti vázlat Dupka György közreadásában. Kárpátaljai Magyar Könyvek 223. Ungvár–Budapest, 2013.

A kiadvány, amellyel, hogy szellemi örökségünk kalauza kíván lenni, alapvető információkat is nyújt a felnövekvő nemzedéknek. A gyűjtemény a teljesség igénye nélkül kultúrtörténeti vázlatot, eligazító vezérfonalat ad az olvasó kezébe a térség művészetéről, annak meghatározó személyiségeiről, irányzatairól, műhelyeiről, szakmai szervezeteiről.

Nagy Zoltán Mihály: Az árnyék völgye. Novellák. Aborítón Matl Péter grafikája. Kárpátaljai Magyar Könyvek 224. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2013.

„A Fehér Eper (1988) és Az idő súlya alatt (2001) után ez a harmadik kispróza-kötetem. Huszonegy, önálló kötetekben eddig nem publikált novellát tartalmaz...”

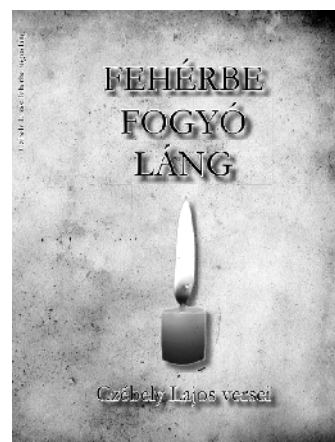
Novelláim túlnyomó többségéből komor hangulat árad, híven tükrözve álláspontomat, miszerint az emberiség jövőjét, értelmi kiteljesedését elsősorban maga az ember veszélyez-

teti. Az utolsó hajó című novella az emberiség szükségszerű pusztulásának rémképét vetíti előre.”

(Nagy Zoltán Mihály)

Czébely Lajos: Fehérbe fogó láng. Régi és új versek. Fedélterv: Fábián Zoltán. Felelős szerkesztő: Vári Fábián László. Kárpátaljai Magyar Könyvek 225. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2013.

„A kötetben olvasható verseimet három ciklusba soroltam... A ciklus verseiben van egy közös, amit akaratomon kívül, ösztönöm csempészett beléjük: a szeretett máramarosi táj jelenléte... Aki olvassa majd a verseket, észreveheti, hogy szemléletben nem csupán a transzcendencia elismeréséről van szó, de sokkal többről. Talán az is nyilvánvaló a ciklus vagy talán az egész kötet verseit olvasgatva, hogy nem nagyon hagyom elköborolni magamat a nyájamtól.”

(Czébely Lajos)

FELSŐ-TISZA-VIDÉKI MONDÁK

Úrmező

Ezt a máramarosi nagyközséget nem nevezték mindig Úrmezőnek. Valamikor Vérmező volt a neve. Hogy miért nevezték így? Ennek is megvan a maga magyarázata.

Nagyon régen, mikor még a kő is lágú volt, a király nem tartózkodott otthon, távoli országban harcolt seregével. Megtudta ezt a tatár, nyomban megtámadta az országot. Eljutottak ide is, erre a vidékre, megtámadták a mi falunkat is. Nagyon sok embert lemészároltak, a fiatalabbjait rabszíjra fűzték és vitték volna örök rabságba. Volt, akinek sikerült megszökni, az bevette magát a közeli sűrű erdőbe.

Sötét este lett, mire a tatárok befejezték szörnyű munkájukat, úgyhogy nem is indultak hazafelé, letáboroztak az égő falu mellett. Kora reggel megérkezett a király a seregével, azon nyomban megtámadta az alvó tatárokat és egytől egyig lekaszabolta őket, hogy hírmondó sem maradt belőlük. Annyi vér folyt, hogy ellepte a mezőket, piroslott minden. A rabokat kiszabadították, előjöttek az emberek az erdőkből, újjáépítették lerombolt házaikat. Az új falura azt mondták, hogy „az a falu, ahol a vérmező van.” Ebből lett a falu neve Vérmező. Azokon a földeken nem is termett semmi. Az emberek irtóztak még a nevétől is, sokat imádkoztak, hogy segítse meg őket az Úr. Imájuk meghallgatásra talált, mert nem termett sehol olyan szép és ízletes alma, mint ezen a helyen. Hálából az emberek Úrmezőnek kezdték nevezni falujukat. Azóta is így nevezik.

Egy másik szájhagyomány szerint a tatárok, végigvonulva a vidéken, rengeteg kincset raboltak össze. A király a sok aranyat-ezüstöt odaadta az élve maradtaknak, hogy újjáépítsék falujukat. Olyan sok volt a kincs, hogy minden ember úri módon megélt belőle, sőt jutott még az unokáknak is. Azért nevezik a helységet Úrmezőnek.

Kerekhegy, a Libaváros

Técsőtől 14 kilométerre, a Malom-patak völgyében található egy magyarlakta kis falu, Kerekhegy. Valamikor Libavárosnak nevezték. Ma már csak a helybeliek használják ezt a megnevezést, akik sósvíz- és fakitermeléssel, valamint libatartással biztosítják a mindennapi betevőt. Ám nem azért nevezték a helységet Libavárosnak, mert fehérek a házak, meg hogy sok a lúd az udvarokon: megvan a magyarázata.

Valamikor réges-régen a kutyafejű tatárok hordái dúlták a vidék településeit. A vérmezői csatában vereséget szenvedtek ugyan, de néhánynak sikerült megmenekülnie. Azok bevették magukat a környező erdők sűrűjébe, csapatba verődtek és fosztogatták a környék lakosait.

Egy hajnalon meg akarták támadni Kerekhegy lakóit is, ám a csel nem sikerült, nem tudták meglepni az embereket, mert a libák az udvarokon meglátták a tatárokat és olyan gágogásba kezdtek, hogy felébredt a falu apraja-nagyja. Az emberek kaszát, kapát, dorongot ragadtak és egy szálig elpusztították a támadókat. Hírmondó sem maradt belőlük.

Azóta nevezik a falut Libavárosnak, az ott lakók pedig nagy becsben tartják a libákat. Hogy miért város és nem falu? Hát azért, mert annyi ott a liba, mint amennyi ember van egy városban.

Bustyaháza

Ez a Técsőtől 8 kilométerre lévő nagyközség is „tatár múltjából” örökölte nevét. Miközben a férfiak harcoltak a csatamezőkön, a tatárok lerohanták a falut és lemészárolták a védtelen asszonyokat, gyerekeket és öregeket.

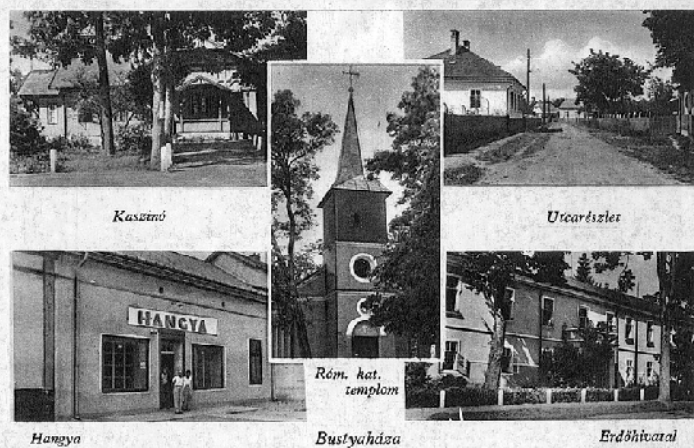
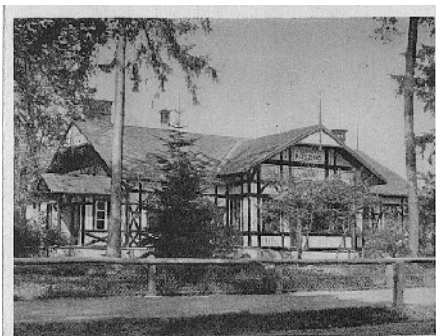
A véres csatamezőről csak egyetlen katonát találtak a faluba, nem talált senkit, csak egy síró gyermeket a romok között, a saját fiát. Magához vette, lement vele a közeli Tisza partjára, ahol kunyhót épített, ha-

lászgatott, gyümölcsöt, gombát szedett, nevelte gyermekét. Hanem egy éjszaka megáradt a Tisza és elsodorta a gyermeket, aki odaveszett a háborgó vízben. Az apa búnak eresztette a fejét, örök időkre ott maradt a Tisza-parton, került az embereket. A feldúlt és lerombolt falu lassan újjáéledt és úgy kezdték nevezni, hogy a bús atya háza.

Száldobos

A Husztot Técsővel összekötő országút mentén, félúton található az 1400 lelket számláló nagyközség, szintiszta ruténok lakta település. Valamikori jellemzője, hogy a szalma- vagy zsindefedte házacsokkái falai világoskékre voltak mázolva, tornác szegélyezte az udvari oldalt, ahonnan két, de sok helyen három ajtón keresztül lehetett belépni a házba.

A falu lakossága minden időben békésen és egyetértésben élt a környék magyarjaival, közös erővel védték magukat az ellenséggel szemben. A Rákóczi-szabadságharc idején fegyverbe szállt a falu egész fér-

filakossága. Hősiesen küzdöttek a harcmezőn, ám mindannyian elesetek, hősi halált haltak. Csak egyetlen fiatal harcos tért haza, aki dobos volt Rákóczi seregében. Róla kapta nevét a falu: ahol egy szál dobos maradt.

Amikor a fejedelem ellátogatott a faluba, kék dalmányt viselt. Ennek az eseménynek a tiszteletére festették kékre a házak falait. Több ajtót meg azért vágtak a falba, hogy az elsőn, amely a tisztaszobába nyílik, tessékelyek majd be az általuk tisztelt fejedelmet, ha újra eljön a faluba.

Közreadta Szöllősy Tibor

Polchy István és a Szép asszony dombja

Pesty Frigyes 1864. évi Helynévtárát lapozgatva érdekes adatra bukkantam. Székely József, Tárpa mezőváros jegyzője a következőről tudósít bennünket: „...a Polchy István volt megyei Levéltárnok által versekben szerzett Szép asszony dombja című hős költeményben 1222. tályán említés tételik Tarpáról is, melyet akkor a Tarpai Nemesség bírt”. Kiis volt Polchy István? Sem Szinnyei József hatalmas műve, a Magyar írók élete és munkái sem az irodalmi lexikonok nem említik a nevét. Családnévéről ítélve (Polchy – azaz Pócsi) Szabolcs megyei származású lehetett. Elbéné Mester Magdolna hívta fel a figyelmemet a Beregszászon megjelent Bereg című hetilap 1895. évi számaira. Ebben Könye Nándor, a neves filológus ad ismertetést Polchyról és főképpen művéről. Ezek szerint Polchy István az 1830-as években Bereg megye főlevéltárnoka volt. Nem eposzt írt, hanem elbeszélő költeményt. Ez a csaknem 500 versszakból álló mű nyomtatásban soha nem jelent meg, hanem kéziratban terjedt. A pataki vagy a debreceni diákok a kor szokásainak megfelelően több másolatot készítettek róla. Egy ilyen jutott Könye Nándor kezébe, illetve Szoboszlai Elek verseskönyvébe, miként erről a Rákóczi virága című kárpátaljai mondagyűjtemény is tudósít. Nem lehetett valami nagy példányszám, de hogy Beregben ismerték, az bizonyos. Mivel Polchy István életútja csaknem ismeretlen előttünk, meg kell elégednünk e csekélységgel.

A romantikus hangvételű, félrímes, négysoros versszakokból álló művön erősen érződik Kisfaludy Sándor hatása. Rímelve sokszor döcög, gyakoriak a ragrímek. Tárgya II. András (Polchy Endrét ír) idejéből való. A szerzőnek nagyon pontos történelmi ismeretei voltak, és a Beregszász környéki és az ugoceai mondákat is összegyűjtötte. Így munkájában a történelmi elemek keverednek a mondákkal, és ezeket bizony kiegészítette saját költői fantáziájával is, anakronizmusokkal fűszerezve. Az elbeszélő költemény témája eléggé szokványos szerelmi történet – meglehetősen tragikus

hangvétellel: Dobos Ilka és Mike Bálint szerelme és házassága. És nem hiányozhat a műből a gonosz sem Kankó rablóvezér személyében. Az ő ármanykodása, illetve Ilka iránt érzett bűnös vonzalma az elvesztett párviadal után sem szűnik meg. Elrabolja az asszonyt, és amikor Dobos György, Ilka fivére a királyhadával bekeríti a rablókat, Kankó megöli Ilkát. Ő maga sem menekül meg, kiömlő vérétől lesz az ott folyó patak neve Vérke. A király dombot emeltet a meggyilkolt asszony emlékére. Hadd idézzünk most a versből: „Ama hegyektől dél-felé / Túl a vizen és térségen / All, hol mondják Endrének / Tábora állott régen, / Szép asszony dombjának mondja / Ezt még ma is a köznép, / Lásuk meg, ki volt s mikor élt / Ez a szerencsétlen szép”.

Az elbeszélő költemény leírása alapján a helyszínt is meghatározhatjuk: Mezőgécse, Nagybakta és Nagyborzsova között játszódtak le az események. Sebestyén Zsolt beregi földrajzinév-gyűjteményében szerepel Nagyborzsován egy Szépasszony dombja nevű, illetve Mezőgécseben egy Szépasszony tábla nevű szántóterület. Ezenél nagyjából azt a mondát hozza – személynevek nélkül –, amelyeket fentebb már vázolunk. Amaz igazsághoz tartozik, hogy 1864-ben Mező Albert, Pesty Frigyes adatközlője említést tesz egy másikról is: „Szép asszony dombja így neveztetik a falu alatt levő kaszállókban felemelkedett két halmocska, gyanítható csatákban el esettek fekvő helye az”. A mai néphagyomány szerint egy elrabolt, majd meggyilkolt asszonyról nevezték el. Am itt álljunk meg egy szóra! Polchy szép asszonyt említ, így különírv. A 20-21. századi adatok szépasszonyról (egybeírva) szólnak. Itt az egybe-, illetve különírásnak jelentős-megkülönböztető szerepe van. Egybeírva ’boszorkány’-t jelent. Ez is lehet mondai eredetű, legfeljebb nem olyan felemelő, meghatározó és regényes, mint az előbbi. Polchy feltehetően nem ismerte a boszorkányjelentést, fantáziáját a pozitív irányba forgatta, és ezt vette át a néphagyomány. **Mizser Lajos**

Magyar és ruszin

Ez még akko’ vót, rígen, miko’ ide letelepedett Árpád atyánk. Jöttek a magyarok és testvéreik, a ruszinok. Hát, miko’ látták ezt a szíp földet, itt a Tiszán ezt a szíp síkságot, elhatározták, hogy nem is indulnak tova. Itt telepedtek le szekérrel, családdal együtt. Mindent ide hordtak: jószágot, lovat, asszonyt. Na, igyekeznek is a két testvér, hogy kié legyen a föld, a birtok. Viszik az Urhoz a dolgot, hogy oldja meg az Ur az osztozkodást. Az Úrval biztosabb lesz! Hívatja őket az Isten, hogy reggel menének hozzá. Miko’ hajnalban szól a trombita, akko’ ugrik a magyar a csizmába és igyenest az Ur elejibe szalad. A ruszin a bocskorát kezdi szíjazni és amíg tekergeti körül a lábán, addig a magyar már rég vette az áldást.

– Hát a testvéred hol van? – kérdezi Isten a magyartól.

– Örzője vagyok az én testvéremnek? – kérdezi a magyar.

– Ha nem jött a testvéred, a ruszin, akkor téged megáldlak, szaporodjál és sokaságval töltsd be a Tisza völgyét. Legyen állatod, gabonád sok, tengernyi az abrakod. Teremjék neked a föld és csepegién a zsírtól és a méztől. Tiéd a Tiszahát, élj benne asszonyodval és gyermekeidvel boldogan!

Éppen elmegyén a magyar és irkezik a ruszin is az Isten elé. De már az Istennek nincs ilyen jó áldása, mert a Tisza földjét a magyarnak adta.

– Neked mást nem adhatok, csak a magas hegyeket. Igaz, hogy nem leszel gazdag, de jószágot tarthatol. Gabonafölded nem leszen, de az erdőben a gyümölcsökből megilhetel, gombákat szedhetel, azokkal asszonyodat és gyermekeidet kitarthatod.

Szomorú volt a ruszin az Isten ítélettye miatt, de el kellett fogadnia. Telt-múlt az esztendő, szípen gazdagodott a magyar és megilt a ruszin is. Sok jószágja lett a magyarnak, zsírral csepegett a házatája. Aruszin se halt éhen, hanem dolgozott, bogycat, gombákat gyűjögélt, de oszt jött a tél. Fázott, didergett a magyar a sok gazdagságával együtt. Bár kevés vót a ruszinak, de nem fázott semmit, mert ott vót a sok erdő, fa. És isment az Urhoz mentek vót elosztásért, mert meg kellett fagyni a magyarnak. Akko’ az Isten azt mondta vót neki:

– Vigyen neked le a ruszin az erdőből fát, te pedig aggy írte gabonát, szalonnát. Ez így illik a testvérekhez.

És azóta is testvér a ruszin és a magyar, de az egyik a síkságon, a másik a hegyekben (Kárpátokba) él.

(Néhai Kalanics János erdész, Salánk)

Forrás: György Horváth László – Lajos Mihály: A Hömlöc lábánál. Falumonográfia.

Székely anekdoták

Egy alkalommal bement a székely Vásárhelyre számárháton, s néhány unatkozó diák utánaszegődött.

Egy idő után megragadták az állat farkát, s elkezdtek visszafelé húzni. Az atyafi el nem tudta képzelni, mi bújhatott az amúgy jámbor állatába, míg hátra nem tekintett s meglátta a szórakozó diákokat.

– Ilyen gyenge a kend számara? – bosszantották az ifjak.

– Nem gyenge a! Sőt, nagyon es erős.

– Mi mégis oda húzzuk, ahová akarjuk!

– Igen, mert mindig az okosabb enged...

* * *

– Csodálatos dolog a fejlődés – magyarázta lelkesen a tanító a székelyföldi iskolában. – Tegnap még nem volt rádió, s ma már hallgathatjuk az egész világot. Nem volt televízió sem, és mamár a szobában ülve láthatjuk a világ eseményeit.

A gyerekek szájátva hallgatják a magyarázatot, majd a tanító tőlük is megkérdezi:

– Tudnátok-e olyan dolgot mondani, ami ezelőtt nem volt, de ma már van?

Gergő magabiztosan nyújtogatja a kezét:

– Tanító bácsi, kérem, hát a kis öcsém! Tegnap nem volt, de most már van!

– Huszton született a háború alatt. Beszélne erről az időszakról? Hogy került oda és a családod miért jött el Kárpátaljáról?

– Erről a témáról már írtam a Kárpátaljai Hírmondóban négy olvasói levelet 2010 és 2011 között. Ebből indult akkor az Űzenet Haza rovat. Az első levéllel lépre csaltam Szemere Jutkát, aki a rovat vezetője lett, azzal a kérdéssel, hogy ki van Itthon és ki van Otthon? Amásodikban kárpátaljai gyökereimről írtam, a Polencsik családról, a harmadikban kárpátaljai örökségemről vallottam, ami válasz lenne arra a kérdésre is, hogy miért és hogyan jöttem Husztról Budapestre, ahol eszméltem, nevelkedtem és éltem sokáig. A negyedik levelemben az összefogás kövéréről írtam, ami válasz lenne arra a kérdésre, hogy miért és hogyan kötődöm ma is a kárpátaljai magyarsághoz. Aztán befejeztem a leveleimet, mert úgy gondoltam, hogy mindent megírtam, amit akartam, mert rejtett céloom az volt, hogy a történeteimen keresztül tudósítsak a mai fiataloknak egy nagyon zavaros, izgalmas, rég letűnt korról, amiről sokáig sem itthon, sem otthon nem lehetett igazat szólni. Még a térdképek is hazugok voltak! Ezért írtam ezeket a leveleket, szándékom szerint főleg a fiataloknak, hogy hiteles nyoma maradjon egy szörnyű korszaknak. Tagadni lehet és kell is ezt a kort, de letagadni, megváltoztatni már nem! Olyan útmutatónak szántam a leveleimet, amelyek talán segítenek megtalálni egy jobb utat, ahol megállni nem lehet!

Nem kerülöm meg a kérdéseket sem, amire valójában egy élet a válasz, ami tele volt buktatókkal, és ami már több mint hetven év! Megpróbálom rövidre fogni a történetet. Nos, az úgy kezdődött, hogy volt egy szépséges somogyi lány, akibe beleszeretett az apám. Szép divatos és romantikus történet volt ez abban a forrongó világban, amikor Kassán már gyűjtötték Horthy Miklósnak a magyar seereget, hogy a Felvidék után Kárpátalját is kihozzák a trianoni fogságból. Ez sikerült is egy rövid időre, amikor két továbbszolgáló öreg katona, öregapám és apám megismerkedtek egymással. De hát miről beszélhet két obsitos, amikor vége a szolgál-

Párbeszéd itthonról otthonra

Dutkay P. László nyugalmazott hitoktató 1941. november 27-én született Huszton. Jelenleg Vecsésen él a feleségével. Saját bevallása szerint máig erősen kötődik Kárpátaljához, a kárpátaljai magyarsághoz, hiszen, ha nem is élt ott sokáig, mégiscsak a szülőföldje.

latnak, ha nem az otthonról, meg a nőkről. Így került elő egy fénykép is az anyámról, akibe apám azonnal beleszeretett, de annyira, hogy Karádra már csak kétszer mentelt. Először megnézni a menyasszonyt, aztán mindjárt esküdni, és vitte is magával a kis Mariskát egészen a Máramarosi hegyek aljára Husztra! A szerelem meg akkora lett közöttük, hogy én sem várhattam magamra sokáig, ezért parkodtam hamar megszületni, de körülöttem a tennivalók is bőven gyarapodtak! Az új családban a férfiak, iparosok lévén, hadiüzemet kreáltak a háborús konjunktúrában, aztán gyarapodtak is gyorsan, szépen. Amikorra a világra jöttem, már nyakig benne voltunk a világháborúban és apám is behívót kapott a Donhoz, ahonnan már nem volt visszatérés számára. Az események meg tovább sűrűsödtek a frontokon. Az Árpád-, a Hunyadi- és a Szent László-vonalak még tartották magukat a hágókon a Keleti-Kárpátokban a szovjet ármádiával szemben, de végzetes lett a helyzetük, amikor a románok a hátukba hozták Vorosilovot. Ekkor még öregapám vezette Huszton apám hadiüzemét, öreganyám most a kórházban a sebesült magyar katonákat, anyám meg engem dajkált, de a szovjetek egyre véresebben közeledtek, ezért jöttünk el Kárpátaljáról.

– *Eredetileg kereskedelmi végzettséged van, hogyan támadt az ötleted, hogy elvégezd a Váci Hittudományi Főiskola hitoktató szakát?*

– Hát a két esemény között is van legalább három évtized, de most is rövidre kanyarítom a szót. A hetvenes években azt mondták a reformkommunisták, hogy megszűnt a kommunizmus monopóliuma, most már

csak a hegemonia marad érvényben! Divat lett utánozni a nyugati módszereket, de az akkori szocialista menedzsereket én csak technokratáknak minősítettem. Úgy gondoltam, hogy humánus nélkül lehet irodát, osztályt vezetni, de élni már nem érdemes! Akkortájt én irodavezető, főirodavezető, osztályvezető helyettesi karriert futottam a Volántouristnál, de közben tanultam filozófiát és zeneesztétikát is magánemberként, amit nem tiltottak, elnéztek, mert jól ment a szekér, de az is igaz, hogy jó néven sem vették. Aztán a szállodaiparban is lehúztam tíz évet a Hotel Stúdium igazgatójaként. A rendszerváltás után a Nationale Neaderlanden, majd az ING címzetes igazgatója lettem, mint egyéni vállalkozó, ahol én is élveztem a bankszektor minden előnyét, amit a bankadók ellenére ma is élvez ez a réteg! Erre mondta öregapám, hogy „aki sokat sír, attól el kell venni!”

Most jön a válasz a kérdésre. Azt írta az egyik újság a kilencvenes években (amin „véletlenül” megakadt a szemem), hogy megalapították a Váci Hittudományi Főiskolát, ahol felvételt hirdettek. Jelenkeztem, megfelelttem, felvettek, elvégeztem és a Vecsési Falusi Iskolában négy évig a főállású munkám mellett hittanra tanítottam a béralkozni vágyó gyerekeket. Arra azért büszke vagyok, hogy a hittan volt az első tantárgy, amit projektorral tanítottak ebben az iskolában az én powerpoint programjaimmal. Teher alatt nő a pálma! Intenzív munka volt, de engem erősített, belső harmóniát adott, de kézzelfogható társadalmi és anyagi sikereket is elértem általa! Teológiai értelmezése ennek a résznek a következő: Ha a Jóis-

ten feladatokat ad, eszközöket is ad hozzá és segít is megoldani azokat! Csak észre kell venni, amikor sűg valamit és segíteni akar, mert én úgy gondolom, hogy nincsenek „véletlenek”! Mindig az Úr szól hozzánk, csak figyelni kell rá: te meg vedd észre és bízzál benne!

– *Kedvenc idézeted: „A meggyesett fa kizöldül.” Tehogyan értelmezted ezt?*

– Ez az idézet Lékai László bíboros úr pásztorbotjára írt ige volt a Bibliából, a kommunizmus ideológiájának „monopóliuma” idején! Akkor még példaadóan erős hit kellett a keresztény remény hirdetéséhez! Tőle kaptam hitem erejének második részét. Az elsőt meg öreganyámtól, aki nem tanult teológiát, de szilárd hitét igen szépen élte és gyakorolta, amit úgy fogalmazott meg: „én meggyőződéses keresztény vagyok”! Amíg élt, szilárdan hitt Trianon és a kommunizmus bukásában és a Szent Korona győzelmében is. Habsburg Ottót is várta vissza fehér lován, de hála Istennek, neki sem jött be minden, viszont hite szilárd maradt és próféciai száz éve igazak. Türelmes volt és toleráns, a lélek vezérelte és nem csak a jólét utáni vágyakozás, és főleg nem csak az érdek, mint az agymosott mai világ választópolgárait! Lelkem jobbik része tőle van! Igazi kereszténydemokrata volt. Türelmes, nem zelóta, nem Barabás! Ma nem szeretnék őt a radikálisok.

– *Mit jelent számodra a szülőföld fogalma?*

– Nyolc éve már, hogy a tudórakból felépültem. Azóta megváltoztak nálam az élet fontosságai. 2005-ben első feladatommak éreztem körbeutazni ezt a kis Magyar Hazát, hogy megismerkedhessek végre a határon túl élő magyar emberekkel is, akiktől idáig elszigetelve, elválasztva éltünk! Krónikása lettem egy maglódi csoportnak, akikkel két évig körbejártuk az országot kívülről, a határainkon túlról. Katartikus találkozásokat éltem át! Mi, agymosott anyaországaiak nemzeti záradoklatként éltük meg ezt az utazást, de a legfőbb jó mégiscsak az volt ebben az utazásban, amit a határainkon túl élő emberektől tanultunk, hogy ők és mi együtt vagyunk a Nemzet, ami jelenleg még a hatá-

Párbeszéd itthonról otthonra

roknál is fontosabb! Azt tanultam meg ezen az úton, ami mára már a legfontosabbá vált a számomra, hogy a szülőföld az, ahol megszülettem, és az a célunk, hogy ott lehessen mindenki magyar! Hitem szerint ezért lett hazánk küldetése ismét a keresztény Európa védelme! Mert el kell érünk az EU-ban, hogy a magyar kisebbségek is otthon lehessenek ott, ahol megszülettek, és ők az anyaországgal is természetesen együtt élhessék meg a Magyar Nemzetet! Ahogy a kárpátaljai himnusz is nagyon szépen sugallja ezt mindenkinek: mert a Haza Te magad vagy! Erről a legszebben Tamási Áron fogalmazott: „azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne!”

– *Miután a családod elköltözött Kárpátaljáról és azt végzetesen bekebelezte a Szovjetunió, mikor tértél oda vissza először?*

– Életemben összesen kétszer utaztam Kárpátaljára. Szeretek rálátni a dolgokra, hogy a részletekben is láthassam az összefüggéseket. Első kárpátaljai utamat nyolc évvel ezelőtt a maglódi csoporttal szerveztem, amikor a feleségem is elkísért. Igyekeztünk mindenből látni egy kicsit, ahogyan Erdélyben, Délvidéken, Dél-Baranyában, a Felvidéken is. De számomra a legmegrázóbb mégiscsak Kárpátalja volt! Huszton a sírás fojtogatott és megcsókoltam még a földet is!

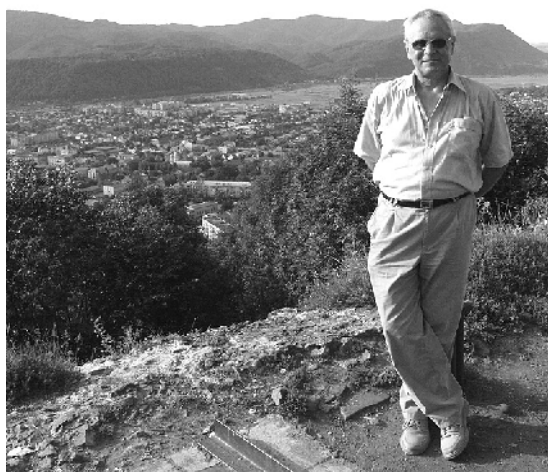
Másodszor a feleségemmel és a fiammal a huszti rokonaimnál töltöttem el egyhetet. Apámnak szerettem volna egy emléktáblát állítani a Szent Anna templomban, ahol kereszteltek és ahol apám is imádkozott, mielőtt a frontra indult. A temetőben már nem találtam Polencsikot, nagynéném, Bözsi néni még megvárt engem 95 évesen, még örülhettünk egymásnak, beszélgettünk is, aztán elbúcsúztunk és egy hétre rá végleg eltávozott. Egy könyvet őrzött Rákócziáról és magyarul is szépen beszélt. A huszti családban az unokatestvérem, Marika maradt az egyetlen, aki még elfogadhatóan ért is, beszél is magyarul, de a lá-

nyaival már beszélni sem tudok. Azért valamit még értenek a nyelvünkön, mert meghatódtak, amikor a huszti vár romjainál Kőlesey versét elszavaltam nekik. Karácsonykor és húsvétkor szoktunk váltani egy képeslapot, de az interneten már nem tudok velük kommunikálni.

– *Milyen a kapcsolatod Kárpátaljával, a kárpátaljai emberekkel?*

– A Kárpátaljai Szövetség volt az az első kapu, ahová érdemes volt belépnem. Ott ismerkedtem meg végre magyarul is értő, magyarul is élő kárpátaljai emberekkel, akik még meg is akarnak maradni magyarnak. A Kárpátaljai Hirmondó pedig a második ajtót nyitotta meg előttem. Ők lettek nekem az otthoniak és a távoli rokonaim! Aharmadik kapum a facebook lett és a net!

Ma már nyugdíjas életem részévé vált végigolvasni a nemzet online újságjait Délvidéken, Erdélyben, a

Felvidéken és Kárpátalján, aztán szót váltani a Hargitán Molnár Piroskával, Gután a Halász családdal, a Partiumban Szilasi Ildikóval, Nagybescsereken Marcsók Vilma tanárnővel, Beregszászon Szemere Jutkával. Hallgatom a CREDO dalait Bodnár Éva és Füzesi Magda verseivel. És büszkén mesélem mindenkinek, akikkel itthoni környezetemben beszélhetek, hogy elsőnek olvasom a Kárpáti Kis Haza verseit és dalait, elsőnek hallok tőlük, hogy hogyan él a Nemzet, mi történik körülöttünk, magyarokkal. Az elégedetleneknek, borúlátóknak pedig üzenem, hogy türelem, mert bár messze még a cél, de már tisztul az ég és a magyar-magyar kapcsolatokban is naponta nő a remény!

– *Köszönöm szépen a beszélgetést.*

Lengyel János

Véres Péter

Én nem mehetek el innen

Én nem mehetek el innen soha, sehova, nekem nincs útlevélem, nincs gazdag rokonom, nincs pénzes barátom, millió sárbaragadt paraszt a szomszédom, ezeknek a sorsa az enyém, s az is marad örökre.

Nekem csak térkép a nagyvilág, talán sohase látom Párizst, Rómát, sohase látom Amerikát, sem a déltengeri szigeteket; barnás folt marad számomra a sziklás spanyol föld, és zöld marad a szibériai szeppe.

Azt mondta egyszer valaki, úgy mondják, egy görög bölcs: „adj egy szilárd pontot és kifordítom sarkaiból a világot.” Én megtaláltam azt a pontot, legalábbis önmagam számára. Ez a föld az, amelyen élünk: a sziksós pusztá, a ragadós televény, a szaladó homok és a zöldellő dombok földje: Magyarország, s a tízmillió magyar, aki benne él. Hogy szép-e a mi hazánk, szebb-e mint másoké, nem tudom, nem is keresem: hogy fegyverrel hódítottuk, vagy munkával szereztük, beköltöztünk-e, vagy földből nőttünk: mindegy ma már – egyek vagyunk vele. Napunk közös a többiekkel, de a mi csiráinkat is felébreszti, a felhők elszállnak felettünk, de esőjüktől a mi füveink is nőnek: a mások szép és gazdag földjét én hát nem irigylem.

Lábammal bokáig járok a magyar sárban, arcomat kicserzi az éles pusztai szél, szememet kicsire húzza a kemény sivatagi napfény; gondjaim lehúznak a földre, vágyaim fölemelnek a felhők fölé, nincsen más számomra, mint emésztő töprengés, forró vágyak és kemény akarát.

Ide kell hoznunk a nagyvilágot, ide kell hoznunk mindent, ami szép, ami jó, ami nemes – és amit érdemes.

A Tisza Terebesfehérpatakánál

VOLT EGYSZER EGY MAGYAR MELÓDIÁK...

Érdeklődéssel olvastam a Kárpátaljai Hírmondó 2013. évi első számába Garami Jánosné Zeke Ildikó írását a családja soráról, valamint apjáról, Zeke Gyuláról, aki Ungváron a Magyar Melódiák együttes népszerű énekese volt. Édesanyám is tagja volt az együttesnek és Zeke Gyula nem egyszer volt családuknak vendége. Ilyenkor jó hangosan ment a jókedvű társalgás, főleg a vendégünk mókás, vicces karakterének köszönhetően. Mivel erről az időről anyámtól rám maradt néhány fénykép, gondoltam, a cikkben közöltekem kiegészítem pár fotóval és emlékekkel.

Zeke Gyula Vozár Annával énekel

A Magyar Melódiák 1948-ban jött létre az ungvári Filharmónián belül. Az 50-es években lettek ismertek. Az együttesben számtalan magyar zenész, táncos, énekes fordult meg. Volt cigányzenekara is, ahol több primás váltotta egymást, közülük talán a munkácsi Galambosi Gyula volt a legismertebb. A zenekar gyakran kísérte Zeke Gyula fellépéseit is, aki jó megjelenése mellett szép csengésű tenor hanggal rendelkezett. Főleg magyar nótákat és operett-áriákat énekelt, de a műsorvezetői és rendezői feladatot is elvállalta. Kaposi Judit színésznő gyakran segített neki a konferálásban. Kiss Valéria szopránénekesnő, a bájos Vozár Anna és valamivel később a kitűnő bariton hangú Némethy Ferenc is szerepelt az együttesben. Mindannyian népdalokat és magyar nótákat énekeltek. A magyar táncokat Mihail Szuszlikov mellett még anyám, Fodor Irén, és a Kremniczky testvérek, Aranka és Valéria adták elő. Az együttes gyakran adott elő részle-

teket népszerű magyar színdarabokból. Kulik Ernő tangóharmonikán játszott. A Magyar Melódiák elsősorban magyar nemzetiségű előadókól szerveződött, Mihail Szuszlikov kivételével, aki Észak-Kaukázusról jött. De hogy ne lógjon ki a sorból, művésztársai a vezetéknévét Szuszogóra magyarosították...

Az együttes a Szovjetunió számos városában vendégszerepelt, felléptek Moszkva és Leningrád előkelő koncerttermeiben is. Otthon kisebb csoportokban járták a főleg magyarul falvakat és mindenütt átütő sikert arattak. A turnékat általában az energikus és ügyes Prodán (Danielovics) Emmi szervezte, aki néhány évvel ezelőtt megírta emlékeit. A könyv *Tiszaborkúttól Ungvárig* címmel jelent meg Ungváron.

Boniszlávszky Tibor zeneművész az 1993-ban az Intermix Kiadó gondozásában megjelent *Magyar zenei élet Kárpátalján* című tanulmányában a Magyar Melódiákkal is foglalkozik. Többek közt azt írja, hogy az 1955–1956-os években az együttesben egyfajta hanyatlás volt tapasztalható. „Egy olyan együttesben, ahol nincs alkotómunka, nincs fejlődés, nincs jövő sem” – fejezi be gondolatmenetét a szerző. Kevesen tudják, hogy valójában a Magyar Melódiákat a „párt” számolta fel, és sokkal prózább okok miatt. Az együttes műsorát mindenütt nagy örömmel fogadták, ám ez a helyi szovjet gyarmatosító hatóságnak nem tetszett. Jól jött ugyan az anyagi ha-

Egy színdarab jelenete

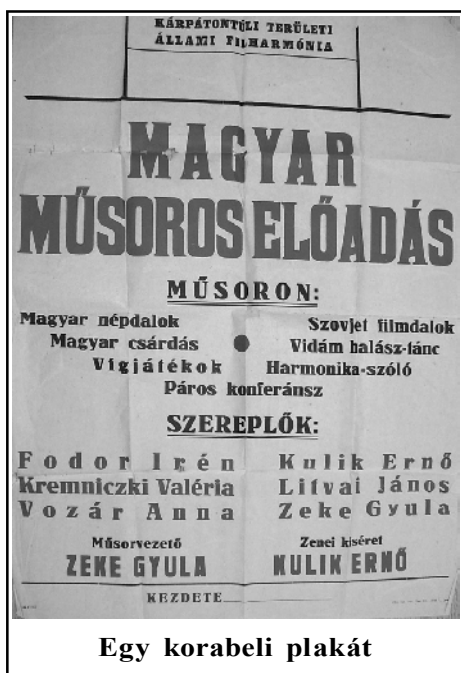
szon, amit a fellépések hoztak a Filharmóniának, de a magyar népzene és néptánc propagálása már nem fért bele az elképzelésükbe. A társulat felszámolása jól megtervezett, tipikusan szovjet akció volt. Ahogy anyám elmesélte, egy napon a Filharmónia – ha jól emlékszem, magyar – igazgatója bejelentette, hogy a magyar brigád ideológiai felkészültsége megkérdőjelezhető és ezért mindenkinek le kell

Előadás után egy moszkvai koncertterem színpadán (baloldalt Mihail Szuszlikov és Fodor Irén táncospár, jobboldalt Kremniczky Aranka partnerével, hátul látható még Kiss Valéria és Zeke Gyula)

VOLT EGYSZER EGY MAGYAR MELÓDIÁK...

■ vizsgázni, mégpedig a Szovjetunió Kommunista Pártjának történetéből. A rendelet turpissága mindenki számára világos volt, mivel legtöbbször az orosz vagy az ukrán nyelvet nem beszélték olyan szinten, hogy a tananyagot meg tudják tanulni. Az együttes tagjainak féltelme hamarosan beigazolódtott: a vizsgán valamennyien megbuktak, és az igazgató rendeletével szélnek eresztette az előadóművészeket.

Egy korabeli plakát

Egyesek abbahagyták a szereplést és munkanélküliek lettek, vagy találtak más állást. Néhányan áttelepültek Magyarországra (köztük Zeke Gyula is). Kiss Valéria az Ungvári Zeneművészeti Szakközépiskola megbecsült énektanára lett. Némethy Ferenc kivételes tehetségének köszönhetően még évekig sikeresen folytatta énekesi pályafutását, bejárta Ukrajnát, Oroszországot és a Szovjetunió más régióit.

Később a Filharmónia próbálkozott újabb magyar együttesek szervezésével, de műsorukból már hiányoztak a magyar folklór elemei. Márton István és Boniszlávszky Tibor a 70-es évek közepén létrehozta a Magyar Kamaraegyüttest, amely közel két évtizeden át sikeresen népszerűsítette a klasszikus magyar zenekultúrát Kárpátalján.

Édesanyám 1991-ben hunyt el. Pár évvel a halála előtt egyszer a családban valaki megkérdezte tőle, melyek voltak élete legboldogabb éveit. Azt válaszolta: az a néhány esztendő, amikor a Magyar Melódiákban táncolt...

Fodor István
Gödöllő

Ungvári emlékek 150 éve született Fülöp Árpád (1863–1953) tanár, költő

Kezembe került egy régi emlék: „Az ungvári m. kir. áll. gimnázium ÉVKÖNYVE az 1939/40. iskolai évről.” [1]

Érdekes volt újra lapozgatni benne. Minden beszámolót két nyelven: magyarul és ruszinul közöltek felváltva. A gimnázium történetéből idéznék néhány adatot. Homonnai Drugeth György, a vármegye főispánja 1613-ban Homonnán kollégiumot alapított, amelyet fia, János Ungvárra helyezett át. A XVII. század politikai és vallási harcai miatt a jezsuita szerzetesektől végül 1774-ben – Mária Terézia adománya-ként – a kollégium, a templom és a vár a görögkatolikus püspökséghez került. A gimnázium végleges helyén 1895-től működött. Az I. világháború után a csehszlovák kormány nem vette figyelembe a homonnai Drugethek alapító levelében kihangsúlyozott szándékát, és megszüntette az intézet katolikus és magyar jellegét. Ezután a gimnáziumban cseh és ruszin nyelven folyt a tanítás.

Örömteli fordulat történt 1938 novemberében: Ungvár, illetve több felvidéki és kárpátaljai város ismét magyar fennhatóság alá került. Az ungvári gimnázium megnyitotta kapuit a magyar diákok előtt. Az első évben az iskolának 883 tanulója volt. Miután 1939 márciusában az egész Kárpátalja visszakerült Magyarországhoz, a következő tanévben a diákok száma 1280-ra nőtt. Ekkor az ungvári gimnázium volt az ország legnépesebb tanintézménye.

Jólesett arra gondolni, hogy ebben a létszámban már én is benne vagyok, miután magam is az ungvári gimnázium diákja lettem. Mivel szüleim Szolyván laktak, szeretek volna engem Ungváron jó kezékben hagyni. A sors ajándékaként Fülöp Árpád otthonába kerültem, akiről gyerekfejjel csak annyit tudtam, hogy a gimnázium tanára volt, és verseket is írt. Acsalódzóként szeretettel fogadtak, és hozzátartozóként szeltek. A náluk töltött évek során fokozatosan rajzolódott ki bennem az a kép, ki is volt a város szerte elismert, köztisztvisletben álló egyéniség: Fülöp Árpád.

Csikszeredában született 1863. március 9-én. Csiksomlyó, Székelyudvarhely és a Hargita voltak ifjúkorának tanúi. Kolozsváron végezte el az egyetemet, ahol magyarlatin-görög szakos diplomát szerzett. Kezdő tanárként került Ungvárra feleségével, Jakab Juliannával. A millenniumi ünnepségek keretében, a gimnázium új épületének felavatásakor az ő költeménye hangzott el. Hosszú tanári pályája során több generációt nevelt fel hitben és magyar szellemben. Eközben gazdag irodalmi munkásságot fej-

tett ki. Tagja volt irodalmi társaságoknak, aktívan támogatta a magyar színházat még a cseh megszállás alatt is.

Sokoldalú tevékenységének középpontjában a költészet állt. Petőfi Sándor és Arany János iránti tisztelete és szeretete határtalan volt.

Nyomatásban először a XIX. század végén jelentek meg művei:

* *A Csiksomlyói nagypénteki misztériumok.*

* *A Megváltó. Drámai költemény.*

* *Hit. Remény. Szeretet. Drámai allegória. (1897–98)*

Ezek főleg Ungváron, de más városokban is előadásra kerültek.

* *Költemények. 1911*

* *A magyar. Hunyadi-eposz 10 éneke. 1914.*

* *Az ember. Drámai költemény. 1924.*

* *Kapisztrán. Drámai költemény. 1925.*

* *Hunyadi. Hősköltemény 48 énekben. 1943.*

Költészetének csúcspontján a Hunyadi-eposz áll, amelyet Budapesten adtak ki [2]. A költő szavai szerint Hunyadi János kora a „leghősibb” korszak a magyar nemzet ezeréves történetében, mert nemcsak önmagáért, hanem a művelt emberiségért is sikeresen harcolt. Azért tartotta fontosnak e mű megalkotását, mert a magyar költészet addig adós maradt e korszak méltó megéneklésével.

Fülöp Árpád szépen cimbalmozott. Sok versét megzenésítette, és családi körben szívesen előadta. Közismertek voltak székelymíntás fafaragásai. Készített kisebb használati tárgyakat, de faragott bútorokat is: asztalt, széket, irattartót, háromajtós szekrényt. Szabadidejét mindig tartalmas tevékenységgel töltötte.

Visszalapozok az évkönyv elejére. Az első oldalon bevezetésként ez olvasható:

„PROLOG

Az ungvári Drugeth-gimnázium öregdiákjainak 40 éves találkozója ünnepségén, 1939. június 29-én, Péter-Pál napján.

Szerzette és személyesen előadta FÜLÖP ÁRPÁD nyugalmazott tanár.”

Ungvári emlékek

150 éve született Fülöp Árpád (1863–1953) tanár, költő

■ Ez az esemény is érdekes színfoltja az első tanévnek. Az egykori gimnáziumi tanulóknak felébredt az együvé tartozás érzése, és elhatározták, hogy megalakítják a Drugeth Gimnázium Öregdiákjainak Szövetségét. Az akkori viszonyoknak megfelelően rádió, napilapok hasábjain közzétett felhívásra azonnal életjelt adtak az iskola egykori növendékei, akiket a trianoni békeparancs szétszórta a történelmi ország területén. Az öregdiákok és

családtagjaik vonattal érkeztek az ungvári állomásra, ahol a gimnázium cserkészcsapata fogadta őket. Péter-Pál napjának reggelén szentmisével kezdődött a program, majd az összegyűlt egykori osztálytársak kimentek a Kálváriára, és megkoszorúzták elhunyt tanáraik és diáktársaik sírját. Az ünnepség a tornateremben folytatódott. Ekkor hangzott el a fent említett Prológ, amelyben a költő megszemélyesíti az „Alma Mater”-t, és általa tolmácsolja Magyarországot és az iskola történelmi eseményeit.

A költeményből idézek néhány sort:
„Én, Alma Mater, szólok most hozzátok.
Körém zárandokolt öreg diákok.”

...
„Alföld peremén, Kárpátok tövében,
Állok még mostan is büszkén és épen;
S ki fejedelme valahány erénynek:
A hazaszeretet bennem a lélek.”

...
„Nagy ünnep ért a három századik
Év reggelén, mióta a Drugeth-kéz
Ringatta bölcsőm, a homonnait;
Víg arccal akkor utolszor néztem szét
Körültem sürgő ünneplők között,
S hozzám a gond árnya sem férközött.”

...
„De évre rá, világvihar felhője
Kézt tornyosodni kiűn a messziségekben.”

...
„Én, Alma Mater, hogy mit érezek,
Ki nem mondhatja azt se Föld, se Ég!
Fordult, fordult a sors egy gyász órában,
Idegen lett a házi úr felettem,
S bár állt falam azontúl is szilárdan:
Enyészet átkos omladéka lettem!”

...
„Hogy városunk, honnan hazát szerezni
Árpád apánk kiindult egykoron, –
Ismét szabad, ismét magyar tulajdon”

...
„Én, Alma Mater szóltam most hozzátok,
Körém zárandokolt öreg diákok!
Zengjétek el falaim közt a dalt:
Isten, áldd meg, óh, áldd meg a magyart!”

Ezekkel a szavakkal fejeződik be a 170 sorból álló költemény.

A Fülöp Árpád házában töltött idő meghatározó korszaka volt életemnek. Nyugodt, biztonságos légkör vett körül. Árpád bácsi volt az „ép testben ép lélek” példája. Nem betegeskedett, minden reggel elvégezte szokásos tornáját. Szerette a vídamságot, a napi humoros történeteket is versbe szedte, dallamot szabott rájuk, és gyakran dúdolgatta velünk együtt. Leányával, szeretett Rózsikájával büszkén vallották székely származásukat.

Szoros kapcsolatunk egy életre maradt.

90. születésnapja előtt két hónappal Árpád bácsi gyengélkedni kezdett. Nem volt beteg, de egyre többször maradt ágyban. Jegyesemmel egy januári napon meglátogattuk. Elbeszélgettünk, miközben szív-ből jövő, költőien szép áldással indított el minket az élet útján.

Két hét múlva, 1953. január 30-án – többünk jelenlétében – szép csendesen elaludt örökre. AKálvárián helyezték örök nyugalomra a főbejárat közelében, amelynek vaskapujáról időközben eltűnt az a felirat, hogy „FELTÁMADUNK”.

Jendrékné Lengyel Magdolna
Vác

A képeken: Fülöp Árpád a saját kezűleg faragott szekrény előtt; lányával, Rózsikájával, a Hunyadi-eposz kéziratát lapozgatják (1951).

Irodalom

1. Szulincsák L.: Az ungvári m. kir. áll. gimnázium Évkönyve (Földesi Gyula Könyvnyomdája, Ungvár, 1940)

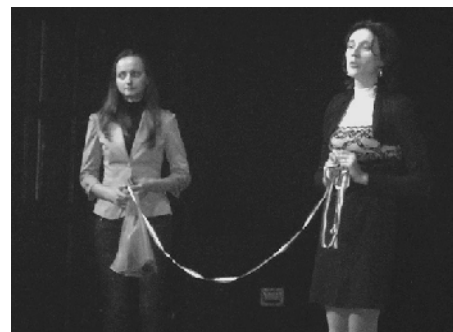
2. Fülöp Á.: Hunyadi, hősköltemény 48 énekben (Arany János Irodalmi Műintézet RT, Budapest, 1943)

Trianonra emlékezve

Június 4-én Beregszászban is megemlékeztek az I. világháború után Magyarországra rákényszerített gyalázatos békediktátum aláírásának 93. évfordulójáról. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet kezdeményezésére a megemlékezők a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban gyűltek össze, ahol elsőként Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke osztotta meg gondolatait a jelenlévőkkel. Hangsúlyozta: nagy szükség van arra, hogy június 4-e beépüljön a magyar emberek gondolatvilágába, hogy tudjuk, minek következményeként élünk ma kisebbségként Beregszászban, egy olyan városban, amelynek ezeréves magyar történelme van. Történelmünket ismerni kell, emlékezni kell annak tragikus eseményeire is. De nem elég emlékezni, meg kell próbálni „megjavítani” az elrontott dolgokat.

A felszólalás után Tóth Péter kun-szentmiklósi tanár, Radnóti- és Latinovits-díjas versmondó műsora következett (a képen). Az irodalmi összeállításban elhangzottak többek között Domonkos István, Kosztolányi Dezső, Arany János, Wass Albert, Radnóti Miklós, József Attila, Vári Fábián László, Kölcsey Ferenc művei, Romsics Ignác történész Trianonról szóló írásának részlete.

A rendezvény végén Kudlotyák Krisztina, a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet igazgatója beszélt a nemzeti összetartozás fontosságáról, majd a résztvevők elénekelték a Szózatot. A magyar nemzetet 1920-ban darabokra szakították, mégis egységes egészet alkot. Ennek az összetartozásnak a jeléül a teremből való távozáskor mindenki kapott egy darabkát a nemzeti színné szalagból.

Sz. J.

Versmaraton kárpátaljai szerzőkkel

Április 11-én Budapesten a Thália Színházban a Magyar Napló Kiadó szervezésében idén is megrendezték a Versmaratont. Az év versei 2013 című kiadványban beválogatott költők beszéltek önmagukról és olvasták fel verseiket. Akötetbe kilencvenkét, Magyarországon és a határokon túl élő szerző szerepel, az idén négy kárpátaljai költő, Vári Fábán László, Fodor Géza, Bakos Kiss Károly és Lőrincz P. Gabriella alkotásai is bekerültek a válogatásba. A magyar költészet napja előtt tisztelő rendezvényt Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere nyitotta meg, amit a közszolgálati televízió és a Kossuth Rádió élőben közvetített.

A szerzők csoportokra osztva óránként kerültek sorra, ahol egy moderátor kérdéseire válaszoltak, majd mindenki felolvasta a kötetben szereplő műveit. Vári Fábán László, az Együtt című folyóirat főszerkesztője, aki már nem először szerepelt ilyen rendezvényen, délelőtt került sorra.

A 14 órától kezdődő blokkban szólalt fel Bakos Kiss Károly és Lőrincz P. Gabriella, előbbi az Együtt és az ÚjNautilus című folyóiratok szerkesztője, utóbbi pedig a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet munkatársa. A blokk moderátora Völgyi Tóth Zsuzsa volt. Lőrincz P. Gabriella az Együtt tevékenységéről beszélt. Örömmel jelentette ki, hogy Kárpátalján létezik magyar nyelvű irodalom, és értékek teremődnek. Bakos Kiss Károly elmondta, hogy egy szerző teljesen sosem tud megszabadulni a szülőföld hatásaitól, de nem is kell. Akét költő immár a kárpátaljai magyar nyelvű irodalom „derék-hadához” tartozik.

A fellépésük után a szerzők a Kossuth Rádió kihelyezett stúdiójában olvastak fel a saját maguk által kiválasztott műveikből, amit a Nagymező utca járőkelői is hallhattak.

Lengyel János

ÉLŐ IRODALOMÓRA UNGVÁRON

Marcsák Gergely magyartanár szervezésében élő irodalomórát tartottak az Ungvári 10. Sz. Dayka Gábor Középiskolában, amelynek célja az volt, hogy a tanulók megismerkedhessenek a kortárs kárpátaljai magyar irodalom képviselőivel és műveikkel. A rendezvényen a tanintézmény felső tagozatos diákjai az Együtt c. folyóirat szerzőinek egy csoportjával, valamint az ArtTisza Művészeti Egyesület tagjaival találkozhattak.

Zselicki József költő, az egykori Forrás Stúdió tagja (a képen) az Együtt történetéről és újraindításáról beszélt. Lőrincz P. Gabriella és Bakos Kiss Károly költők bemutatták a közelmúltban megjelent köteteket, majd felolvastak néhányat verseik közül. Közben Marcsák Gergely az említett szerzők saját maga által megzenésített verseit adta elő gitárkísérettel, ezzel is színesítve a programot.

Csordás László, az Együtt olvasószerkesztője beszélt az idén megjelent Szárnypróba című antológiáról, amely a pályakezdő fiatalok írásait tartalmazza. A kötet szerzői közül jelen volt Pusztai-Tárczy Beatrix és Kovács Eleonóra, akik röviden bemutatkoztak a hallgatóságnak és felolvastak műveikből.

Szilágyi Sándor és Szimkovich Okszana röviden bemutatta az ArtTisza Művészeti Egyesület tevékenységét. Felhívták a fiatalok figyelmét az egyesület által hamarosan meghirdetésre kerülő rajzpályázatra.

Végezetül Marcsák Gergely is felolvastott saját művei közül egy-egy verset és prózát. Az előadások után a diákok kérdéseket tehettek fel a vendégeknek.

Az irodalmárok nem érkeztek üres kézzel: egy könyvesmagot adtak át az iskolai könyvtár számára az Intermix Kiadó kiadványai-ból. Aszínvonalas programot Keszler Stella igazgató köszönte meg.

Tuba Judit

Új tagokkal gyarapodott a beregszászi református gyülekezet

A beregszászi református gyülekezetben már hagyomány, hogy a hitoktatásban résztvevő fiatalok a pünkösdtől megelőző vasárnapon – a konfirmációs vasárnapon – tesznek vallást hitükről. Idén 21 konfirmandus állta körül az Úr asztalát, és tett ünnepélyes fogadalmat Isten és a gyülekezet előtt, hogy Jézus Krisztus igaz követője és a református anyaszentegyház hűséges tagja lesz. Ezek az ifjak ekkor válnak az egyház teljes jogú, felnőtt tagjaivá és nyernek felhatalmazást az úrvacsora vételére.

Sz. J.

Fotó: Szekunda László

Önvallomás az írásról

Szeretem a munkámat, az írást. Néha úgy érzem, ez számomra rendeltetés, elhivatottság, ami nem hagy szabadulni, amit tennem kell. Vágy, hogy Isten akaratát teljesítsem. Az írásnak köszönhetően képes vagyok kitörni gyöttrő kétségeimből, rámszakadó félelmeimből. Aztán kiírva magamból a sokszor névtelen fájdalmat, tudom megélni a mát, s bizakodással tekinteni a holnap elé. Feledtetni a bántást, a könnyeket, átlendít a bizonytalanságon, megvigasztal szomorúságomban. Lehet, hogy nagy szavakat használok, lesz, aki fanyalogva olvassa a gondolataimat, ennek ellenére vallom: nekem az írás elkötelezettség, öröm, nem csupán munka. Tudom, nem vagyok ünnepezt, ismert nagy író, akit dicsfény övez és valószínű, már nem is lesznek az soha. Későn kaptam a tehetséget az Úrtól, én mégis hálával adózom neki a nem várt ajándékért. Megköszönöm, hogy témáimat mindig az életből meríthetem, s amit közelinek érzek magamhoz, azt sikerül leírni. Köszönöm, hogy a képzeletem segítségével színessé, olvasmányossá tudom tenni a mindennapok történéseit, a múlt emlékezetes és a jelen valós eseményeit. Hittel, tiszta érzéssel igyekszem írni. Vigyázva, őrizgetve anyanyelvem szépségét, a lassan feledésbe merülő kifejezések és szavak zenéjét, ami a mai világban nem „menő”, nem modern. Nem baj! En így írok, de érdekes módon ezzel nemcsak magamnak, hanem az olvasóknak is örömet tudok szerezni. Írásaim hatását a visszajelzésekből tudom lemérni. Ilyenkor mindig szemérmes büszkeség tölt el arra gondolva, hogy lám, az egykori kárpátaljai gyermekkönyvtáros, aki életének második felében váratlanul gyermekíró, író lett, talán nem hoz szégyent magára, sem az irodalomra... Az eltelt tizen-nyolc év alatt én az írást napi csodának élem meg, és ha tehetném, mindenki felé megosztanám örömet, ám félek, dicsekvésnek tűnne, jobb, ha nem teszem. Az emberekből felém áradó szeretet, tisztelet így is rám talál, amiért őszinte hálát érzek minden esetben. Mert a szívből jövő, szerető szavak ösztönzően hatnak mindenkire. Dicséret nélkül a lélek elsorvad.

Van, hogy néha hivatalból is elismerik munkámat, az sokat jelent. Nagyon sokat. Igaz, nem sokszor történik meg. Inkább az ellenkezője.

Szülvárosomban, a nemrég megjelent gyermekkönyvem bemutatón, ott jelenlévő neves írók, majd később az eseményről hírt adó magyar rádió riportere is, Kárpátalja egyedüli magyar gyermekírójaként emlegettek. Szép szavakkal méltatták hagyományörző írásaimat, gyermekverseimet, s én boldogan vettem tudomásul, hogy van helyem az irodalomban. Aztán kevés idő elteltével, önérzetemen mélysebet ejtve, ezt kíméletlenül megkérdőjelezték városunk történelmi múlttal rendelkező, egyedüli magyar anyanyelvű középiskolájában, amikor széles körű megemlékezés keretében megünnepelték az iskola fennállásának száztizedik évfordulóját. A meghívott vendégek névsorában az én nevem nem szerepelt, engem senki nem értesített. Talán úgy vélték, mégsem vagyok elég fontos ember ahhoz, hogy meghívjanak. Pedig egykor abban a tanintézetben érettségiztem, és diákként sem hoztam szégyent az iskolára. Nehéz hozzászokni, elfogadni, hogy az alma materemnek semmit nem számítok. Ami azért fájdalmas, mert nem ez volt az első ilyen eset, hogy abban az iskolában semmibe vettek. Ha tudnám a miértjét, nem bántana úgy a mellőzés, a megaláztatás. De a tisztelet, a szeretet hiánya elbizonytalanít és elszomorít. Pedig mindkettő jól jönne, erősítené az önbizalmamat. Ami úgyis gyakran cserbenhagy. Lehet, hogy ez a kései pályakezdés velejárója... Ilyenkor kétségek merülnek fel bennem, hogy kellet-e, érdemes-e folytatnom az írást? Vagy mégsem, s ezt szülvárosomban így hozzák a tudomásomra...

Am Isten ezt másképpen gondolhatja! Mert, amikor az önmagamba vetett bizalmam legmélyén kuporogva szégyenkezem, sajnálgatom magamat, olyankor jön az égi segítség, hogy megerősítsen a hitemben. Váratlanul szembetalálom magam az olvasókkal és olyan szív-
ből jövő elismerésben van részem, amelynek köszönhetően sötét gondolataim egy csapásra szertefoszlanak. Újra kék az

ég és melengető napfény feledtet a bántást, a rosszat. Ilyenkor én, a *kis író*, megízlelhetem a siker valódi ízét. Csak tudnék megbékélni azzal a ténnyel, hogy miért kell ennek mindig másutt történnie és nem ott-hon... Amit most itt leírok, az is egy ilyen csodáról szól. Talán ha megbántanak, s én újra magam alatt vagyok, visszaolvasva segít, hogy ismét talpraálljak, tovább tudjak lépni.

Mindig szívesen teszek eleget a meghívásoknak, amikor olvasókkal kell találkoznom. Főleg, ha iskolások várnak rám. Ilyenkor gyermekkönyvtáros múltamra való tekintettel, őszinte várakozással és örömmel álllok a gyerekek elé. Talán, mert még soha nem csalódtam a gyerekekben, de az az igazi, ha ők sem csalódnak bennem. Nos, Magyarországon járva egy jó évvel ezelőtt, meghívtak találkozóra az egyik szakközépiskolába. Vendéglátóim – az iskola vezetője és az osztályfőnök – várakozással néztek az esemény elé. A diákok... hát ők nem igazán tudtak hova tenni, bár a nevem ismerős volt számukra. Ez a több száz diákot befogadó szakközépiskola ugyanis Rákóczi Ferenc nevét viseli és egy őt méltató megemlékezésen éppen az én Rákóczi-versemmel nyitották meg az ünnepséget. Ahol vártak, abban a nagy létszámú fiúosztályban, a diákok jelentős része roma származású. Tudomásul vettem, a gyomrom csak akkor rándult össze, amikor közölték velem, hogy 16–17 éves kamaszokról van szó. Uram, mit kezdek én azokkal a fiukkal...

Arra gondoltam, ha gimnáziumról volna szó, még ott is elég komoly megmérettetés lenne egy gyermekíró számára az ilyen korú diákokkal való találkozás ebben a számítógépes, internetes világban! Hiszen olyan konkurencia ez, ami miatt a gyerekek többsége már alig vesz könyvet a kezébe. Ma az olvasás már nem divat. Sajnos, lassan az általános iskolában sem... Hát még egy szakközépiskolában! Főleg, ha tekintetbe vesszük az adott kontingenst...

– Minden rendben lesz – nyugtatott a kedves, fiatal osztályfőnöknő, aki arra kért, ha van rá mód, azt az ifjúsági regényemet mutassam be az osztálynak, amit ő maga is igen jól ismer. A naplóformában megírt

könyvet már többször is elővasta és nagyon szórakoztatónak, mulatságosnak és nem mellesleg, igen tanulságosnak tartja. Bízok benne, hogy a nagy fiúkat is le fogja kötni a kisregény tartalma, megértika könyv mondanivalóját, ha előtte ismertetem megírásának körülményeit, és részleteket is felolvasok belőle.

Úgy legyen! – fohászkodtam némán atalálkozó sikeréért, belépve az osztályba. Az unott, érdektelen kifejezés gyorsan leolvadt az arcokról, helyet adva az őszinte érdeklődésnek, ahogy szülőföldemről, Kárpátaljáról, annak történelmi múltjáról, nevezetességeiről, a Kárpátok égbetörő bérceiről, a csacsogó Tiszáról, Európa közepéről meséltem nekik. Beszéltem a kárpátaljai magyar iskolákról, a magyar diákok cseppet sem rózsás helyzetéről, az erőszakos elukránosításról, az ezzel járó, napon-ta ismétlődő megaláztatásokról és nehézségekről, az ott született, ma is szülőföldjükön élő, öntudatosan gondolkodó magyar emberek mindennapos küzdelmeiről. Ezek után vágtam bele a könyvem bemutatásába, mert a bevezetőben elmondottak nélkül a könyv témája furcsa, érthetetlen lett volna számukra. Így viszont magyarázatot kaptak arra, miért van annyi helyesírási hibával megírva ez a rosszcson kisfiú által leírt, roppant humoros írás, ahogyan azt nyomtatásban, könyv formájában olvasni lehet. Csak így értették meg, hogyan veszíthetik el identitásukat a magyar gyerekek, akik ukrán iskolában tanulnak. Pedig ez a valamikori naplót író kisdiák nem önszántából, és nem a szülők akaratából, hanem egészen más kényszerítő körülmények hatására került az ukrán iskolába. Ami mára annyiban változott meg, hogy a sikeres agymosásnak alávetett szülők nagy része már saját jószántából iratja oda a gyermekét. Akikből aztán soha nem lesz valódi ukrán, de már igazán magyar sem. Ez az, ami végtelenül bántó és elkeserítő. Nos, a felolvasás alatt a diákok önfeledt, jókedvű kacagását hallva, tudtam, hogy nem volt hiábavaló a találkozó. Magamban pedig őszintén reméltem, hogy a felolvasott szöveg szórakoztató részletei nem felejtették el szemük elől, nem feledtetik velük annak a naplót vezető, egy ukrán iskola padjait

Önvallomás az írásról

► koptató vidám magyar kisfiúnak amindennapi nehézségeit. Amit ő a maga módján magyarul, hibás helyesírással, ám mindent tökéletesen megfigyelve lejegyzett, s ezzel átfogó, teljesen hű karképet festett az akkori időkről, a kommunista rendszer utolsó éveiről. Befejezve a felolvasást úgy éreztem, a rövid, elgondolkodó csendet felváltó, szünni nem akaró taps, igazolta reményeimet. Ezt követően, ha abban a városban az iskola környékén jártam, két kamasz fiú rendszeresen rám-köszönt. Az egyikre, a széparcú, magas cigánygyerekre azonnal ráismertem, s úgy rémlett, a másik fiút is ugyanabban az osztályban láttam.

Közben majdnem egy év eltelt. Legnagyobb meglepetésemre Krisztina tanárnő, aki még mindig ugyanannak az osztálynak az osztályfőnöke, ahol előzőleg jártam, azzal a kéréssel keresett meg, hogy nem lenne-e ellenemre egy újabb találkozó. Ismét azzal az osztállyal? – ámuldoztam csodálkozva. Hiszen a fiúk ugyanazok, csak közben idősebbek lettek. Nekem meg nincs más ifjúsági regényem... Igaz, az idén megjelent egy nagyon tartalmas gyermekkötetem, de nem éppen az ő korosztályuknak való. Van ugyan novellaskötetem is, de az meg felnőtteknek szól. Tanácsatlanságot látva a fiatal tanárnő elmosolyodott: ők ugyanazt a könyvet kérik, amelyikből tavaly olvastam fel nekik. A naplót... Elgondolkodva folytatta: szerintem e fiúknak az életéből kimaradt a mese, a gyerekes csínytevés, a gyermeki irodalom. Ezért volt rájuk hatással a találkozás egy élő íróval, no meg a könyvével. Ugye, el tetszik jönni...

Az osztály tanulói hangos jónappal, ismerősként, örömmel fogadtak. Néhányan ebben az új tanévben kerültek hozzájuk, ki más osztályból jött, ki más iskolából, nos, ők könnyen és némi gyanakvással néztek rám. Én magam jóval felszabadultabban üdvözöltem őket, mint az előző találkozás és tréfálkozás jegyeztet meg: örülök, hogy ismét itt állhatok előttük, arra pedig külön büszke vagyok, hogy az osztályból két tanuló a találkozó után is megismert, sőt, köszöntek is nekem! Bizom benne, hogy a mai ittlétemet követően már

négyen lesznek, akik felismernek! Ugye, mennyire érdekes egy közösen olvasott könyv? Lám, ismerőst is szerezhetünk általa. A felolvasott részletek meghallgatása pedig akár kedvet adhat az olvasáshoz, ösztönözhet, hogy magatok is könyvet vegyetek a kezetekbe...

– Ugyan már – mondta az egyik fiú nagy hangerővel (úgy sejtettem, hogy az újonnan jött diákok közül) –, minek olvasni, időpocsékolás. Ott van helyetted a számítógép, az internet! Egyetlen kattintás és a világon minden megtalálható...

– Valóban – bólogattam helyeslően –, rengeteg minden van az interneten! Iszonyú mennyiségű tudományos, értékes, hasznos információ. No, meg megszámlálhatatlan mennyiségű félrevezető, ártalmas és szennyes írás. Vajon mindig sikerül kiválasztani azt, amire valóban szükségetek van? Igen, az interneten szinte valamennyi könyvnek megtalálható a zanzásított változata is, amit mondjuk, a tanrend szerint, irodalomból el kellene olvasnotok. Helyette viszont csupán letöltitek, aztán összevágva a részleteket, készen van a dolgozat. Nem kell gondolkodni, nem kell utánaolvasni. Minden adott! Csak hogy ennek köszönhetően alig, vagy egyáltalán nem tudjátok kifejezni magatokat, mert nincs szókinccsetek. Tudjátok, a számítógép bármennyire okos, csak egy élettelen gép. Az állandó használatát következtében az ember lassan elgépiesedik, nincs önálló gondolata, a szájából elfogynak a szavak. Hát bizony, erről nem árt elgondolkodni! Mint ahogyan arról sem, hogy az internetfüggő emberek

nek nincsenek barátaik, ezért, előbb-utóbb elmagányosodnak. Mindez egy jó könyv olvasása esetében soha nem következik be! Elismerem, hogy a modern világ egyik legnagyobb, legforradalmibb találmánya az internet! De soha ne állítsuk szembe a könyvvel, az olvasással! Úgy fogadjuk el mindkettőt, hogy közben egyensúlyban maradjanak. Hiszen az életben annyi minden bekövetkezik, amire nem számíthatunk, amivel az életünkben sajnos, mindinkább számolnunk kell. Gondoljunk csak a természeti katasztrófák sokaságára: cunami, szélviharok, villámcsapások, árvizek... Vagy az atomerőművek egyre gyakoribb meghibásodása! Egyetlen pillanat, és ki tudja, mennyi időre sötétségbe borulhat egy egész földrész. Ha megszűnik az áramforrás, kialszik a villany. Sakkor te ott találsz magad egyedül, szemben az élettelen géppel. Nincs számítógép, sem internet. De van helyette egy jó könyved meg egy szál gyertyád. S abban a pillanatban vége a magálynak! Hiszen valaha a papirusztekercseket, a kódexeket, a világirodalomnak ma is felbecsülhetetlen értékű írásos műveit fáklyák fényénél, gyertyák, lámpák mellett írták elődeink, és hál' Istennek ránk maradtak, hosszú évezredek és évszázadokon keresztül máig megvannak. Hozzáférhetők és olvashatók. De az a tudományos vagy irodalmi mű, ami csak a számítógépeken érhető el, áram nélkül akár örökre elveszhet...

Nos, a könyv, amit kértetek, itt van velem, úgy hogy én belevágok a felolvasásába, s remélem, most istetszeni fog, szívesen hallgatjátok, sőt, kedvet kaptok ti is az olvasáshoz.

Gyerekszáj

még alszik, ne ébreszd fel...

– Jó, csak éhes vagyok, meg szomjas...

– Vízet adhatok, nemsokára anyáék is jönnek, és akkor majd eszel...

– Te nem vagy éhes, nagyit? – kérdezte a gyerek.

– Jaj, dehogynem – válaszoltam –, olyan éhes vagyok, hogy még a vasszőget is megenném!

A gyerekek szánakozva mondták: engedj ki az autóból nagyitám, az úton mindig szokott lenni szög, én sokszor láttam, meggyek és keresek neked, hogy ne legyél éhes...

Az óra végén a találkozót az osztályfőnökön kívül az iskola igazgatóhelyettese és az ott lévő tanügyi felelős köszönték meg. A tanulók közül a már fentebb említett szép szál cigánygyerek állt eléme egy csodálatos csokorral, hogy megköszönje az osztály nevében. Meghatódva vettem át tőle a virágot, aztán megöleltem és két oldalról megcsókoltam az arcát. Az akkor már zibongó osztályra hirtelen mélységes csend szakadt, az iskola vezetői pedig elképedve néztek rám. Szokatlanul találhatták a gesztust. Ám én csak a virágot átnyújtó tanuló arcát láttam és először sajnáltam úgy szívőből igazán, hogy nem tudok festeni. Mert az érzelmi hullámlás olyan csodájának voltam a tanúja, amilyen ritkán látható emberi ábrázaton: a meglepetés, meghatódottság és csodálkozás örömeinek az elegye egyszerre volt jelen annak a fiúnak az arcán. Könnyes szemmel mormolt egy halk köszönőmöt. Az osztály, az osztályfőnök jelzésére csendesen felállt, aztán a diákok némán, lökdösődés nélkül elindultak az ajtó felé. Mellettünk elhaladva, kivétel nélkül mindegyik, kezét csokolommal köszönt el tőlem.

Két vagy három héttel később, egy ragyogó őszi napon a szakközépiskola előtt vezetett el utam. Az ablakok tárva-nyitva voltak az októberi nyárban és én szórakozott pillantást vettem az iskola épületére. Talán ez az az osztály, ahol voltam, tűnődtem magamban az egyik tanteremre nézve, amikor a katedrán észrevettem a kedves Krisztina tanárnőt. Ő is megláthatott, mert felém intett. Ebben a pillanatban az osztály felbolydult és a nagyra nőtt kamaszok, ahányan voltak, mind az ablaknak vetődtek, hogy két kézzel integetve, harsány hangon, egyszerre üdvözljenek: *csókolom író néni, olvasó néni!*

Mi tagadás, könnyes lett a szemem, ahogy visszaintettem a lelkes fiúknak. Büszkeség járta át szívemet, mert már tudtam, hogy néhányan beiratkoztak az iskolai könyvtárba. Talán, megszeretik az olvasást, a könyveket... Egy írónak ez az igazi siker, az elismerés! Ezek a pillanatok szépítik meg az életét és adnak hitet, erőt, hogy írjon csak tovább, nem teszi hiába, érdemes.

Weinrauch Katalin

Szűkebb pátriánk bortermelő vidékei évszázadokig méltán voltak híresek a történelmi Magyarországon. A szájhagyomány szerint a beregszászi hegyek nedűi vetekedtek a tokaji borokkal. Aztán változtak az idők, változtak az emberek. A „szuhoj zakon” idején, az alkoholelleses rendelkezések értelmében kipusztították a szőlőültetvényeket, végig sem gondolva, hogy ezzel nemigen vethetnek gátat a káros szenvedélyek térhódításának. Öröndetes, hogy a rendszerváltozás óta Kárpátalján ismét becsülete van a jó bornak: fesztiválokon mérettetnek meg a borospincék kincsei. A kolozsvári *Művelődés* című folyóiratról a szerző engedélyével átvett publikációkkal, a verseiről és borairól egyaránt ismert Csávossy György írásával a *Kárpátaljai Hírmondó* ezt a pozitív gondolkodást szeretné elősegíteni. Az érdeklődők a www.muvelodes.ro honlapon olvashatják a cikket teljes terjedelmében.

Édes iskola

A bor az ég és a természet legcsodálatosabb ajándéka. „A bor a természet tökéletessége és szépsége, melyet az ember hozzáféréssel és kéjjel csiszolt” – írja Voltaire. Hasonlították zenéhez, költészethez, a nők szépségéhez. Az idősebbik Dumas pedig leszögezte: „A bor az étkezés szellemi része, az étel csupán anyagi alapja.” Ha a bor esztétikai értékekkel jeleskedő alkotás, ízelelése, értékelése művészi tevékenység. A bor nemcsak egyetlen érzékszervünk által nyújt művészi élményt, mint a zene vagy egy festmény, hanem valamennyi érzékszervünkkel élvezhető. A szét pattanó pezsgőbuborékok csengettyűjátékát hallhatjuk, az óbor borostyánkő színét láthatjuk, virágillatát magunkba szívhatjuk, gyümölcsamatát ízelelhetjük, és miközben nyelvünk megfürdik benne, simogatását selymesnek vagy bárszonyosnak érzi.

Amíg a borélvezet magasabb fokára eljutunk, hosszú utat kell a művelődésnek e derűs táján megtennünk. Akezdő műteremlátogató sem értékeli kellő képzőművészeti ismeretek híján a látottakat.

A borívás, akár a szerelem, a szem örömeivel kezdődik. Látjuk a bor ragyogó színét, gyűrűjét a pohár szélén, és ha azt a talpánál fogva megforgatjuk, a koronáját is, a fénylő boltíveket képző, visszairingáló ereket a pohár falán. Minél vastagabb a gyűrű és gazdagabb a korona, annál teste-sebb és szeszesebb a bor.

A bor színe igen változatos. Fialat gyümölcsízű fehérborok színe zöldesfehér vagy zöldessárga, esetleg világos szalmasárga. Idősebb borok színe zöldesarany, aransárga, olykor borostyánkőszínű, oxidatív boroké tea-, sőt rumszínű is lehet. A fiatal rozéborok rózsaszínbe játszó halványpirosak, de lehetnek hagymahéjszínűek, bazsarózsá- vagy lazacszínűek, az idősebbek rózsás krémszínűek. Ez az elegáns rozépezsgő színe is. A sillerborok élénkpirosak, tulipánpirosak. Az új vörösborkok mély piros színének liláskék árnyalata van. A vörös óborok színe rubin- vagy gránátvörös, rothadt meggyzsin, az elvé-nültéké téglá- vagy hagymaszín. Pezsgőborkoktól világos, olykor ezüstös, élénk, csillogó színt várunk.

A bortisztasága esztétikai követelmény, de egyben erkölcsi bizonyítvány is. A pezsgő és asztali borktól tükrösséget, az óborktól legalább tisztaságot kívánunk. Atükrös bor kristályfényű, csillogó. A bor tisztaságát legjobban gyertyaláng áteső fény-nél vizsgálhatjuk meg.

A bor kimondottan illatdús. Kár, hogy nem rendelkezünk az erdei vadak éles szimatával, mert valóságos illattengert fedez-nénk fel benne. De virágok, gyümölcsök, fűszerek, gombák, kávé, dohány, széna, avar stb. illatszímfóniáját mi is felismerhet-jük benne. A bor illatát erős szippantásokkal állapítjuk meg, csak így jutnak el az il-lóanyagok molekulái az orr mellékjáratá-ban lévő szaglómezőre. Húsz másodperc-nél tovább ne folytassuk az illat érzékelé-sét, mert szaglásunk eltompul. Ha szüksé-ges, csak néhány perc szünet után sza-goljuk meg ismét a bort. Lenyelés után is érzékelünk valamennyit illatából, miután azt nyelőcsövünk felmelegítette. (Ügyel-jünk a kifejezésre, a kvarglinak szaga, a bornak illata van!) A bornál elsődleges vagy gyümölcsillatot, erjedési illatot és éresi illatot különböztetünk meg. Utóbbit bukénak is nevezzük. Palackborok külön-leges értéke a palackbuké, mely redukciós folyamatok következménye. Minél fino-mabb és gazdagabb az illat, annál neme-sebb. A durva, tolakodó illat akkor sem kellemes, ha különben erős és borszerű. Némely bornak jellegzetes illata van. A Sauvignon fiatal korában bakmacska-vagy poloskaszagú, gyakran a kilótt pus-kacsó szagát idézi, később feketeribizke-, majd eperillatú. A jó Tramini rózsaillatú, a Rajnai rizlingnek ibolya- vagy bodzavirág-, az Olasz rizlingnek rezedá-, a Hárslevelű-nek birsalma-, a Furmintnak nyári alma, a Fehér leánykának akácmez illata van. A Cabernet a fekete csucor, a Kadarka a szegfűszeg, a Merlot a muskátlilevél illa-tára emlékeztet. Nemes vörösborknál szé-na, erdei gyümölcsök, vagy szilvaíz illatát véljük felfedezni.

Az ízelelése legfontosabb szerve a nyelv. Vele fejtjük meg a bor minden titkát, segít-ségével ismerjük meg lényét, tűzét, értékét és lelkét, minden erényével, szépségével és esetleg fogyatékoságával. A nyelv hegye inkább az édesre, oldala a savanyúra, töve pedig a keserűre érzékeny. Ezért szükséges, hogy a kortyot a nyelv egész felületén el-

oszlassuk. Ilyenkor éppen úgy, mint mikor az orgonán lenyomjuk a teljes akkordot, megállapíthatjuk, hogy az alapízek össz-hangban vannak-e vagy sem. Némely íz el-lentétes utóízt kelt, pl. keserű utánédes utó-ízt érzünk. Utóíz révén észlelhető jobban a borban a penészíz, a kén-, kénhidrogén-, dugó-, fém- és főleg az egéríz. Utóbbi csak kis idővel a korty lenyelése után. Egyes ízek tompítják egymást. Édes borban a maga-sabb savtartalom kevésbé érzékelhető. Íze-leléskor hő- és tapintóérzet is keletkezik. Tapintóérzetet a bor érdessége, simasága, selymessége, bársonyossága, testessége, sűrűsége, olajossága, nyúlósága, főtt és fém íze kelt.

Némely vörösbort egy-két órával a fo-gyasztás előtt kell kidugni (a palackfűlledt-ség kiszellőztetése végett), míg finom bu-kéjú fehérborok palackját csak közvetle-nül az ízelelése előtt. Idősebb palackozott vö-rösborkokat többnyire dekantálni (átfej-te-ni) is szükséges. Ezeket lassan, vékony su-gárban átöntjük egy fehér öblös üvege-be (dekantáló edénybe) úgy, hogy kb. kétujj-nyi zavaros alj az eredeti palackban ma-radjon. Erre különben palacktartó, for-gattyúval ellátott kis szerkezet is szolgál, amely a palackot fokozatosan dönti meg. Hogy zavaros bor ne menjen a dekantáló edénybe, a palack nyakát gyertyalánggal szokták ellenőrizni. Végül a gyertyalángot nem elfűjással, hanem koppantóval kell kioltani.

A bor felszolgálására különös figyel-met kell fordítanunk. Gondoljuk meg, hogy az első bálján bemutatott lány szépségét is megfelelő ruhával emelik ki. A borban valóban gyönyörködni csakis arra való üvegpohárban lehet. Berthelot szerint: „A bor napsugár a pohárban.” A borospoha-rak szintelen, vékony falú, fölfelé szűkülő, öblös kehely alakú, talpas poharak. Ne használjunk még étkezéshez sem agyon-diszített, aranyozott vagy színes pohara-kat. A fehér- és vörösborkok poharának kely-he tulipán alakú, ürtartalma 1,5–2 dl. Mi-nőségi vörösborkokhoz, öblös, kissé szű-külő, majdnem félgömb alakú, hosszú szá-rú pohár illik. Likörborkokhoz, aszúhoz ki-sebb kelyhű, kb. 1 dl-es talpas pohár való. A pezsgőt hosszúkás, fuvalpa alakú, a vö-rös- vagy rozépezsgőt pedig lapos, tál for-májú, talpas pohárban szolgáljuk fel. A bor-párlathoz használt pohár tenyérnyi, öblös kehellyel, igen rövid szárral, széles talppal készül. Ennek kelyhét alulról ujjaink közé fogjuk, így tenyerünk melege által jobban észlelhető majd az ital lelke.

A poharat mindig a talpánál fogjuk meg, mivel a kehely kézbevétele gátolja a látásél-ményt, és ujjlenyomatunk a kelyhen marad. A poharakat csak tiszta vízzel, mosószer nélkül kell kimosni, majd lágy vízzel kiöblí-teni. Ne töröljük ki a poharakat, mert a po-hár falán textilszálak maradnak, és ne szárít-suk azokat kelyhükre állítva, mert meg-tennek a textília vagy a tálca szagával. ▀

■ A bor felszolgálása valódi szertartás. A fehér- és rozéborokat jegesvödörben (2/3 rész vízzel, 1/3 rész jégkockával) helyezzük az asztal mellé. Ha a veder állvány nélküli, akkor az asztal sarkára, tányérra tesszük a lecsapódó pára felfogása végett. A palackokat (előhűtés vagy előmelegítés után), a veder mellőzésével egy tálaló asztalkán tányérra helyezzük, ez vörösborok esetében elengedhetetlen. Régi, poros butéliákat megtörlés nélkül (!), kiöntő kosárba téve, a kosárka fülétől kezelünk. Fontos, hogy a címke az asztaltársaság által látható legyen.

A kidugózás izgalmas feladat, akár az ajándécsomag kibontása. Emelheti vagy elronthatja az élményhangulatát. Akibontandó butéliát kendő alátétellel, az asztalra támasztva dugózzuk ki. Még a kiöntő kosárba helyezett palackot se emeljük fel az asztalról. A kupak tetejét késsel vagy arra való körkészel vágjuk le, mindig a szájnylás karimája alatt, hogy a kiöntött bor ne érintkezzen a kupak anyagával. A levágott részt tányérkára vagy a dugójászolra, hosszukás üvegtálcára helyezzük, erre kerül később a dugó is. A kupak teljes eltávolítása otrombaság. A kupak lefejezése után a palack nyakát tiszta kendővel letöröljük. A dugót csavarmentes vagy spirális húzóhúzóval emeljük ki, lehetőleg olyanl, mely emelőszerkezettel a dugó folyamatos kiemelését teszi lehetővé. A keskeny húzóspirálok könnyen kiszakadnak a dugóból és növelik a kellemetlen törmeléket. Arra feltétlenül ügyeljünk, hogy a több éve ledugaszolt palack dugóját ne taszítsuk be a palackba. A dugóhúzó a dugó 45–50 mm hosszú testének szinte az aljáig csavarjuk be, de a fenék átlukasztása nélkül. Így nem kerül törmelék a borb. A dugó utolsó öt milliméterét emelőkar nélkül, kézi erővel húzzuk ki pukkanás nélkül. A palack száját a kihúzott dugó belső lapjával, vagy ha azon lerakódás van, az oldalával le kell törölni. A fentiekből látható, hogy a kidugózás nagy gyakorlatot igényel. Ez vendéglőben a pincér, családban a házigazda tisztsége. A kihúzott dugót, illatának értékelése végett a kidugaszolóknak ellenőriznie kell, utána a megrendelőnek, illetve a díszvendégnek kínálja e célból fel.

Vörösboros palackok nyakára fehér papírszalvétából gallért kötünk, ami felfogja a lefolyó cseppet. Erre a célra a palack nyakára húzható, posztóval bélelt fémkarmanthyú is kapható. Újabban a palack szájába cseppőrt, kör alakú, kb. hat cm átmérőjű, ezüstszínű, rugalmas, széleinel henger alakban összefogott műanyag lemezt helyeznek, ami csöszserűen könnyű és cseppmentes kiöntést biztosít. Cseppőrt is forgalmaznak fémből készült, kívül jól záró műanyag borítással rendelkező cső alakjában, mely szorosan illeszthető a palack szájába. Cseppőrt hiányában a kézben tartott palackot félfordulattal elforgatjuk, hogy az utolsó cseppek ne hulljanak a terítőre.

Frigyre lépő ízek

Aki a felszolgált ételek finomságát és az azokat kísérő borok zamatát alátámasztani kívánja, az törekedjen arra, hogy étel és bor között ízbeli összhang legyen, hogy egymás jeles tulajdonságait kölcsönösen kiemeljék. Ahogy nem húzzunk fekete ruhához sárga bakancsot, úgy nem szabad tévednünk az ételek és italok párosításánál sem. E feladat megoldásánál minden lehetséges, de nem minden megengedett. A szép számú kivételek erősítik meggyőződésünket, hogy a művészetben csak szabály létezhet, de dogma nem. Ami az ételeket illeti, nálunk követnünk kell a hagyományos sortrendet (előétel, leves, sült stb.). A borokra vonatkozóan a száraz fehérborok megelőzik a vöröseket, e két csoporton belül a könnyebbek a nehezebbeket, a fiatal borok az öboorokat, a vörösek az édes fehéreket, a pincehőmérsékletűek a szobahőmérsékletűeket. Minél ízebb az étel, annál zamatosabb bort kell mellé adni.

Erdélyben étvágygerjesztőnek pálinkát szokás felszolgálni, de a legelfogadottabb aperitif, a fogadó pohár (lásd bankettek esetében) a száraz, vagy brut pezsgő. Konyakot az étkezés előtt itatni szentségtörés, ez mindig záró ital. Étvágygerjesztőnek fogyasztható még a száraz szamorodni, valamint a száraz vermut vagy bitter.

Előételekhez általában száraz üde fehérbor vagy könnyű rozébor való. Levesekhez nem fogyasztunk bort, a gyümölcslevesekhez semmiképpen. A régi tanács, miszerint leves után negyven csepp szükséges, már megfogadható, ilyenkor a könnyű száraz fehérbor – lágyabb vagy keményebb a leves milyensége szerint – a legmegfelelőbb.

Maladictus piscis in tertiam aqua – hirdették a középkori barátok. Átkozott a hal a harmadik vízben. (Az elsőben úszott, a másodikban főtt.) Halhoz kötelező a bor, a száraz, jó aromájú fehérbor, a száraz pezsgő vagy a könnyű, zamatos rozébor talál hozzá leginkább.

Húsételeknél követhető a rómaiak előírása: fehér húshoz fehérbor, vörös (barna) húshoz vörösbor illik. Sültetekhez többnyire vörösborot fogyasztunk. Vadhús ugyancsak vörösborot kíván. Tollas vadhoz könnyebb, vékonyabb, üdebb vörösborot, szőrmés vadhoz tüzezebb, testesebb, fanyarabb vörösborot szolgálunk fel.

Főtt térszához száraz vagy félszáraz, könnyebb fehérbor való. Édességhez csupán édes bor vagy édes pezsgő iható.

Ha az étkezés végén sajtot szolgálunk fel, a kevésbé erjedt és szárazabb sajtokhoz lágyabb és testesebb bort igyunk, a pikánsabb illatú sajtokhoz pedig nehezebb, fanyarabb vörösborokat.

Kávé után, az étkezés végén, konyakot vagy brandyt kortyolgatunk.

Ne adjunk kiváló édes borokat húshoz és vadhoz, sem minőségi vörösborokat halhoz és kaviárhoz. Szentségtörés az édes csemegeborokat aperitifnek felszolgálni, ezeket az étkezés végén a desszerthez adjuk fel. Ízlésficam a száraz pezsgőt az étkezés végére hagyni, ez aperitif vagy az előételekhez illik. Az étkezés végére félédes vagy édes pezsgő való. Vannak kivételes borok, melyek minden főétel kísérői lehetnek. Ilyenek a száraz pezsgők, a száraz sherry (fino), a száraz tokaji szamorodni, valamint az üde rozéborok.

A borokat a minőségi fokozás sorrendjében szolgáljuk fel. Lehetőleg ne csak egy nagybor szerepeljen az étrendben, jó bort csak jó bor után lehet helyesen értékelni.

Különböző borok megízlelése között fogyasszunk egy-egy korty vizet (vágókorty), ami az előző bor ízét eltörli és a következő élvezetét teljesebbé teszi. De ha valaki szódavizet önt a nemes borb, az nem érdemli meg azt, annak szomszja oltására adjunk ásványvizet vagy limonádét.

Hányféle bort szolgálunk fel? Az ideális megoldás ahány fogás annyiféle bor. De ez nem mindig oldható meg és természetesen zseb kérdése is. Egytálételhez nyilvánvalóan egy bor elegendő, a halászléhez a Kadarka, a zónapörköltökhöz a Cabernet, a töltött káposztához pedig a száraz Szürkebarát úgy illik egymáshoz, mint haranghoz a nyelve. Két borral, egy fehérrel és egy vörössel jól megoldható egy baráti vacsora, három borral (ezek közül kettő az egyhez vörös vagy fehér) szép lakomát csaphatunk, míg négy-öt bor – mondjuk sátoros ünnepe – nagy gasztronómiai kalandokra ad módot.

Egy férfiszemélyre általában egy butélia bort számítsunk, de tartalékban minden borból legyen még egy üvegünk. Kellemetlen, ha a vendég az éppen kiürült palackból inná meg.

Kiváló borok tiszteletére az asztalon gyertyát szokás gyújtani. A bor az asztal ékessége. Az étel az arany, a bor a hozzá való gyémánt.

Csávossy György

SZESZMENTES MENYEGZŐ

Az idősebbek még talán emlékeznek rá, hogy annak idején, amikor Gorbacsov átvette a Szovjetunió vezetését, s meghirdette reformjait, ezek között kiemelt hangsúlyt kapott az alkoholizmus elleni küzdelem.

Amolyan jó szovjet módszer szerint bevezették a szesztilalmat, ami azt jelentette, hogy az italboltok naponta csak néhány órára nyithattak ki, akkor is csak korlátozott mennyiségű szeszest italt adhattak el. Még az éttermekben és bárókban is tilos volt munkaidőben alkoholt felszolgálni. A tilalom betartását szigorúan ellenőrizték. Ennek aztán, többek között, az lett a következménye, hogy soha annyian nem itták kávéscsészéből a vodkát, mint akkoriban.

Az igazi alkoholista azonban olyan, mint a virág, neki megtiltani nem lehet. A vegyészti képességgel megáldott szesztestvérek hamarosan rájöttek, hogyszámos egyéb termékben is található némi alkohol, vagy más bódító anyag. A legnagyobb természetességgel kenték a kenyérre a cipókrémet, majd nagyokat haraptak bele. Ha hozzájutottak egy korsó sörhöz, menten belefújtak egy kis légyölő sprayt, s percekben belül úgy tántorogtak, mintha végigvedelték volna az éjszakát. A városi buszon fojtogatott a tömény pacsuli szag, mert néhányan már reggeli előtt felhörpintettek egy-két üvegcsé olcsó kölnit.

Aki vezető beosztásban volt, annak különösen vigyáznia kellett. Ha alkoholt fogyasztott, vagy csak részt vett egy olyan rendezvényen, ahol italoztak, menten felállították a székből, merthogynekik kellett példát mutatni.

Az egyik párttitkárnak a lánya épp akkor tartotta a lakodalmát, a város legjobb éttermében. Halogatni nem lehetett, mert a hölgynek igencsak gömbölyödött a hasa. Am már a szervezés legelején politikai probléma merült fel. Egyfelől, az örömapa az ő pozíciójában nem engedélyezhetett egyetlen korty alkoholt sem a rendezvényen: még a gyanúját is el akarta kerülni annak, hogy az ő lánya esküvőjén italozás folyik. Másrészt, a szép számú rokonágnak, amelynek nagy része már emelkedett hangulatban érkezett meg a faluból, elég nehéz lett volna megmagyarázni a szeszmentes lakodalmat.

Ekkor aztán valakinek mentő ötlete támadt. A menyasszony nagynénje a szomszéd utcában lakott. Az ő házában halmozták fel ládászámra a sört, bort, pálinkát. Megsúgták a vendégeknek, aki inni akar, az sétáljon át oda. Viszont az étteremben csak ásványvizet és üdítőt szolgáltak fel.

Megkezdődött a mulatság, és tilalom ide, ásványvíz oda, este nyolcra már dülöngélt a vendégsereg apraja-nagyja. Csak az képezett kivételt, aki épp hullarészeg volt. Észlelték ezt a kiküldött ellenőrök is, csak azt nem értették, mitől rúgtak be ezek az emberek, hiszen ők egyetlen pohárban sem találtak alkoholt.

– Magának hogy sikerült ilyen szépen felönteni a garatra? – kérdezték az egyik ingatag atyafit.

– Hát, itt helyben inni nem lehet, át kell menni a szomszéd utcába. Aztán, tudják, hogy van ez: ha már ott vagyunk, nem egy pohárral iszunk, hanem legalább egy fél üveggel. Elvégre, nem szaladgálhatunk ötpercenként, még azt hinnék, hasmenésünk van – adta meg a magyarázatot, aztán kitámolygott az étterem ajtaján.

Orémus Kálmán

Szovjet „aranykor”

Egy Kárpátaljáról Budapestre áttelepült barátommal találkoztam, akit olykor reklám- vagy játékfilmek forgatásához kérnek fel kisebb-nagyobb statisztaszerepekre. Szomorúan közölte velem, hogy ez alkalommal a szereplőválogatáson nem kapott feladatot. Azzal az indokkal utasították el, hogy néhány aranyfoga van, amelyek beszéd közben feltűnően látszanak. De azzal biztatták, hogy ha esetleg orosz vagy egykori szovjet korról szóló filmet forgatnak, gondolnak majd rá. „De erre a mai világban már vajmi kevés esély van” – tette hozzá a barátom, száját kesernyésre biggyesztve.

Hát igen, az egykori Szovjetunióban – az ásványi kincsekben gazdag országban – az arany aránylag olcsó volt, még az emberek szájába is jutott belőle.

Volt idő, amikor még külföldről is örömmel utaztak az „aranyos világba” és lázasan vásárolták a szebbnél szebb drágakövekkel ékesített szovjet ékszereket, a vastagabbnál vastagabb súlyos férfi pecsétgyűrűket. Nekik külön kijelölt boltokban dollárért árusították a portékát. Oda szovjet állampolgárnak kuss volt a belépés.

Mindezt az aranyba foglalt időszakot azért is érdemes felidézni, hogy emlékeztessen az aranyos idők furcsaságaira. Tudniillik, volt idő a „csillogó-villogó” világban, amikor viszont még az arany jegygyűrű viselését sem ajánlották, vallási csökevénynek tartották azt az ateisták országában. Később, haladva a korról, homlokegyenest megváltozott a helyzet. A fejlődő ideológusok észjárásának irányításával a karikagyűrű viselése az erkölcsös polgári házasságjelképévé vált. Olyannyira, hogy az anyakönyvvezető annak hiányában nem könnyen esketett össze egy-egy ifjú párt. Nem is volt ezzel semmi probléma, amíg az ifjak észénye megengedte, hogy ujjukra kerüljön az olcsó jegygyűrű.

Sajnos nem hosszú életet élt ez a bearanyozott jó világ, mert minél mélyebb gyökereket vertek az olcsó jegygyűrűvel kötött házasságok, annál magasabbra szökött az arany ára. Az lett a helyzet, hogy amíg a nép nagyobb rétege a fogáshoz verte a garast, kisebbik része, a szó szoros értelmében, megengedhette magának, hogy fogához verje az aranyat. Akkortájt jött divatba az említett aranyfogak viselése. Az a szóbeszéd járta, hogy a szovjet újjgazdagok az egészséges fogait is aranyra verették vagy patkoltatták. Úgy is lehet mondani, hogy a szájukba rejtették a nem tisztességes úton szerzett vagdaságuk (vagyonuk) egy részét, mert ott nem keresték az annak eredetét kutató, vizsgáló kormánykopók.

Volt idő, amikor a szovjet polgár gépkocsivásárlás, házépítés alkalmával komoly gyanúba keveredett, mert szerény fizetéséből ezt bizony becsületes úton egy átlagember nem tehetete meg. Nem is tette, csak az ügyeskedőbbje. Az pedig legtöbbször kiügyeskedte magát a büntetés alól.

De most ne ez érdekeljen minket, hanem azok a fiatal párok, akiknek nem mindig állt módjukban drága pénzen vásárolt karikagyűrűkkel nekirugaszkodni a göröngyös élet kifutójának. Szerencsére a keleti hatalom megoldotta ezt a keleti kérdést is. A lakosság körében találoan elnevezett „aranyos boltokban” a házasságoló párok részére továbbra is olcsón árusították a házasságjelképét szimbolizáló arany karikákat, amelyekhez csak az anyakönyvi hivatal hétpécsetes igazolásával lehetett hozzájutni. És hogy ebből üzletet lehessen csinálni, következett a szovjet ember leleményessége. A hatalom rákényszerítette fiatal állampolgárait, hogy látszólagos házasságkötésre nyújtsák be kérelmüket. A párok a vásárlásra feljogosító igazolással megvették a gyűrűket, és egy hónap múlva, csak úgy véletlenül, „elfelejtettek” az anyakönyvvezető elé állni. Az olcsón vásárolt gyűrűket a fiataloktól üzérkedők vették át. Onnan aranyművesek, ékszerészek kezébe vándoroltak, hogy külalakot váltva drága áruként gazdag emberek ujjain karjain vagy nyakában ékeskedjenek.

Az egyhónapos holtomiglan-holtodiglan próbaházassági vetélkedőre többször is be lehetett nevezni. Az olcsó karikagyűrűket mindig el lehetett adni. Még az aranylakodalmukat üülő „szépkorúak” is kaphattak a jutányos árú gyűrűkből.

Volt más kedvezmény is a „boldog jövő” felé induló fiatalság számára. Például az „Ifjú házassok boltja”, ahol az anyakönyvi hivatal vásárlásra feljogosító igazolásának felmutatásával jutányos áron meg lehetett vásárolni az esküvőhöz szükséges külföldi holmit, amit más boltokban nem árultak: menyasszonyi ruhát, vőlegényi öltönyt, fehérneműt, lábbelit, meg amit a szemed-szád kívánt. Az üres zsebű szovjet fiatalság itt is feltalálta magát: eladta a vásárlásra feljogosító papírt módosabbaknak vagy üzérkedőknek. Megint jól járt mindenki: a csúszópénz fejében szabálytalanságot elkövető boltos, a nem tisztességes úton áruhoz jutó vásárló, meg a vásárlásra feljogosító papírral üzérkedő ifjú házassulandó. S mindezt sóvárgó tekintettel bámulhatta oldalról a csóró szovjet halandó!..

Schober Ottó

A kis proli

Az ötvenes évek közepén egy napon a férjem azzal jött haza, nem lenne-e kedvem a Beregszászi 6. Sz. Általános Iskolában könyvelőnek lenni? Meglepődtem, de meg is ijedtem. Ez már a harmadik munkahelyem lett volna (abban az időben nem szerettem a „vándormadarakat”). Nem azért váltottam munkahelyet, mintha nem feleltem volna meg: mindig a nagyobb fizetésért. Akinek két gyermeke van, az bizony örül, ha valahol több pénzzel becsülik meg a munkáját. Egy dolog azonban aggasztott. Ekkor én még csak konyhanyelven beszéltem az orosz, az orosz-tárnómón kívül a tanári kar minden tagja magyar volt, tehát a kommunikáció szempontjából nem volt komolyabb akadály, viszont orosz nyelvű nyomtatványokkal kellett dolgoznom. De nagy volt a csábítás a nagyobb fizetés miatt, így elvállaltam.

Csupán egy hete dolgoztam ott, amikor különös dolog történt. Csak három ültünk a tanáriban, én, meg két pedagógus. Az egyikük, Margit néni, aki már jócskán nyugdíjas volt, és csak ideiglenesen vállalta el a németórákat, amíg nem találunk valaki mást. Vele már az első napon összefutottam, és nagy örömmel öleltem magamhoz a régi kedves ismerőst. Ő is örült, hogy ott fogok dolgozni. Gratulált a két gyerekhez és azonnal felajánlotta, hogy mint régi ismerősök, tegeződjünk.

Először tiltakoztam meglepetésemben, bár megiszteltetésnek vettem, hogy én a huszonnyolc évemmel tegezhettek egy jó hetvenéves, nagy tiszteletnek örvendő asszonyt. Végül csak elfogadtam, mert nem lehetett ellenállni a kedves ajánlatnak.

A harmadik személy, egy ifjú kolléganő elmélyülten kezdett magyarázni Margit néni, mintha én ott sem lennék. Margit néni azonban zavarta ez a helyzet. Felém fordult, és kedvesen megkérdezte, hogy tulajdonképpen mennyi ideig volt beteg az édesanyám? Nehezen viselte a betegségét? Választ várva nézett rám.

– Majdnem nyolc évig szenvedett, és tudod, az volt a baj, hogy mi még nagyon kicsik voltunk, amikor szélütés érte. A nővérem tizennégy, én meg tizenegy éves. Ebben a korban nagyon nagy szüksége van egy gyereknek az anyjára.

Nem folytathattam tovább a mondanómat, mert az ifjú kolléganő, lehetett vagy negyvenéves, felháborodását nem titkolva Margit néni felé fordult.

– Margitka, kedves! Te megengeded, hogy ez a kis proli csak úgy egyszerűen letegezzem? Honnan veszi a bátorságot? Mire vág fel? A három tánciskolájára? Egyáltalán: a négyelemi legalább kijárta? Mert a gimnázium mellett szerintem csak eljárt!

Margit néni az ő halk, finom modorában némította el a kolléganőt. Az arcán nem látszott jele sem megértésnek, sem felháborodásnak.

– Kedvesem! Ennek a kis prolinak az édesanyja majdnem húsz évig volt a kolléganőm, itt, ebben az iskolában, amíg beteg nem lett. Aranyokleveles tanárnő volt. Matematikát, fizikát és németet tanított. A kis prolink a tánciskolán kívül öt osztályt végzett a gimnáziumban. Az érettségit csak azért nem tehette le, mert megszűnt a magyar gimnázium, a helyét az ukrán vette át, és ő nem tudott oroszul, mint te. Azt pedig, hogy tegezzem, én engedtem meg neki. Akarsz még valamit tudni?

A kolléganő arcán történt változás egy színésznőnek is becsületére vált volna. Mosolyogva, mézsmázos hangon szólt hozzám:

– Drágám, ne haragudj! Én nem tudtam erről! Tegeződjünk! – mondta, és már nyújtotta a békejobbot, amit ugyan elfogadtam, de ez nem jelentette azt, hogy az esetet valaha is elfelejtettem. Az iskolában csak néhány hónapot dolgoztam, nem az említett incidens miatt, és más bűnöm sem volt: összevonták az iskolák, óvodák, könyvtárak, egészségügyi intézmények könyvelősegeit, és én a központba kerültem, magasabb fizetéssel.

Jó sok év telt el a komisz jelenet után, a tanárnővel egy kurta szervusznál soha nem váltottunk több szót. Aztán a párommal együtt nyugdíjasok lettünk, de mindketten ráhúztunk még vagy öt évet. Én azért, hogy egy helyen meglegyen a húsz munkaévem, ami a nyugdíjnál havi 15 rubel többletet jelentett, a párom meg azért, hogy ha végleg nyugdíjba megyünk, legyen egy kis tartalékunk.

Aztán történt valami. Az egyik szombat reggel a piacra igyekeztem, a volt kolléganő is sietett valahová. A piac bejáratánál összefutottunk. Megállított.

– Bocsáss meg egy pillanatra, szeretnék megkérni valamire. Illetve rajtad keresztül a férjedet.

Nagyon udvarias és nagyon riadt volt.

– Tessék! Hallgatlak!

– Az én férjem nagy bajban van. Arra szeretnék kérni, hogy ha bíróságra kerül az ügy, kérd meg a férjedet, hogy ne ártson neki.

– Nem értelek. Miért ártana az én férjem a tiédnek?

– Te nem tudsz róla?

– Miről kellene tudnom?

– A férjed, amikor elérte a nyugdíjkorhatárt, és szeretett volna még dolgozni néhány évet, megkereste a férjemet, mert megtudta, hogy az ő könyvelője már pihenni akar, és a helyére szeretett volna kerülni. Tudom, hogy megvolt hozzá a tapasztalata, hiszen pénzügyi főkönyvelő volt. De az én férjem nyersen elutasította. Én meg téged bántottalak meg annak idején...

– De mi közünk van nekünk a ti bajtokhoz?

– Félek, hogy bosszúból a párom ellen fog vallani...

Megnyugtattam: lehet, hogy az én férjem nem volt szimpatikus az övének, de soha nem volt bosszúálló. Különbösen sem volt beleszólása az ilyen ügyekbe, de lehet, hogy másvalaki, akit megbántott, nem volt ilyen elnéző. Egy másik kis proli...

Istvánffi Erzsébet

Még egy mosoly

A drukker

Abban az időben, amikor az Ungvári Állami Egyetemen tanultam, Nagyvezsda Levkova professzor volt az általános orvosi fakultás dékánja. Kitűnő pedagógus volt, de mi inkább közvetlenségéért tiszteltük, mert – többek között – előadásai szünetében nem vonult vissza, hanem beszélgetett velünk az alma mater folyosóján, minket érdeklő napi témákat felvetve. Imádta a sportot, holott kezdetben sejttem sem volt bármelyik sportágról – soha nem is sportolt.

A orvosok több sportágban az egyetem, a város, sőt a megye elitjéhez tartoztak. Rendszeresen szállították a különböző versenyek, bajnokságok érmeit, címeit, ami felkeltette a professzornő ér-

deklódását és táplálta jogos büszkeségét. Látogatni kezdte azokat a sportversenyeket, amelyekben érdekeltek voltak a orvosok és medikák. Önfeledten drukolt, de ezt csak azután tette, miután felvilágosítást kapott az aktuális sportágról és a szabályokról. Profánitása, amely zabolátlan érzelmi kitörésekkel is párosult, általános derűt váltott ki a közönség soraiban, amit soha nem vett zokon: nem értette, hiszen kezdetben nem tudhatta, miért dobja el a labdát a kosaras, ha már egyszer megszerezte, miért fordul a labdával a focista a saját kapuja felé is, miért nem úszik a toronyugró, ha már megérkezett a vízbe.

Talán a legedesebb „jelenése” egy asztalitenisz-versenyen volt, ahol egyik orvos társunk döntőt játszott egy fizikussal. Maga mellé rendelt: vezessem be a sportág rejtelmeibe. Miközben folyt a csa-

ta és halkan kommentáltam, magyaráztam a látottakat, ő úgy ingott, mint a kobra dadaszóra. Egy idő múlva rájöttem, hogy mozgása szinkronban van a mérkőzés bírójával, aki hol az egyik, hol a másik oldalra, azaz játékosra mutatott, amivel az adogatást, a pontot jelezte és így némileg zavarta a totálképet.

– Ki az ottan? – mutatott a játékvezető felé jó adag elégedetlenséggel a hangjában.

– Ő a bíró, a játékvezető ... próbáltam volt megmagyarázni, de közbevágott.

– Nem az érdekel, hanem az, hogy ki ő az egyetemen?

– Egy ötödikes filológus – reagáltam.

– Felháborító! – szikrázott a szeme. – Én dékánként méterekre ülök az asztaltól, ő meg egyetemistaként közvetlen közről nézi a mérkőzést. Szólj neki: azonnal cseréljünk helyet!

Szőllősy Tibor

Ország Mihály

Verecke

Az ígéret földjének kapuján állok,
Köröttem színpompás mezei virágok.
Eltűnődöm, mennyi vér és ármány?
Mennyi cselszövést, titkot rejt a márvány!

Ártatlan emberek hiába pusztultak,
Mikor a gazfickók bosszúkat forraltak.
Ez a fenséges táj megadóan tűrte,
Hogy szép íveit a vér derékig befedje.

Gondolkozz el, vándor, érdemes így tenni?
Eszement rögeszmék miatt bárkit megölni?
A lány fuvalat, és az orkán is azt súgja,
Az embernek mindig szüksége van társra!

Ne hagyj, hogy a gyűlölet elhatalmasodjon,
Ez a gyönyörű hely ne legyen sírhalom!
Hogy kevert vérű utódaink büszkén vallják:
Őseink a föld legszebb ormát nekünk hagyták!

Ajánlás

Ország Mihály tősgyökeres miskolci lakos, 68 éves. Kárpátalján 1969-ben járt először, amikor feleségül vette a beregszászi születésű Cserlenyák Gyöngyvért. Beregszászban is megfordult akkor, a város nagy hatással volt rá. Hosszú évekig a művelődési életben tevékenykedett, a miskolci Kisbójtár táncegyüttest vezette. 1990-ben Beregszászban is vendégszerepeltek. Meghívásukra a Lizák Dezső vezette beregszászi táncegyüttes bemutatkozott Magyarországon.

A fellépések szervezése közben ismeretségbe került Schober Ottóval, az egykori Beregszászi Népszínház igazgatójával, aki jelenleg a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja. Ország Mihály kezdettől fogva nagyra becsülte a kárpátaljai embereket, feleségével együtt tagja a Kárpátaljai Szövetség miskolci társszervezetének. 2007 augusztusában a rokonsággal együtt ellátogattak a vereckei emlékműhöz. Verecke című versét az ott látottak hatására írta.

Ország Mihály szabadidejében irodalommal foglalkozik: verseket, regényeket ír, sőt egy musicalhez is írt költői szépségű szöveget. Művei az élete folyamán megtapasztalt élmények és benyomások hatására születtek. Verseinek többsége a hazaszeretet, a szerelem és az életfilozófia témáit feszegeti.

Két regény szerzője. Az egyik a *Mongúz, a fáraó macskája* címmel 2011-ben jelent meg, amely egy tehetséges, de szerencsétlen sorsú fiatalember életét követi nyomon az 50-es, 60-as években. A másik regénye, amely a közeljövőben lát napvilágot, egy a testi kényszer szorításába került pap lelki vívódásairól szól. A cselekmény közös szálon fut egy nagyon tiszta gyermeki lélek érzéseinek megfogalmazásával. Az *Egri csillagok* című Gárdonyi-regényből történelmi musicalt írt Eger vár viadala címmel, amelyhez Zoller János zeneszerző komponált muzsikát.

Szeretettel ajánlom a fenti verset a Kárpátaljai Hírmondó olvasóinak figyelmébe.

Tóth Antal József,
a Kárpátaljai Szövetség
miskolci társszervezetének elnöke

„Azok a boldog, szép napok...”

1945-ben befejeződött a háború. Kárpátalját a Szovjetunióhoz csatolták. Az emberek, annak ellenére, hogy egyik napról a másikra egy idegen országban „ébredtek”, végezték normális hétköznapi munkájukat. A gazdák arattak, betakarították a termést, várták a tavaszt. De az csalódást hozott a földműveseknek. Előszörban Nagyberegen, Nagylucskán, Nagybégányban és minden olyan faluban amely „Nagy” volt abban az időben: 1946-ban megkezdtek a kollektivizálást. A kisebb kárpátaljai falvakat 1947-re, 1948-ra hagyták. Az emberek – ahogy az újság írta – „önként, nagy megelégedéssel, alig várták (!)”, mindenüket beszállították, bevitték a kolhozba: jószágot, földet, földművelő gépeket, szerszámot. Sok gazdát, akinek 2–3 hektárnál több földje volt, és ha volt rosszakarója, aki feljelentette, elárulta a hatóságknál, „kuláknak” minősítették. Őket elítélték, vagy elvitték „málenkij robotra”. Mindenkitől elvették a gyümölcsöst, a szőlőültetvényt, a szántóföldet, sőt a háztáji kertből is „levágták” a „felesleget”: csak 0,15 hektárt hagytak meg, a lakóház, a melléképületek területét is belemérve.

Munkácsra 1946-ban megnyílt a mezőgazdasági szakközépiskola (technikum) három ágazattal: szántóföldi növények, szőlő és bor, illetve kertészeti szak. A diákok, mielőtt beiratkoztak volna, szüleikkel együtt gazdálkodtak a földeken, így a gyakorlatban már elsajátították a mezőgazdasági munkát, ezért jól vették az akadályokat.

1948 tavaszán a technikumból három diák jelentkezett a nagyberegi kolhoz irodájában három hónapi gyakorlatra, hogy elsajátítsák a kollektív gazdálkodás módszereit. Akkoriban Lengyel Béla volt a kolhoz elnöke. A diákok közül kettőt az ifjabb Nyilas családnál, a harmadikat az idősebb Nyilas Kálmán bácsinál szállaltak el. Rendkívül kedves és jószágos emberek voltak. Minden két család kulának volt nyilvánítva. A fiatalabbik Nyilas

gazda, akinek két lánya volt, úgy 14–16 évesek lehettek, akkorára már visszatért a „málenkij robotból”. A kolhozból ki volt közsítve, ezért a beregszászi állami szőlészeti és borászati szovhozba volt kénytelen munkába járni, hogy a családjának megélhetést biztosítson. Az idősebb Nyilas Kálmán csak azért nem volt internálva, mert már betöltötte a hatvanharmadik életévét. A Nyilas családoknak közvetlenül a kolhoziroda szomszédságában volt a házuk. A fiataloknak szép új, az időseknek régi építésű.

A diákok idegenek voltak ebben a faluban, de három hónap alatt megtapasztalták, hogy a nagyberegi emberek jók és kedvesek. Különösen tetszettek a fiúknak a nagyberegi lányok: Juliska, Zsuzsika, Magduska, Marika és a többiek, akik barátságosak voltak. Vasárnaponként megvárták a diákokat a kolhoziroda mellett, ahonnan együtt mentek templomba, istentiszteletra. A fiúk a nagyberegi futballcsapatba is beálltak. Többször játszottak az akkori Beregszászi Lokomotív csapattal barátságos mérkőzéseket és mindig a nagyberegi csapat győzött. Természetesen Zsuzsika, Magduska és Juliska is ott volt a futballpályán, nézték a meccset. Esténként a diákok valamelyik kapualjban búcsúzkodtak, és jó éjszakát kívántak a lányoknak.

Észrevétlenül eltelt a három hónap. A fiúk fájó szívvel mondtak búcsút Nagyberegre, vissza kellett menniük Munkácsra, hogy folytassák a tanulást. Amikor elmentek aláíratni és lepecsételtetni a nyári gyakorlatot igazoló dokumentumot, a kolhozelnök egy kis beszélgetés után azt mondta: „Nem sokat lendítettetek a gazdaságon, de aláírom a naplókat, mert hallottam, hogy rendes fiúk vagytok, udvaroltatok a nagyberegi kislányoknak.”

Három hónap Nagyberegen... A kedves Nyilas nevű családokat és a szép nagyberegi lányokat sohasem tudja elfelejteni.

Hudák Rudolf,
Napkor

Küldjön egy képet!

Beregszászi diáklányok 1943-ban
Beküldte: Révay László, Ják

ELISMERÉSEK

* Nemzeti ünnepünk alkalmából **Kristofori Olga**, a Munkácsi Szent István Líceum igazgatója Magyar Arany Érdemkereszt, **ifj. Sari József**, a Viski Kölcsey Ferenc Középiskola pedagógusa és **Bán Zsolt (Jónás atya)**, Nagyszőlős és Verbóc ferences házfőnöke és plébánosa Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetéssel kapott.

* Szalipszki Endre első beosztott ungvári konzul átadta az ungvári magyar főkonzulátus sajtódíjait, amelyekkel idén az ukrán és magyar nyelven is megjelenő **Ung-vidéki Hírek** hetilap szerkesztője, valamint **Kovács Elemér** és **Vitalij Glagola** újságírók munkáját ismerték el.

* A nemzeti ünnep alkalmából kitüntetésekkel adott át a kultúra területén végzett kiemelkedő művészi tevékenység elismeréséül Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a fővárosban. A díjazottak között volt a kárpátaljai **Szűcs Nelli**, a Csokonai Színház társulatának tagja is, aki Erdemes Művész elismerést kapott.

* **Horváth Sándor**, a Kárpáti Igaz Szó főszerkesztő-helyettese a Magyar Újságírók Országos Szövetsége életműdíjának tekinthető Aranytoll-kitüntetésben részesült. Az elismerést Tóth Károly, a MÜOSZ elnöke és a legendás Szepesi György, az Aranytoll-bizottság elnöke adta át az ünnepeltnek.

* Március 27-én a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatalban a színházak nemzetközi napja alkalmából szervezett ünnepség keretében adták át a megyei művészeti díjakat. Mások mellett a Zádor Dezső zenei díj kitüntetettjei között van **Kótyuk (Csuprik) Etelka** zongoraművész. Boksay József-Erdélyi Béla képző- és iparművészeti díjban részesült **Sütő János** festőművész. Posztumusz Boksay-Erdélyi díjat kapott **Balla Pál** festőművész és művészettörténész.

* A Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetéssel kapta **Zseliczky Béla**, az Orosz Tudományos Akadémia Szlavisztikai Intézetének tudományos főmunkatársa.

* A Munkácsi Városi Tanács képviselőtestülete **Gulácsy Lajos** nyugalmazott református püspöknek a Munkács város díszpolgára megtisztelő címet adományozta.

* A város napja alkalmából Debrecen város Közgyűlése Pro Urbe-díjjal tüntette ki **Vidnyánszky Attilát**, a debreceni Csokonai Színház igazgatóját.

MÁRCIUS

* Március 2-án a budapesti Szemeretelepiek Baráti Köre meghívására Dupka György közíró, Gulág-kutató és Zubánics László történész mintegy kétórás rendezvényen mutatták be az Intermix Kiadó gondozásában a közelmúltban napvilágot látott *a Szolyva, a mi Golgotánk* és a „Hova tűnt a sok virág...” című, a málenkij robot szörnyűségeit bemutató köteteket, illetve Jurkovic János és Havasi János Idegen ég alatt című filmjét, amely az Urál vidékére civilként elhurcolt „málenkij robotosok”, illetve a hadifogságban meghalt katonák emlékére szervezett utazásról készült.

* Március 2–3. Munkácson a helyi 1. Számú Zrínyi Ilona Cserkészcsapat szervezésében immár negyedik alkalommal tar-

tották meg a Wass Albert tiszteletére rendezett 25 órás felolvasó-maratont. Az esemény helyszíne a Szent István Líceum könyvtára volt: magát a felolvasást webkamerán keresztül követhették nyomon az érdeklődők.

* Március 3-án a görög-katolikus püspökség beregszászi esperesi kerülete híveinek részvételével keresztúti körmenetet szerveztek Beregszászban Milan Sasik megyéspüspök vezetésével.

* Március 4–6. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola olvasótermében, az Ungvári Dayka Gábor Középiskolában és a Munkácsi Szent István Liceumban bemutatták Kubiszyn Viktor *Drognapló* című könyvét a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében.

* Március 8–10. Megrendezték a XIII. Beregszászi Nemzetközi Borfesztivált.

* Március 14-én kiállítás nyílt négy munkácsi festő, Iváncsó András, Kopriva Attila, Micska Zoltán és Selevickij Jurij alkotásaiból a Rákóczi-főiskola Gross Arnold termében.

* Március 16-án Ungváron, a Kassai utcában megnyitották az Ilko Galériát. Az ünnepségen a 75 éves Ivan Ilkót, Ukrajna érdemes művészt is felköszöntötték jubileumi kiállítása alkalmából. Amodern kiállítótermet a festő fia építtette az elmúlt évek során.

* Március 19–20. A Magyar Népművelők Egyesülete szervezésében a Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központban megtartották a Kárpát-medencei magyar kulturális szervezetek II. konferenciáját. Kárpátjáról Dupka György, a KMMI igazgatója vett részt és tartott előadást a beregszászi művelődési intézmény tevékenységéről.

* Március 22-én Magyar László elnökletével sor került Beregszászban a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) ez évi első tanácskozására, amelyen elhangzott többek között, hogy a Társaság tagjai nyíregyházi barátaikkal közösen szerveznek alkotótábort Rahón. A Rákóczi-főiskola is életre hív egy alkotótábor, amelynek keretében a festők megörökítik az utókor számára Beregszász eltűnőben lévő városképét. Matl Péter szobrászművész felvetette, jó volna, ha a RIT nyilatkozatban deklarálná építészeti örökségünk megőrzésének fontosságát, és ez által hatni próbálna mindazokra, akik hivatalból megakadályozhatják a műemlékek minősülő épületek lebontását vagy átépítését. A fórumon szó volt arról is, hogy megkeresés érkezett a Társasághoz egy Técsőn, a Hollósy-napokhoz kapcsolódóan létrehozandó, állandó kiállítási anyaggal rendelkező képtár ügyében.

* Március 22-én a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulata Beregszászban előadta Molnár Ferenc *Üveg-cipő* című vígjátékát.

* Március 23-án a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) szervezésében idén ismét a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont az *Által mennék én a Tiszán...* című népdaléneklési versenynek.

* Március 28-án a szibériai sámánizmus kutatásával világhírűvé vált Hoppál Mihály néprajzkutató *A magyar ősvallásról, a sámánhittől* tartott előadást a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

* 2013-at a történelmi és építészeti örökség megővésének és megújításának évévé nyilvánították Ungváron. Erről született határozat március 29-én a városi tanács ülésén.

ÁPRILIS

* Április 3-án a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenei-Dramai Színház ismét megnyitotta kapuit a magyar művészet előtt. Magyarország Ungvári Főkonzulátusának szervezésében a nagyközönség a Budapesti Operettszínház előadásában láthatta Kálmán Imre *Csárdáskirálynő* című operettjét. A budapesti társulat a szomszédos megyeszékhelyeken, így Lembergben, Ivano-Frankivszkban és Csernyivciben is vendégszerepelt.

* Április 4-én Sárospatakon a Művelődési Házban a Sárospataki Német Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében megemlékeztek a kényszermunkára, „málenkij robot”-ra elhurcolt magyarokról és németekről. A rendezvényen részt vett Dupka György Gulág-kutató is.

* Április 5-én a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán Csuprik Etelka komolyzenei koncertet adott. A jótékonysági hangverseny során összegyűlt felajánlásokat a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség akciója keretében a templom felújítására, illetve a templomot körülvevő terület rendezésére szánták.

* Április 6-án huszonegyedik közgyűlését tartotta Beregszászban a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ).

* Április 10. Alapvető érdek, hogy a szülők éljenek törvényt adta jogukkal, és igé-

nyeljk a kétnyelvű bizonyítványt. Gajdos István parlamenti képviselő, az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke ezért fordult beadvánnyal Ukrajna Oktatási, Tudományos, Ifjúsági és Sport Minisztériumához, szorgalmazva, hogy a közoktatásban is érvényesüljön a nyelvtörvény előírása, és két nyelven készüljenek a végzettséget igazoló okmányok.

* Április 12. Idén is megrendezték szokásos éves találkozójukat a Kárpátaljáról elszármazott, Izraelben élő zsidók. A piknik formájában megtartott összejövetelre az ország közepén lévő ben-semeni erdőben került sor, amelyet szinte teljesen megtöltött a mintegy ezer ember.

* Április 13-án a Rahói 1. Sz. Középiskola adott otthont a szörványvidéken élő magyar diákok szavalóversenyének. A 33 gyerek négy kategóriában indult a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) által szervezett megmérettetésen, ahol többek között Nemes Nagy Ágnes, Kányádi Sándor, Zelk Zoltán, Petőfi Sándor, Osváth Erzsébet és Weinrauch Katalin versei hangzottak el.

* Április 15-én az Óbudai Egyetem Bécsi úti főépületének aulájában Kopriva Attila munkácsi festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás *Impressziók* címen. A megnyitó ünnepséget megtisztelte jelenlétével Csorba István Kadosa ungvári születésű író, festőművész, a Magyar Kultúra Lovagja, valamint Dr. König Frigyes, a Magyar Képzőművészeti Egyetem rektora, aki beszédében méltatta Kopriva Attila munkásságát.

* Április 17-én *A magyar kultúra napjai Lembergben – 2013* címmel szervezett rendezvénysorozatot a Lembergi Magyarok Kulturális Szövetsége (LMKSZ). A magyar kultúrát méltató, immár hagyományosnak számító esemény keretében Ilku Marion József festőművész, az LMKSZ első elnöke halálának 10. évfordulója kapcsán emlékkiállítás rendeztek a Lembergi Nemzeti Művészeti Galériában. A rendezvénysorozat fő szervezője

Szarvas Gábor, a magyarságszervezet jelenlegi vezetője volt.

* Április 18-án a Műemlékvédelmi Világnap alkalmából a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. szervezésében a Kárpát-medence megújuló épített örökségét bemutató időszaki kiállítás nyílt Budapesten a Magyarság Házában.

* Április 20-án a Millenáris Parkban megrendezett XXII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon a Magyar Napló könyvsátrában Nagy Zoltán Mihály író *A sátán fattya* című regényét dedikálta, amely sokadik újrakiadásban jelent meg.

* Április 21-én a KMKSZ immár ötödik alkalommal rendezte meg a Kárpátaljai Vöfelytalálkozót, amelyre ez alkalommal Tégláson került sor.

* Április 21–26-a között a rahói Szent Márton Egyesület zárándoklatot szervezett a Krakó-Wadowice-Auschwitz-Czestoczowa útvonalon.

* Április 23-án Veres Ágota, Kondratyuk Ilona, Hrabár Natália és Jaroszlav Borecki munkáiból nyílt kiállítás a lembergi Primusz Galériában (Virnenszka u. 9). Az LMKSZ évente lehetőséget biztosít a kárpátaljai művészeknek, hogy bemutakozzanak Galícia fővárosában. A múlt évben ifj. Habda László és néhai Szemán Öcsi Ferenc, 2011-ben pedig Matl Péter, Magyar László, Szocska László és Réti János alkotásait tekinthette meg a nagyerdemű.

* Április 23–25-én nyolcadik alkalommal rendezték meg a Kárpátaljai Edelweiss nemzetközi gyermek- és ifjúsági művészeti versenyfesztivált Ungváron.

* Április 26-án tartották meg az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) Magyar Filológiai Tanszéke által szervezett Simonyi Zsigmond helyesírási verseny kárpátaljai döntőjét. Ezt megelőzően válogatóversenyeket szerveztek a Nagyszőlősi, a Beregszászi, a Munkácsi és az Ungvári járás magyar iskoláiban. A vetélkedőn 5–8. osztályosok vettek részt. Az idén félésszáz tanuló mérte össze tudását, akik tollibamondást írtak és feladatlapot töltöttek ki. Más-

nap nyelvhasználati versenyt szervezett a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség Beregszászban, ahol a 3–8. osztályos tanulók mérhették össze tudásukat.

* Április 26–27. Budapesten megtartották a Magyarok Világsszövetségének soros elnökségi ülését és küldöttgyűlését, amelynek munkájában Dupka György, a MÉKK elnöke is részt vett.

* Április 27-én Ivaskovics József zeneszerző és karmester szakmai vezetésével az ungvári református templomban lezajlott a XII. Ungvári Református Énekkarok Találkozója.

* Április 30-án író-olvasó találkozót szerveztek az UNE Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Karának történelem szakos hallgatói részére. A rendezvényt Zubánics László, a Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszékének adjunktusa nyitotta meg. Dupka György bemutatta a „*Hova tűnt a sok virág...*” című szociográfiai kötetét, utána levetítették Jurkovic János és dr. Havasi János *Idegen ég alatt* című filmjét. A kötet és a film az Ural vidékére lágerekbe elhurcoltak és a hadifogságban meghalt katonák emlékére szervezett utazást örököltette meg. Végeztül Dupka György vetített képes előadást tartott a Szolyvai Emlékparkról.

MÁJUS

* Május 5-én kezdődött a Kárpát-medencei magyar iskolák 14. találkozója, ezúttal az ugoicsai Aklihegyen. A háromnapos rendezvényen egy-egy kárpátaljai, erdélyi, felvidéki, vajdasági, horvátországi és anyaországi iskola tanulói gazdag programsorozat keretében ismerkedtek egymás életével, illetve Kárpátalja történelmi nevezetességeivel.

* Május 12-én a Nagyszőlősi Májusi Zenei Napok keretében a KMKSZ és a nagyszőlősi Bartók Béla Zeneiskola szervezésében idén is megtartották a hagyományos Bartók Béla-emlékkoncertet. Újraállított emléktáblával és műsorral tisztelték a zeneszerző nagysága előtt. Annak a háznak a falára került az emléktábla, ahol

Bartók Béla egykor édesanyjával és húgával lakott.

* Május 13–14. Ungváron Erdélyi Béla kárpátaljai festőművészre emlékező konferenciát rendeztek a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskola és az Erdélyi Béla Alapítvány szervezésében. Az eseményen mintegy száz külföldi és ukrán szakember vett részt.

* Május 18. Pünkösdi zenei napokat tartottak Szalókán. A késő délutáni órákban a németországi Baden-Württembergből érkezett 44 fős fűvőszeneke mutatkozott be a közönségnek. Fellépett a Magyar Állami Népi Együttes hatfős csoportja, amely népi hangszerbemutatóval egybekötött koncertet adott. A hangszerbemutatót a szomszédos Eszeny községben is megtekinthette a közönség. A művelődési házban a Sebő Ferenc vezette együttes elkalauzolta a jelenlévőket a Kárpát-medencei magyar népzene és néptánc világába, majd táncházra is sor került.

* Május 22-én a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola vendége volt Debreceni Mihály, a Duna Televízió és a Duna Worldon látható Kárpát Expressz szerkesztője, műsorvezetője. A találkozón a kárpátaljai születésű médiaszakember és alkotótársai a közelmúltban készített „*Ott a messzi Donán...*” című dokumentumfilmjüket is bemutatták.

* Május 26-án 3150 méternyi kerékpárutat adtak át Tiszaújlak és Tiszabökény között. A nem mindennapi esemény hivatalos megnyitójára a turulos emlékmű mellett került sor. A projekt az Ukrán–Magyar Területfejlesztési Iroda nyertes európai uniós pályázata révén valósult meg.

* Május 28-án Ungváron konferenciát tartottak a kárpátaljai nemzeti közösségek helyzetéről a Kárpátaljai Nemzetiségek Kulturális Központja szervezésében. A rendezvény munkájában a magyar szervezetek képviselőiben részt vett Gajdos István parlamenti képviselő, az UMDSZ elnöke, Fuchs Andrea, a MÉKK alelnöke.

Összeállította:

Dupka György és Zubánics László

ÉRTÉKMENTÉS A TISZAHÁTON

1717-es tatár betörés eseményei megőrkítőjének emléket őrzik.

Jártunk a Tiszaháti Tájmuzeumban, amely az 1890-ben emelt Fogarassy-kúriában, Farkasfalván található. Bíró Andor, az egykori Határőr Agrárcég elnöke kezdeményezésére 1970-ben létesítették. A múzeum a rendszerváltás után az önkormányzat tulajdonába került. Másodízben is felújított kiállítását, amely a történelmi Ugocsa vármegyéhez tartozó tiszaháti magyar falvak népi kultúrájának hiteles bemutatására vállalkozik, 2000. augusztus 20-án, a Magyar Millennium tiszteletére nyitották meg. Két egységből áll: a Fogarassy-kúriában a helytörténeti múzeum kiállítási tárgyait, a nemesi udvarházhoz tartozó park területén a XIX–XX. század fordulójának népi építé-

Egy szép áprilisi napon Szemere Judit kolléganőmmel összehoztunk egy tiszaháti barangolást. Régóta készültünk az ötfalu (Tiszapéterfalva, Tiszabökény, Farkasfalva, Tivadarfalva és Forgolány) „meghódítására”, merthogy egy beregvidéki számára, akármilyen közel is van ez a régió, mégiscsak „terra incognita”.

Beregszászból hatvanpercnyi buszozás után érkezünk meg Tiszapéterfalvára. A település lakói éppen nagytakarítást tartottak a Föld napja tiszteletére, meg aztán, ahogy mondták, mindenkinek jólesik egy kis napfürdőzés a hosszú tél után. Az idegen

tézményként működik. A Tiszaháti Tájmuzeum 2007-ben elnyerte a Magyar Nemzeti Jelentőségű Intézmény besorolást. Üléstermében kulturális rendezvények, fórumok, író-olvasó találkozók zajlanak. Megtudtuk, hogy a Magyar Értelmisségek Kárpátaljai Közösségének (MEKK) elnöksége figyelemmel kíséri az ugocsa településeken folyó művelődési életet, a lehetőségekhez mérten támogatást nyújt a rendezvények lebonyolításához.

szetét és használati tárgyait bemutató skanzenet tekinthetjük meg. A falumuzeumban három berendezett porta fogadja a látogatókat: egy módos gazda háza, az 1892-ben épült Biky-ház, egy zsellérház és egy falusi iskola.

Ugyancsak a park területén található a Fogarassyak egykori családi kápolnája, amelyet hét évvel ezelőtt újjítottak fel, és a helyi görögkatolikusok vették használatba. Nem beszéltünk még a kiállítótermek „házi-asszonyáról”, Borbélyné Perduk Beátáról (*a képen*), akit az Isten is művelődésszervezőnek teremtett. Elmondta, hogy 2013 tavaszától a Tiszapéterfalvi Képtár önálló in-

szemével nézve is rendezett, virágos falvakat láttunk. Szép templomokat, vidámparkot, amely megnyitásra vár, iskolaépületet a falu szülőiteinek, Kiss Ferenc irodalomtörténésznek és Komáromy András levéltáros, történésznek az emléktábláival, kuruc emlékművet, egy csodálatos festményekben gazdag képtárat, a tiszabökényi református templom falán két Bay-emléktáblát, amelyek Bay Mihálynak, II. Rákóczi Ferenc fejedelem diplomatájának és Bay István naplóírónak, az

Az igazgató asszony olyan lelkesedéssel beszélt a képtárról és a tájmuzeumról, hogy elhatároztuk, olvasóinkkal is megosztjuk az élményt. A látnivalókról az érdeklődők az interneten is sokat olvashatnak. A tiszaháti barangoláshoz anyaországi nemzettársaink a tiszabecs–tiszaújlaki, illetve a beregsurány–asztélyi határátkelőket vehetik igénybe. Szép kirándulást kíván az olvasóknak

Füzesi Magda
Fotó: Szemere Judit

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

KÉPTÁR A TISZA-PARTON

Sütő János: Csendélet kenyérrel

Kassai Antal: Falu a hegyekben

Medveczkyné Luták Edit: Virágok az erkélyen

Kassai Antal: Felhős nap

Tiszapéterfalva és vidéke Bíró Andor kolhozelnök regnálásától fogva „külön köztársaságnak” számított Kárpátalján. A Határőr Agrárcég vezetője ugyanis nagy tekintélynek örvendett országszerző, hiszen a kiváló termelési eredmények feljogosították arra, hogy a nemzetek nagy olvasztótégelyében is magyarként éljen. Bíró Andornak köszönhető, hogy Tiszabökény határában immár negyedszázada hirdeti a szabadságot a turulmadaras emlékmű, hogy a farkasfalvi Fogarassy-kúriában 1970 óta tájmúzeum, a tiszapéterfalvi György-kastélyban pedig több évtizede képtár működik.

Az 1848-ban Huszton született György Endre akadémikus, közgazdász, író, Magyarország egykori földművelésügyi minisztere nyári laknak építtette a kastélyt, amelyben a Tiszapéterfalvi Képtár 1986-ban helyet kapott. Jelenleg 212 festményt láthatnak itt a képzőművészet kedvelői. A vásznon meglepőnek a szemet gyönyörködtető csendéletek, beköltöznek a hűvös termekbe a kék hegyek, szinte halljuk a csörgedező patakok hívó szavát. Nem meglepő, hogy a kárpátaljai festőművészek elsősorban tájképeikről híresek, hiszen szűkebb pátriánk színei semmihez sem hasonlíthatók.

A Tiszapéterfalvi Képtárban is főleg tájképeket láthatnak a műpártolók. Olyan tájak töltik be a teret, ahol szívesen megpihennénk, mert valahol a lelkünk mélyén őrizzük őket.

Ott vagyunk Medveczkyné Luták Edittel a virágos erkélyen, Kassai Antallal a hegyi faluban, Habda Lászlóval a tóparton, megmártózunk Sütő János tavaszában, sétálunk Garanyi József fái alatt, elüldögélünk Herc Jurijjal a Tiszánál Péterfalva határában. Még a *Felhős nap* (Kassai) sem szomorít el bennünket, mert valahol, a festmény szélén felvillan egy parányi napsugár, amely átsegít a bajokon.

Hát ilyen a Tiszapéterfalvi Képtár kínálata. A Kárpátaljai Hírmondó galériájába is átmentettünk belőlük néhányat, kedvescsinálnak.

e–i

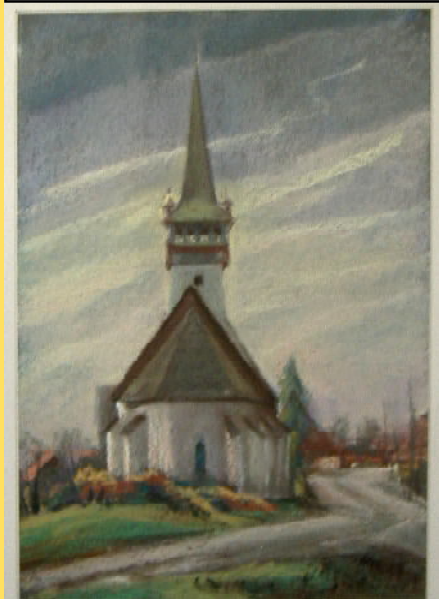
Herc Jurij: A Tisza folyó Péterfalva határában

Habda László: Tó a hegyekben

Szkakandij Vaszil: Tiszai motívum

Klisza János: Benei református templom

Sütő János: Folyópart